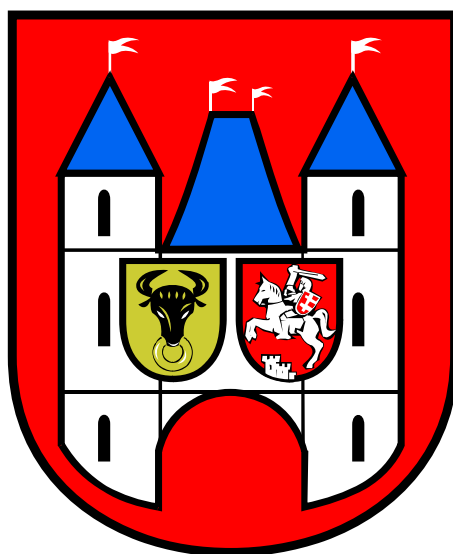

GMINA GOŁUCHÓW

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dotycząca projektu
STRATEGII ROZWOJU GMINY GOŁUCHÓW
na lata 2016-2025

grudzień 2016 r.

PRACOWNIA DOKUMENTACJI EKOLOGICZNYCH

mgr Maria Mielcarek-Cielewicz

62-085 Bliżyce 36 tel. 608 008 163 mail: mielcarek.majka@gmail.com NIP 779-10-30-394
Rachunek: PKO BP S.A. I/O Poznań nr 03 1020 4027 0000 1902 0144 1161 Regon: 630171136

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dotycząca projektu
STRATEGII ROZWOJU GMINY GOŁUCHÓW
na lata 2016-2025

oprac.:

mgr Maria Mielcarek-Cielewicz

biegły z listy Wojewody Wlkp. nr 0048 w zakresie
ochrony przyrody oraz nr 0081 w zakresie ocen
oddziaływania na środowisko

mgr Krzysztof Gała

grudzień 2016 r.

SPIS TREŚCI

strona

1.	PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE, PRZEDMIOT, ZAKRES I CEL PROGNOZY	4
2.	INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU STRATEGII	6
3.	INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	11
4.	MATERIAŁY I DOKUMENTY UWZGLĘDNIONE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	13
5.	ANALIZA I OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA GMINY GOŁUCHÓW	13
5.1.	Ogólna charakterystyka Gminy	13
5.2.	Ocena stanu środowiska Gminy	20
5.3.	Uwarunkowania wynikające z analizy zmian w środowisku	34
6.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU STRATEGII ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU STRATEGII	35
7.	INFORMACJE O POWIĄZANIACH PROJEKTU STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI	38
8.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU STRATEGII, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE <i>ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody</i>	41
9.	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	46
10	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO OKREŚLONE NA PODSTAWIE ANALIZY I OCENY USTALEŃ PROJEKTU STRATEGII	46
10.1	Analiza i ocena ustaleń Strategii w kontekście potencjalnych oddziaływań na środowisko	46
10.2.	Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko w aspekcie czasowo-przestrzennym	53
10.3.	Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na różnorodność biologiczną	54
10.4.	Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na ludzi	55
10.5.	Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska	59
10.6.	Przewidywane znaczące oddziaływania z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy	63

11.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU STRATEGII	64
12.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU STRATEGII ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	65
13.	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	66
14.	ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU STRATEGII	66
15.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	67
Wykaz materiałów źródłowych		70
Załącznik nr 1 do Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii rozwoju gminy Gołuchów. Wypis z Prognozy oddziaływania na środowisko dotycząca projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów. Pracownia Dokumentacji Ekologicznych. Maria Mielcarek z zespołem. Poznań 2010 r.		78
Załączniki graficzne, dokumentacja fotograficzna		

1. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE, PRZEDMIOT, ZAKRES I CEL PROGNOZY

Potrzeba sporządzenia prognozy do projektu Strategii rozwoju gminy Gołuchów wynika z art. 51 ust. 1 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*¹.

Prognoza jest jednym z elementów tzw. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (art. 3 ust. 1 pkt 14 i 46 pkt 2 ww. *ustawy*), która oznacza postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji „polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko obejmuje w szczególności:

- 1) uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko;
- 2) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko;
- 3) uzyskanie wymaganych ustawą opinii;
- 4) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.²

Wynikiem tego postępowania i jednym z jego elementów jest dokument pod nazwą „Prognoza oddziaływania na środowisko”.

Oceny oddziaływania na środowisko stanowią instrument realizacji Polityki Ekologicznej Państwa oraz nawiązują do regulacji prawnych podjętych na poziomie międzynarodowym przez Unię Europejską:

1. dyrektywy Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985 r.),
2. dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992 r.),
3. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001 r.),
4. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003 r.),
5. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003 r.),

¹ Dz. U. z 2016 r. poz. 353 ze zm., zwana dalej w tekście Prognozy – *ustawą o uis*

² art. 3 ust. 1 pkt 2

6. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008 r.).

W niniejszym opracowaniu analizie i ocenie podlega projekt Strategii rozwoju gminy Gołuchów na lata 2016-2025, obejmującej obszar gminy w jej granicach administracyjnych.

Rozstrzygnięcia wymagała sprawa, czy konieczne jest w świetle art. 46 ust. 2 *ustawy oius* przeprowadzenie postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, bowiem nie zawsze w odniesieniu do Strategii rozwoju gminy jest ono obowiązkowe. Strategia rozwoju gminy Gołuchów nie stanowi wprost jednego z dokumentów wymienionych w art. 46 ust. 2 *ustawy oius*, gdyż nie wyznacza bezpośrednio ram realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w *rozporządzeniu Rady Ministrów*³. Projekt dokumentu Strategii określa bowiem pewien zakres działań, które mają prowadzić do poprawy warunków do życia mieszkańców, rozwoju przedsiębiorczości, rolnictwa, czy też do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej, co w rezultacie ma przyczynić się do dalszego rozwoju Gminy. Natomiast w znikomym stopniu wyznacza ramy dla realizacji konkretnych przedsięwzięć. Założeniem Strategii jest jedynie wyznaczyć kierunki dalszego rozwoju Gminy. W związku z czym, na podstawie tego opracowania nie ma możliwości ustalenia usytuowania poszczególnych przedsięwzięć czy określenia ich skali. Jednakże mając na uwadze zakres potencjalnych działań planowanych do podjęcia dla osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych, (a w efekcie ich realizacji) na podstawie tego projektu dokumentu, w szczególności budowa infrastruktury technicznej oraz poprawa warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa, zrezygnowano z wniosku do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Gołuchów na lata 2016-2025. Jest bowiem prawdopodobne, że w jednostkowych przypadkach realizacja postanowień Strategii może dotyczyć przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.⁴

Prognoza jest swego rodzaju załącznikiem do dokumentu, zawierającym merytoryczne uzasadnienie proponowanych w Strategii rozwiązań w aspekcie zrównoważonego rozwoju. Celem Prognozy jest oszacowanie skutków realizacji postanowień Strategii na środowisko przyrodnicze, wartości kulturowe i zdrowie ludzi. Ma ona również na celu zdiagnozowanie obecnego stanu środowiska na obszarze gminy

Sporządzenie Strategii rozwoju Gminy Gołuchów wynika z realizacji uchwały Nr IX/70/2015 Rady Gminy Gołuchów z dnia 30 czerwca 2015 roku.

Zgodnie z art. 53 *ustawy ouis* Wójt Gminy Gołuchów wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko projektu ww. Strategii rozwoju gminy.

Organ ochrony środowiska wskazał (pismo nr WOO-III.411.535.2016.JM.1 z dnia 02 grudnia 2016 r.) na konieczność sporządzenia Prognozy zgodnie z ustaleniami art. 51 ust. 2 i art. 53

³ *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 71)

⁴ „Jeżeli w stosunku do projektu konkretnego dokumentu będzie zachodziła najmniejsza, nie dająca się usunąć wątpliwość związana z jego wpływem na środowisko, to strategiczna ocena oddziaływania na środowisko będzie musiała być przeprowadzona.” - Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie, udział społeczeństwa w ochronie środowiska oraz oceny oddziaływania na środowisko. Komentarz K. Gruszecki wyd. II Lex/El 2013.

ust. 1 i 2 wspomnianej *ustawy ovis*, zwracając uwagę, że przepisy nie przewidują możliwości odstąpienia od wymagań co do zawartości prognozy i należy ją opracować w pełnym zakresie.

Organ Sanitarny (pismo nr DN-NS.9012.1678..2016 z dnia 25 listopada 2016 r.) wskazał również zakres ustawowy prognozy zawarty w art. 51 ust. 2 *ustawy ovis*, zaznaczając szczególne uwzględnienie w Prognozie oddziaływanie na zdrowie ludzi Strategii rozwoju gminy Gołuchów.

Wymienione organy określiły też szczegółowo wymogi co do Prognozy, która powinna przede wszystkim zawierać:

- ⇒ analizę i ocenę aktualnego stanu środowiska jako całości i w odniesieniu do poszczególnych jego komponentów,
- ⇒ analizę i ocenę potencjalnych zmian środowiska w wyniku realizacji ustaleń projektu Strategii,
- ⇒ ocenę wpływu planowanych działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych na stan środowiska,
- ⇒ analizę i ocenę istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651);
- ⇒ analizę i ocenę przewidywanych znaczących oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniem na te elementy.

Strategia rozwoju gminy Gołuchów na lata 2016-2025 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko przedstawiona będzie do zaopiniowania dodatkowo wspomnianym wyżej organom oraz w następnej kolejności wyłożona do publicznego wglądu. Na tym etapie będzie też przedmiotem społecznej oceny.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU STRATEGII

Przepisem, który w sposób ogólny wskazuje możliwość planowania i programowania rozwoju, jest art. 18 ust. 2 pkt 6 *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.), zgodnie z którym, do właściwości rady gminy należy uchwalanie programów gospodarczych.

Strategia rozwoju gminy jest dokumentem, który wskazuje kierunki działania dla zapewnienia stałego, racjonalnego i zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym założeniu polepszania warunków życia mieszkańców oraz tworzenia przyjaznego otoczenia dla potencjalnych inwestorów. Strategia wyznacza nie tylko kierunki polityki gospodarczej i społecznej gminy, określa również jej politykę przestrzenną. Strategia nie zawiera konkretnych zadań do wykonania, które umieszczane są dopiero w wieloletnich programach inwestycyjnych,

weryfikowanych na bieżąco w odniesieniu do możliwości finansowych i organizacyjnych Gminy. Celem Strategii jest wskazanie ogólnych kierunków działania, by poprzez poszczególne cele strategiczne czy operacyjne wykonać określone przedsięwzięcia.

Opracowana Strategia przedstawia stan, do jakiego powinna dążyć Gmina w założonej perspektywie czasowej tj. do 2025 roku.

Strategia Rozwoju jest jednym z najważniejszych dokumentów w funkcjonowaniu Jednostek Samorządu Terytorialnego, przedstawiającym kierunki rozwoju gminy na najbliższe kilkanaście lat, warunkującym uzyskanie przez nią na swoje działania inwestycyjnych funduszy europejskich.

Strategia jest efektem współdziałania różnych specjalistów z dziedziny planowania gospodarczego, społecznego, komunikacji, ekonomii, kultury, sportu i rekreacji, przedsiębiorczości infrastruktury technicznej i ochrony środowiska przy wiodącym udziale władz samorządowych.

Niniejsza Prognoza odnosi się do dokumentu, na które składa się :

- diagnoza stanu gminy obejmująca charakterystykę gminy w zakresie społeczno-gospodarczym, demograficznym, kulturowym, środowiskowym, turystyczno-rekreacyjnym, ekonomicznym, infrastruktury technicznej i drogowej,
- podsumowanie realizacji Strategii rozwoju gminy Gołuchów na lata 2000-2015,
- wynik badań ankietowych, których celem było poznanie opinii społeczności o Gminie oraz o potrzebach jej rozwoju z określeniem kierunków,
- ocena stanu Gminy,
- analiza SWOT dla gminy Gołuchów,
- kierunki rozwoju gminy Gołuchów,
- cele strategiczne i operacyjne,
- ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu,
- finansowanie strategii rozwoju gminy Gołuchów,
- wdrażanie i monitoring strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Gołuchów określa misję, wizję, cele strategiczne i operacyjne, które będą weryfikowane w określonych przedziałach czasowych.

Jednym z etapów sporządzenia opiniowanego projektu Strategii była ocena wcześniejszego dokumentu –Strategii Rozwoju Gminy Gołuchów na lata 2000-2015, w której przyjęto dwa cele generalne:

I – zwiększenie dochodów społeczności lokalnej z turystyki,

II – zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania.

Dla osiągnięcia tych celów w Strategii 2000-2015 określono obszary niezbędnych działań jak:

- tworzenie dogodnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości, ze szczególnym uwzględnieniem branży turystycznej;
- dążenie do zwiększenia aktywności gospodarczej mieszkańców;
- zwiększenie promocji Gminy na rynku zewnętrznym;
- poprawa infrastruktury technicznej na terenie Gminy;
- przygotowanie terenów pod inwestycje;
- rewitalizacja parku.

Uznano, że założenia Strategii z 2000 roku zostały w znacznym stopniu zrealizowane. Gmina w ostatnich 15 latach znacznie się rozwinęła, zarówno pod względem jakości życia mieszkańców, jak i rozwoju działalności turystycznej. Osiągnięcie założonych celów jest efektem działania tylko samorządu, ale również wielu innych podmiotów jak mieszkańców, przedsiębiorców, instytucji działających na terenie Gminy, stowarzyszeń, organizacji itp.

Stwierdzono, że dalszy rozwój Gminy powinien następować zgodnie z zasadą programowania, partnerstwa i zrównoważonego rozwoju. Analiza otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego wskazuje, że obecna sytuacja w Gminie jest odmienna od tej z roku 2000. Niektóre cele wymagają przeformułowania i uzupełnienia, stosownie do aktualnej sytuacji i oczekiwań mieszkańców Gminy. Mimo tego, obecne założenia rozwoju Gminy są kontynuacją dotychczasowych kierunków działania. Wprowadzone zmiany i korekty dotyczą jedynie ewentualnego dostosowania do obecnych potrzeb. Wskazane obszary wymagają redefiniowania, z uwzględnieniem zagospodarowania przestrzennego oraz zachowania zasad zrównoważonego rozwoju Gminy.

Dla potwierdzenia słuszności przyjętych założeń przeprowadzono też analizę SWOT, polegającą na zidentyfikowaniu czynników wewnętrznych (wynikających z zasobów gminy) ocenianych z jednej strony jako silne strony, atuty, z drugiej jako wady, słabe strony i zewnętrznych (wynikających z szeroko rozumianego otoczenia gminy) ocenianych jako okazje i szanse oraz trudności i zagrożenia.

Gmina Gołuchów	
Mocne strony	Słabe strony
- Położenie geograficzne i komunikacyjne - Obiekty dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - Wysoki poziom zwodociągowania - Pozyskiwanie środków zewnętrznych - Pozytywny wizerunek Gminy - Tereny dla dalszego rozwoju turystyki i rekreacji - Rozwinięta sieć placówek oświatowych - Rozwinięta infrastruktura drogowa - Rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna - Środowisko naturalne - Wzrost liczby mieszkańców - Działalność kulturalna - Aktywność społeczna i gospodarcza - Miejsca i budynki użyteczności publicznej - Działalność turystyczna - Ład przestrzenny - Tereny pod budownictwo mieszkaniowe i inwestycyjne - Gospodarka odpadami stałymi	- Niewystarczający stopień skanalizowania terenu Gminy - Ograniczone możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych - Niedostateczna liczba średnich i dużych przedsiębiorstw - Niski poziom lesistości - Brak złóż surowców naturalnych - Zużycie nawierzchni dróg lokalnych - Ograniczona liczba mieszkań, w tym mieszkań komunalnych - Niestabilność w produkcji rolnej - Ukryte bezrobocie w rolnictwie - Rozdrobnienie rolnictwa - Niezadawalający dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej - Niewystarczająca baza noclegowa i gastronomiczna - Niedostosowanie kwalifikacji mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku pracy - Ograniczona dostępność do szerokopasmowego Internetu - Emigracja młodych mieszkańców - Ograniczone środki finansowe na realizację

19. Poziom wykształcenia mieszkańców	zadań z zakresu ochrony powietrza
20. Przynależność do organizacji	
21. Dokumenty strategiczne	
22. Rozwój gospodarstw rolnych	
23. Współpraca zagraniczna	
24. Warsztat Terapii Zajęciowej w Kucharach	
Otoczenie Gminy Gołuchów	
Szanse	Zagrożenia
1. Pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych	1. Skomplikowane procedury pozyskiwania środków unijnych
2. Zewnętrzne środki finansowe	2. Brak inwestorów zewnętrznych
3. Bliskość ośrodków miejskich	3. Spadek przyrostu naturalnego
4. Rozwój przedsiębiorczości	4. Przekazywanie zadań do realizacji samorządom bez zapewnienia stosownych środków
5. Rozwój posiadanej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	5. Patologie społeczne
6. Rozwój infrastruktury drogowej	6. Niestabilna polityka podatkowa i finansowa państwa
7. Wykorzystanie uwarunkowań przyrodniczych i lokalizacyjnych dla dalszego rozwoju	7. Obniżenie siły nabywczej
8. Rozwój działalności promocyjnej Gminy	8. Ograniczona dostępność do preferencyjnych kredytów na rozwój działalności
9. Jasne i stabilne uregulowania prawne sprzyjające działalności gospodarczej oraz rolnej	9. Zmniejszenie ilości miejsc pracy
10. Rozwój turystyki	10. Konkurencyjność sąsiednich gmin
11. Propagowanie zdrowego stylu życia	11. Zanieczyszczenie środowiska
12. Powiększenie i unowocześnienie gospodarstw rolnych	12. Niedostatecznie ukształtowana polityka rolna rządu
13. Ochrona zabytków i przyrody	
14. Specjalizacja w produkcji rolnej	
15. Tworzenie grup producenckich	
16. Współpraca z sąsiednimi gminami	
17. Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego	
18. Wsparcie państwa w rozwoju drobnej wytwórczości ⁵	

Zestawienie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi oraz słabymi stronami, pozwoliło określić pozycję strategiczną i rozwojową Gminy na dalsze lata 2016-2025. W Gminie Gołuchów przeważają mocne strony, natomiast z otoczenia w większości płyną szanse. Dalsze działania dla rozwoju Gminy, powinny opierać się na strategii silnej ekspansji, wykorzystującej posiadane atuty i możliwości.

Podstawowym elementem wyjścia przy określaniu kierunków rozwoju jest wizja, która stanowi wyobrażenie, obraz przyszłego stanu gminy i została sformułowana jako: „**Gmina Gołuchów atrakcyjnym społecznie, gospodarczo i turystycznie miejscem zamieszkania, pracy i rekreacji**”.

⁵ Strategia rozwoju gminy Gołuchów na lata 2016-2020. Projekt. Gołuchów 2016 r.

Tak sformułowana wizja Gołuchowa uzupełniona jest o misję zawierającą opis zasad i wartości oraz sposób działania przyjęty w procesie jej urzeczywistniania, którą wyrażono w haśle: „**Gmina Gołuchów – odkryj, poznaj i pozostań**”.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu gminy, badań ankietowych, analizy SWOT oraz ustalonej misji i wizji, sprecyzowano główne kierunki rozwoju Gminy Gołuchów na kolejne dziesięciolecie.

Podstawowe kierunki działania stanowią cele strategiczne, a także wyznaczone w ramach każdego z nich, cele operacyjne oraz obszary działania, których realizacja jest niezbędna do osiągnięcia planowanego rozwoju Gminy Gołuchów do 2025 roku.

Cel strategiczny I Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy	
Cele operacyjne	Działania
Cel operacyjny 1 Zapewnianie wysokiego poziomu edukacji mieszkańców	1. Dostęp do bazy naukowo-technicznej 2. Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej 3. Promocja edukacji oraz osiągnięć naukowych i sportowych. 4. Współpraca środowisk oświatowych, gospodarczych i społecznych. 5. Promowanie nauki „przez całe życie”
Cel operacyjny 2 Zwiększanie dostępności do technologii informacyjnych	1. Dostęp do informacji z zakresu działań Gminy 2. Technologia komunikacyjno-informacyjna dla e-usług 3. Internet szerokopasmowy
Cel operacyjny 3 Zaspokajanie potrzeb kulturalnych i sportowych	1. Oferta kulturalna dla mieszkańców i gości. 2. Promocja imprez rekreacyjno-sportowych 3. Wykorzystanie terenów rekreacyjnych Gminy
Cel operacyjny 4 Pobudzanie aktywności mieszkańców, zmniejszanie bezrobocia	1. Działalność sektora organizacji pozarządowych 2. Inicjatywy informacyjne w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych 3. Współpraca z urzędami pracy 4. Współpraca z przedsiębiorstwami w zakresie zwiększania zatrudnienia
Cel operacyjny 5 Rozwój infrastruktury technicznej	1. Infrastruktura drogowa 2. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna 3. Infrastruktura gazowa 4. Infrastruktura elektroenergetyczna 5. Oświetlenie drogowe 6. Infrastruktura turystyczna i sportowo-rekreacyjna 7. Infrastruktura kulturalna
Cel strategiczny II Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa	
Cel operacyjny 1 Stwarzanie warunków do inwestowania i rozwoju	1. Infrastruktura techniczna, społeczna, rynkowa 2. Usługi publiczne
Cel operacyjny 2 Wspieranie przedsiębiorczości i rolnictwa	1. Oferta inwestycyjna 2. Grupy producenckie 3. Specjalizacja gospodarstw rolnych

Cel strategiczny III Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej	
Cel operacyjny 1 Rozwój i promocja Gminy, jako turystycznego centrum regionu	1. Współpraca z polskimi i zagranicznymi gminami 2. Edukacja w zakresie świadomości ekologicznej 3. Promocja produktów lokalnych 4. Oferta wydawnicza 5. Oferta turystyczna 6. Współpraca z partnerami zewnętrznymi
Cel operacyjny 2 Rozwój usług turystycznych	1. Infrastruktura turystyczna 2. Podnoszenie jakości usług
Cel operacyjny 3 Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego	1. Ochrona środowiska, zabytków i pomników przyrody 2. Gospodarka odpadami 3. Odnawialne źródła energii 4. Kształtowanie środowiska przyrodniczego w postaci różnorodnych zadrzewień

Strategia rozwoju Gminy Gołuchów na lata 2016-2025 jest dokumentem spełniającym kilka funkcji:

- * polityczną, gdyż określa politykę władz lokalnych w perspektywie długookresowych celów rozwojowych Gminy,
- * informacyjno-marketingową, ponieważ informuje społeczność lokalną, podmioty gospodarcze, instytucje lokalne i zewnętrzne o priorytetach rozwojowych przyjętych przez Samorząd Gminy, pomagając w podejmowaniu własnych, indywidualnych decyzji życiowych, gospodarczych, ekonomicznych,
- * ważną funkcję sprawczą, polegającą na uruchomieniu intensywnej i szerokiej wymiany poglądów społeczności lokalnej, integracji tej społeczności na rzecz wspólnego działania w celu osiągnięcia zamierzonych celów rozwojowych, budowania tożsamości i lokalnego patriotyzmu.

3. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy *o uis*, zawartość i treść niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko, odpowiada stanowi współczesnej wiedzy i metodom oceny oraz dostosowana jest do charakteru, roli i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz znaczenia i powiązań Strategii rozwoju gminy w procesie opracowywania innych projektów strategicznych i planistycznych.

Oceniany dokument jest opracowaniem określającym przede wszystkim sektorowe działania na rzecz osiągnięcia wysokiego poziomu życia społeczno-gospodarczego w gminie z zachowaniem zrównoważonego rozwoju. Założeniem Strategii jest jedynie wyznaczyć kierunki dalszego rozwoju Gminy. W związku z czym, na podstawie Strategii nie można zidentyfikować poszczególnych przedsięwzięć czy ustalić ich skali, a jedynie podjąć próbę określenia ich rodzaju poprzez planowane do realizacji ogólne działania, które wpisują się w poszczególne cele strategiczne czy też operacyjne.

Ocena skutków na środowisko ustaleń Strategii, wymaga odmiennego podejścia i analizy różnego rodzaju uwarunkowań, które mają wpływ na dotychczasową i będą oddziaływać na przyszłą jego jakość. Sformułowane cele strategiczne, operacyjne i określone działania dotyczą sfery materialnej i niematerialnej. Dla potrzeb niniejszej Prognozy trzeba było ocenić, które z nich, mimo ogólności zapisu, mogą spowodować w wyniku ich realizacji

oddziaływanie na środowisko, w tym oddziaływanie znaczące oraz oddziaływanie na zdrowie ludzi.

Sporządzana Prognoza oddziaływania na środowisko ocenia czy wybrane określone cele strategiczne spełniają zasady zrównoważonego rozwoju w ramach obowiązującego systemu prawnego. Prognoza może stanowić także podstawę do przyszłych ocen pojedynczych przedsięwzięć.

Przeprowadzenie całego postępowania w sprawie prognoz wymaga przestrzegania kilku podstawowych zasad, a mianowicie⁶:

- 1) dostosowanie do istoty dokumentu podlegającego prognozie;
- 2) ukierunkowanie na cele i priorytety środowiskowe;
- 3) identyfikowanie na ile proponowane działania przyczyniają się do zrównoważonego rozwoju w aspekcie ekologicznym;
- 4) stosowanie całościowego podejścia odnoszącego się do różnych typów i rodzajów proponowanych działań oraz rozwiązań mogących mieć znaczące oddziaływanie na środowisko i zdrowie ludzi;
- 5) przeprowadzenie procesu wykonania prognozy w granicach wyznaczonych treścią dokumentu, dostępnych informacji, czasu i środków.

Przygotowywanie Prognozy narażało sporo trudności. Jedną z podstawowych, była znaczna ogólność, co ograniczało możliwość precyzyjnego określenia skali oddziaływania. Z tym związany był ograniczony zakres informacji, bezpośrednio czy pośrednio, odnoszących się do bieżącego i przyszłego oddziaływania na środowisko.

Z samej istoty prognozy wynika, że dotyczy ona oceny hipotetycznej, aczkolwiek osadzonej w konkretnych realiach i wynikającej z dobrze przeprowadzonej diagnozy stanu istniejącego oraz logicznego wnioskowania skutków przewidywanych zmian. Zastosowano tu metodę indukcyjno-opisową, polegającą na łączeniu w logiczną całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i określeniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji projektu Strategii. Posłużono się również metodą porównawczą (analogii środowiskowych), wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania strategiczne z istniejącymi uwarunkowaniami przyrodniczymi. Prognozę przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w tym kontekście – jednak duży stopień ogólności postanowień opiniowanego dokumentu.

Prognozowanie zmian środowiska przyrodniczego jest przede wszystkim oparte na:

- prawach funkcjonowania środowiska przyrodniczego (w szczególności obiegu materii i przepływu energii) oraz powiązaniach i wzajemnych oddziaływaniach między komponentami środowiska,
- cykliczności zjawisk i procesów przyrodniczych,
- zdolności adaptacyjnych i sanacyjnych w przyrodzie.

⁶ Na podstawie opracowania: Prognozy oddziaływania na środowisko dokumentów jako efektywny instrument wdrażania polityki ekologicznej i włączania społeczeństwa w proces planistyczny. (w:) Partnerstwo dla efektywności ekologicznej. Instytut na rzecz Ekorozwoju przy współpracy European Environmental Bureau. A. Kassenberg. Warszawa, czerwiec 2006.

4. MATERIAŁY I DOKUMENTY UWZGLĘDNIONE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Przy sporządzaniu niniejszej Prognozy wykorzystano dostępne materiały kartograficzne, dokumentacje planistyczne, ekofizjograficzne, hydrogeologiczne, opracowania i raporty z zakresu ochrony środowiska, ochrony przyrody, w tym inwentaryzację przyrodniczą gminy Gołuchów, strategie i plany wyższego rzędu i związane z nimi prognozy oddziaływania oraz uwzględniono też, mające tu zastosowanie przepisy prawne i literaturę przedmiotu (wykaz materiałów na końcu opracowania), a także dokumentację fotograficzną.

Zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy ois w niniejszej Prognozie oddziaływania na środowisko uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów wyższego rzędu powiązanych z projektem Strategii takich jak:

1. Prognoza do projektu zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego WBPP Poznań 2008 r.
2. Prognoza oddziaływania na środowisko „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020”. EKOSTANDARD Pracownia Analiz Środowiskowych. Poznań 2016 r.
3. Prognoza oddziaływania na środowisko Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku Wielkopolska 2020.WBPP Poznań 2012 r.

Wzięto też pod uwagę informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzonej dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów.

5. ANALIZA I OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA GMINY

5.1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Gołuchów jest położona w środkowo-południowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pleszewskim, od południa granicząc z miastem Kaliszem i zajmuje powierzchnię 13.588 ha.

Wg regionalizacji fizyczno-geograficznej teren położony jest w obrębie Wysoczyzny Kaliskiej⁷. Jest to region rolniczy, o dobrych warunkach przyrodniczo-gospodarczych dla rozwoju tej funkcji.

Gmina położona jest w tzw. „podwójnym trójkącie” miejscowości mających wpływ i znaczenie dla jej rozwoju. „Mały trójkąt”, wyznaczają najbliższe miasta powiatowe: Pleszew, Kalisz, Ostrów Wlkp. „Duży trójkąt” tworzą stolice regionów: Poznań, Wrocław, Łódź.⁸

Przez gminę przebiegają drogi krajowe: nr 11 relacji Poznań – Pleszew – Ostrów Wlkp. – Kępno – Gliwice oraz nr 12 Pleszew – Kalisz – Łódź. Czynniki komunikacyjne oraz położenie

⁷ J. Kondracki 1994 r.

⁸ Strategia rozwoju gminy Gołuchów na lata 2016-2025. Projekt. Gołuchów 2016 r.

przy granicy z miastem Kaliszem odgrywają istotne znaczenie w rozwoju gminy. Wiele obiektów działalności gospodarczej powstaje w ostatnich latach po obu stronach drogi na Kalisz, zmieniając częściowo dotychczasowy rolniczy charakter gminy na typowy dla strefy podmiejskiej dużego miasta. Ponadto Gmina Gołuchów włączona jest w obszar funkcjonalny Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.⁹ Jednym z bardziej znaczących korzyści jest porozumienia w zakresie Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Gmina Gołuchów

– układ drogowy, wodny, podział administracyjny, strukturalne powierzchnie zieleni¹⁰

Gmina Gołuchów jest przede wszystkim gminą rolniczą, co znajduje odbicie w krajobrazie, w użytkowaniu gruntów i w sferze społecznej – znaczące źródło zarobkowania i utrzymania dla większości mieszkańców Gminy to rolnictwo.

W zakresie ponadregionalnych powiązań przyrodniczych istotne znaczenie ma dolina Prosnycy stanowiąca, jako krajowy korytarz ekologiczny w ogólnopolskiej sieci terenów cennych przyrodniczo, jedno z ważnych ogniw i elementów systemu obszarów chronionych w Polsce. Jej funkcja została uwzględniona w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju i w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego¹¹.

⁹ Projekt Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+. WBPP Poznań 2015 r.

¹⁰ mapa z opracowania: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Gołuchów 2004-2010. Aktualizacja. Gołuchów marzec 2006 r.

¹¹Wg koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej *ECONET* - Polska 1995: red. A. Liro, „Krajowa Sieć Ekologiczna ma tworzyć spójny przestrzennie system obszarów, których walory przyrodnicze mają najwyższą rangę krajową i międzynarodową. Poszczególne obszary włączone do systemu odznacza znaczny udział dobrze zachowanych systemów naturalnych, seminaturalnych i obszarów ekstensywnie użytkowanych (ogromne znaczenie ma tu racjonalne gospodarowanie człowiekiem). Ponadto są one wzajemnie zintegrowane funkcjonalnie i przestrzennie siecią powiązań przyrodniczych (korytarze ekologiczne). Dolina Prosną objęta jest też „Programem ochrony

Przestrzeń gminy jest zróżnicowana. Wyróżnić tu można cztery charakterystyczne typy krajobrazu: zurbanizowany, rolniczy, jeziorno-leśny oraz łąkowy doliny Prosny.

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej¹² na obszarze gminy stwierdzono:

- 1) znaczne zróżnicowanie przestrzenne szaty roślinnej na poziomie fitocenotycznym i krajobrazowym (w tym cenne zbiorowiska wodne, bagienne, łąkowe, leśne grądowo-borowe), jednak z przewagą środowisk antropogenicznych charakterystycznych dla układów agrocentotycznych;
- 2) występowanie stanowisk gatunków roślin chronionych;
- 3) obecność cennych enklaw zieleni – parków dworskich i wiejskich oraz zadrzewień w krajobrazie osadniczo-polnym;
- 4) bogactwo gatunkowe awifauny, szczególnie gatunków łąkowych – w rejonie doliny Prosny, strefy brzegowej zbiornika Gołuchowskiego (gatunki wodne i błotne) i w arboretum gołuchowskim (gatunki leśne), choć reprezentowane nielicznie;
- 5) bogactwo gatunkowe bezkręgowców i płazów w miejscach starorzeczy, stawów, oczek wodnych, dawnych zarastających wyrobisk popiaskowych;
- 6) wysoką jakość krajobrazu kulturowego.

Zdecydowana większość użytków gruntowych na obszarze gminy stanowią użytki rolne - (grunty rolne, sady, łąki i pastwiska) 11.277 ha, co stanowi 83 % jej powierzchni. Tereny zabudowane i zurbanizowane obejmują 718 ha tj. 5,28 % powierzchni gminy.¹³ Pod względem użytkowania zdecydowanie dominują grunty orne – ponad 74 %. Użytki zielone, stanowiące przeszło 5,7 % powierzchni gminy, skupione są w dolinach rzek oraz na południowym skraju zbiornika retencyjnego. Około 70 % gruntów rolnych i około 80% użytków zielonych w gminie położonych jest na glebach klasy III-IVb. Koncentracja najlepszych gleb w gminie występuje w jej południowej części, w rejonie Macewa, Jedlca. Natomiast słabe gleby kl. V i VI – piaszczyste w największym skupieniu występują w środkowej i północnej części gminy od Kucharek do Turska i Bogusławia.

Lasy (nadleśnictwo Taczanów) i grunty zadrzewione oraz wody powierzchniowe decydujące w dużej mierze o atrakcyjności krajobrazowej i wypoczynkowej mają niewielki udział w użytkowaniu gruntów (odpowiednio lasy i zadrzewienia – 1.400 ha tj. 10,32 % powierzchni gminy, wody – 118 ha – tj. 0,87 % powierzchni gminy).

Gospodarka leśna obecna jest w sferze gospodarczej gminy także poprzez wielofunkcyjny Ośrodek Kultury Leśnej, którego główną część stanowi Muzeum Leśnictwa.

Obszar gminy Gołuchów całkowicie należy do zlewni rzeki Prosny, lewego dopływu Warty. Przez centralną część gminy przepływa rzeka Ciemna, której wody zostały sztucznie spiętrzone tworząc zbiornik retencyjny – zbiornik „Gołuchów” (Zalew Gołuchowski).

Gmina Gołuchów posiada dość znaczne zasoby wód podziemnych. Znajduje się tu 5 ujęć wody, w tym ujęcie dla miasta Pleszewa.

dolin rzecznych.”, a w planie zagospodarowania przestrzennego województwa wskazana jako projektowany obszar chronionego krajobrazu oraz ważne miejsce dla ptaków w okresie migracji i gniazdowania.

¹² Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Gołuchów. Pracownia Dokumentacji Ekologicznych M. Mielcarek. J. Borysiak. M. Kupczyk. Z. Ziętkowiak i in. Poznań 1995 r.

¹³ Dane statystyczne: Zestawienie zbiorcze gruntów – stan na 01.01.2016 r. WOCDGiK Poznań – Starostwo w Pleszewie.

W gminie ustanowione są następujące formy ochrony przyrody: obszar chronionego krajobrazu "Dolina rzeki Ciemnej" o powierzchni 3500 ha¹⁴, użytek ekologiczny „Jeziorko” o powierzchni 3,64 ha¹⁵, pomniki przyrody. Obszar chronionego krajobrazu zajmuje centralną część gminy. Cenne wartości przyrodnicze i krajobrazowe leżące u podstaw powołania obszaru chronionego krajobrazu stanowią pewne bariery dla działalności gospodarczej. Także dolina Proсны jest obszarem ograniczonego inwestowania z powodu szczególnego zagrożenia powodziowego¹⁶ i funkcji korytarza ekologicznego. Obszar chronionego krajobrazu stanowi znaczące uwarunkowanie zagospodarowania przestrzennego i prowadzenia działalności gospodarczej, w oparciu o zasady ładu przestrzennego i zrównoważony rozwój. W granicach gminy Gołuchów nie wyznaczono obszarów Natura 2000.

Układ administracyjny gminy tworzą 23 miejscowości z ośrodkiem gminnym Gołuchowem. Sieć osadnicza gminy jest bogata i różnorodna. Składają się na nią przede wszystkim miejscowości Gołuchów i Kościelna Wieś, dwie największe jednostki położone przy trasie Pleszew – Kalisz oraz miejscowości o zróżnicowanej randze i charakterze, od wsi sołeckich po osady, kolonie, przysiółki.

Wsie są zróżnicowane pod względem wielkości zaludnienia, zainwestowania, rangi i pełnionych funkcji. Poza ww. kryteriami, o ich znaczeniu w gminie decyduje m.in. położenie i rola w układzie przestrzennym, wyposażenie w obiekty i placówki usługowe związane z zaspokajaniem potrzeb bytowych, zainwestowanie gospodarcze oraz potencjał gospodarczy i związana z nimi podaż miejsc pracy na lokalnym rynku.

Obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, duży potencjał użytków rolnych, stanowią szansę dla rozwoju w gminie rolnictwa i turystyki (w tym agroturystyki), wyspecjalizowanych gospodarstw (w tym gospodarstw ekologicznych), a także usług i funkcji produkcyjnych, w szczególności przetwórstwa rolno-spożywczego, ponadto mogą stworzyć atrakcyjną ofertę osiedleńczą dla części mieszkańców np. Kalisza, pod warunkiem zaspokojenia wysokich standardów jakościowych w zakresie środowiska, krajobrazu, architektury.

Rejon Gołuchowa stanowi atrakcyjne zaplecze wypoczynkowe nie tylko dla mieszkańców Kalisza, Ostrowa Wielkopolskiego, ale również Poznania i Polski, co stwarza kolejne uwarunkowania, co do wyboru kierunków rozwoju dla gminy.

¹⁴Uchwała nr XVII/111/90 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kaliszu z dnia 27 kwietnia 1990 r. w sprawie ustalenia obszaru chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” na terenie województwa kaliskiego i zasad korzystania z tego obszaru U (Dz. Urz. Woj. Kaliskiego Nr 18, poz. 167), straciła moc obowiązującą na podstawie art.11 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, poz. 21), przy pozostawieniu ustanowionej formy ochrony przyrody – obszaru chronionego krajobrazu (zgodnie z art. 7 ww. ustawy), w przygotowaniu uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” na podstawie aktualnie obowiązującej ustawy o ochronie przyrody i z nią zgodnego.

¹⁵uchwała Nr XLV/314/2006 Rady Gminy Gołuchów z dnia 27 września 2006 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 187, poz. 4381 ze zm). – uchwała Nr V/44/2007 Rady Gminy Gołuchów z dnia 26 marca 2007 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr. XLV/314/2006 Rady Gminy Gołuchów z dnia 27 września 2006 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego (Dz. U. Woj. Wlkp. Nr 78,poz. 2051),

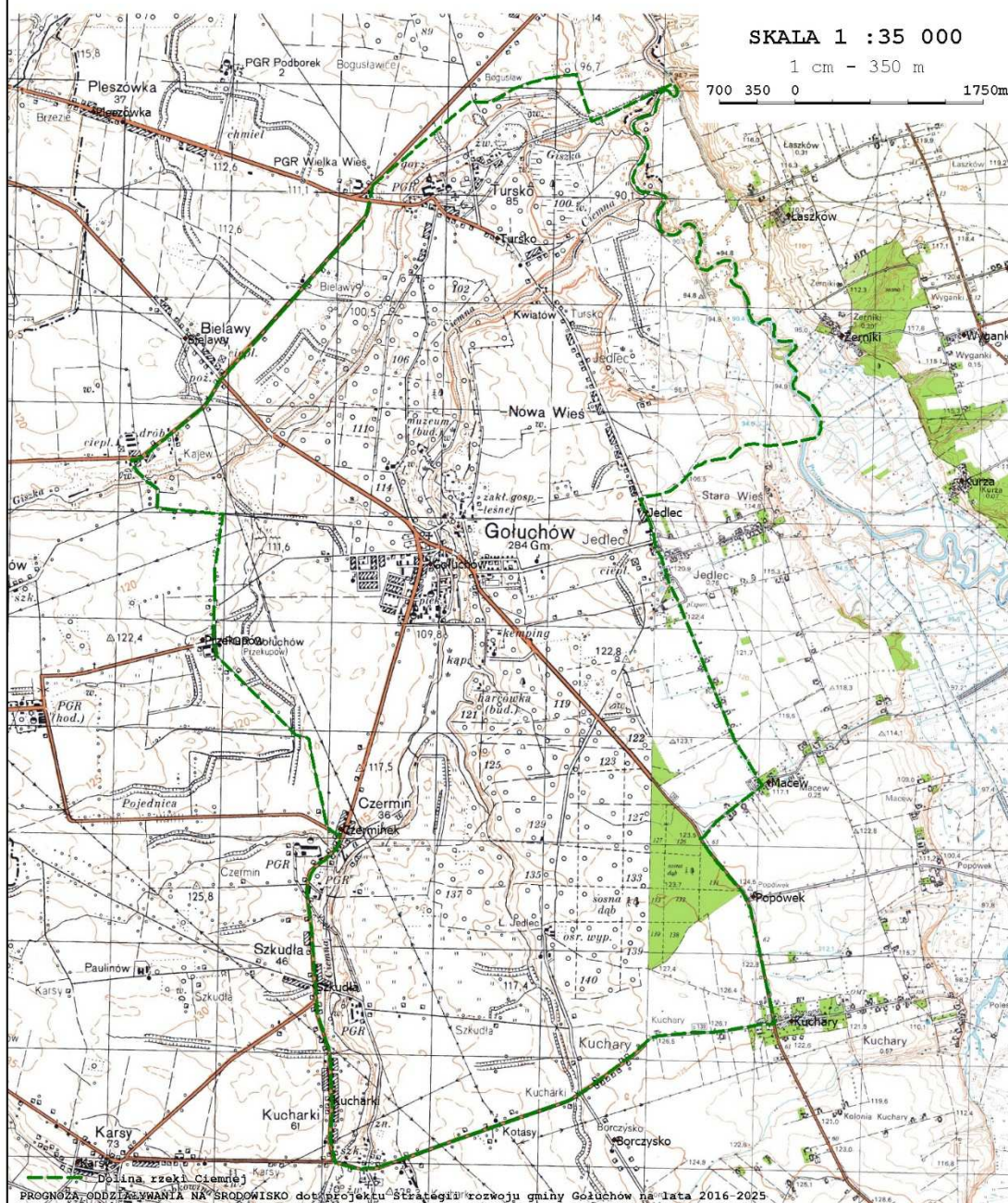
¹⁶Dla rzeki Proсны wyznaczony został zasięg obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na sto lat. Rzędna zwierciadła wody stuletniej przebiega na wysokości od 92 m n.p.m. na około 41 km biegu rzeki na granicy z gminą Pleszew do 103,7 m n.p.m. na około 61 km biegu rzeki (południowa granica gminy na styku z Kaliszem) i obejmuje obszar ograniczony dolnym załomem zbocza doliny. RZGW Mapy zagrożenia powodziowego. Poznań 2015.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dotycząca projektu Strategii rozwoju gminy Gołuchów
na lata 2016-2025

Fragment mapy Topograficznej (źródło: www.geoportal.gov.pl)
Dolina rzeki Ciemnej (źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska)

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dotycząca projektu Strategii rozwoju gminy Gołuchów
na lata 2016-2025

Fragment OrtoFotoMapy (źródło: www.geoportal.gov.pl)

Dolina rzeki Ciemnej (źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska)

Miejscowość Gołuchów poza koncentracją usług administracyjnych, pełni również funkcje turystyczno-rekreacyjne. Dydaktyczne i naukowe wartości towarzyszące walorom

estetycznym omawianego terenu, cenne obiekty kultury materialnej podnoszą rangę Gołuchowa i jego okolic.

Kilkanaście obiektów w gminie stanowiących dobra kultury wpisane są do rejestru zabytków, w tym zespół pałacowo-muzealny i arboretum w Gołuchowie, XIX – wieczne zespoły dworskie i folwarczne oraz XVII-XVIII wieczne kościoły, stanowiącej cenne przykłady głównie sakralnej architektury drewnianej.

W zakresie infrastruktury technicznej gmina Gołuchów jest bardzo dobrze wyposażona. Wszystkie miejscowości mają zaopatrzenie w energię elektryczną i wodę z wodociągu gminnego – teren gminy jest w 98% zwodociągowany¹⁷. Potencjalnie wszystkie miejscowości mogą być wyposażone w kanalizację sanitarną (aktualnie około 48 % mieszkańców gminy korzysta z kanalizacji sanitarnej). Problemem jest rozproszenie zabudowy – blisko połowa wsi zamieszkuje poniżej 300 osób, z czego 5 wsi – poniżej 100 osób. Obecnie w kanalizację sanitarną wyposażone są miejscowości: Gołuchów, Czerminiek, Szkudła, Kuchary, Kościelna Wieś, Przekupów i Wszółów, plany inwestycyjne w postaci dokumentacji technicznych i pozwoleń na budowę dotyczy kolejnych wsi: Jedlec, Tursko, Kucharki, Karsy, Czechel, Krzywosądów, Żychlin. Zaopatrzenie w gaz dotyczy obecnie połowy z wszystkich miejscowości w gminie (w tym tych najludniejszych), ale z gazu korzysta nie więcej niż 25% ludności. Istnieją możliwości rozwoju sieci gazowej, jeśli będzie ekonomiczne uzasadnienie i zwiększy się liczba odbiorców.

Poza realizacjami celu publicznego dotyczących dróg publicznych, infrastruktury technicznej, ochrony przyrody i ochrony zabytków, w gminie zlokalizowane są inwestycje celu publicznego, które zaspokajają potrzeby mieszkańców w zakresie tzw. podstawowej infrastruktury społecznej (szkoły, przedszkola, opieka zdrowotna, opieka społeczna, administracja, poczta, policja).

Najlepiej wyposażonymi pod względem infrastruktury społecznej są: Gołuchów, Kościelna Wieś, Kucharki, Kuchary, Tursko oraz w mniejszym stopniu Jedlec i Żychlin.

Gminę Gołuchów zamieszkuje 10.422 osoby¹⁸, co daje gęstość zaludnienia blisko 77 osób na km². Stosunkowo wysoki wskaźnik zaludnienia jak dla obszarów wiejskich, spowodowany jest między innymi bliskością dużego miasta (Kalisz) oraz położeniem wzdłuż trasy krajowej Poznań – Łódź. Ludność gminy zamieszkuje w 23 wsiach, z czego największymi o liczbie mieszkańców powyżej 2 tys., są Gołuchów i Kościelna Wieś.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy wynika z uwarunkowań geograficzno-przyrodniczych, stanu społeczno-gospodarczego ukształtowanego na przestrzeni dziejów, historycznego rozwoju dawnych osad oraz jest określona przez cele rozwojowe gminy, szczególnie cele ekologiczno-ochronne i społeczno-ekonomiczne.

Obszar gminy można podzielić na następujące strefy funkcjonalno-przestrzenne, które różnią się wprowadzanymi formami ochrony środowiska, poziomem wykorzystania gospodarczego środowiska oraz kierunkami rozwoju¹⁹:

I - Strefę funkcji ekologiczno-ochronnych i turystyczno - wypoczynkowych oraz krajoznawstwa – obejmującą obszar chronionego krajobrazu "Dolina rzeki Ciemnej" (część środkowa gminy).

II - Strefy rolnicze:

¹⁷ Strategia rozwoju gminy Gołuchów na lata 2016-2025 – Projekt. Gołuchów 2016 r.

¹⁸ stan na 31.12. 2014 r.

¹⁹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Gołuchów 2011 r.

- A. Strefa o przewadze funkcji rolniczej (rolnictwo polowe, "ekologiczne", łąkarstwo), ekologiczno - ochronnej i agroturystycznej (wschodnia część gminy – dolina Prosny),
- B. Strefa o przewadze funkcji rolniczej i uzupełniającej – aktywizacji gospodarczej, w szczególności przetwórstwa rolno - spożywczego (część północna, północno-wschodnia i zachodnia gminy).

III - Strefa wielofunkcyjnego rozwoju gospodarczego (strefa podmiejska Kalisza) – strefa usługowo-produkcyjna, w szczególności przetwórstwa rolno-spożywczego, drobnego przemysłu, usług dla rolnictwa oraz mieszkalna (część południowo-wschodnia gminy – w rejonie Kościelnej Wsi, w bliskim sąsiedztwie Kalisza).

Strefy te zmodyfikowane są przez zdynamizowany rozwój terenów położonych wzdłuż dróg krajowych, w szczególności drogi nr 12.

Przyrodnicze struktury funkcjonalno-przestrzenne i zróżnicowane pod względem stanu i walorów elementy środowiska, stanowią ekologiczne uwarunkowania rozwoju gminy, które go ukierunkowują w zakresie funkcji i ograniczają lub stymulują jego tempo.

Określona idea rozwoju przestrzenno-gospodarczego, w szczególności zakładająca wysokie standardy jakości przestrzeni publicznych, architektoniczno-urbanistycznych i środowiskowych, może stać się zachętą do inwestowania, a także wyzwalać aktywność społeczną.

Strategia rozwoju Gminy Gołuchów odpowiednio do uwarunkowań środowiskowo-przestrzennych oraz potencjału społecznego kierunkuje inicjuje działania na rzecz zrównoważonego rozwoju całej gminy.

5.2. Ocena stanu środowiska gminy Gołuchów

Analizowany obszar stanowi środowisko przyrodnicze o określonych cechach i właściwościach poszczególnych komponentów środowiska. Obszar gminy zróżnicowany jest też pod względem wprowadzonych form ochrony oraz poziomem wykorzystania gospodarczego środowiska.

Istniejące użytkowanie i zagospodarowanie terenu oddziałuje różnie na poszczególne komponenty środowiska. Są miejsca, czy rejonu o wysokim stopniu naturalności środowiska (fragmenty doliny Prosny, Ciemnej, Giszki, Neru, zbiorowiska leśne), częściowo przekształcone, ale o ustabilizowanym funkcjonowaniu ekosystemów, jak i przeobrażone antropogenicznie.

Zbiorowiska i krajobrazy naturalne reprezentowane są przez lasy, zbiorniki wodne, bagna, zespoły roślinności ziołoroślowej rozwijającej się wzdłuż cieków i zbiorników wodnych, niekoszone i niewypasane, fragmenty parków o charakterze naturalistycznym czy leśnym (np. znaczna powierzchnia arboretum). Krajobrazy i zbiorowiska półnaturalne, które w sprzyjających warunkach, po ustaniu antropopresji, mogą na powrót mieć charakter naturalny, to przede wszystkim koszone i wypasane łąki i pastwiska, parki podworskie i wiejskie, w pewnym stopniu też grunty orne. Walory krajobrazowe badanego obszaru wzmacniają właśnie tereny wolne od zabudowy – lasy, doliny rzek i areale pól uprawnych poprzecinane siecią rowów i zadrzewień śródpolnych.

Tereny zabudowane, zajęte pod komunikację i infrastrukturę techniczną reprezentują środowisko zmienione przez człowieka. Stopień oddziaływania zainwestowania jest tu też zróżnicowany – od niskiego (rozproszona zabudowa zagrodowa, zabytkowe zespoły dworskie, folwarki) po ciągłą presję antropogeniczną spowodowaną wzrostem intensywności

użytkowania na terenach zurbanizowanych. Przejawia się to zwiększeniem ruchu samochodowego, rozwojem terenów „zapieczętowanych”.

Cenne wartości przyrodnicze i krajobrazowe leżące u podstaw powołania obszaru chronionego krajobrazu stanowią pewne bariery dla działalności gospodarczej. Także dolina Proсны jest obszarem ograniczonego inwestowania z racji wskazania jej w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego jako obszar chronionego krajobrazu oraz z powodu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią..

Obszar gminy Gołuchów zdominowany jest przez tereny rozległych pól poprzecinane ciągami zabudowy, licznymi rowami i zadrzewieniami śródpolnymi oraz drogami, też często obsadzonymi drzewami. Właśnie zadrzewienia przydrożne, okazałe liczne aleje lipowe, jesionowe czy kasztanowcowe, a w dolinie Proсны wierzbowe, są charakterystyczne dla rejonu Gołuchowa i przydają dużo uroku krajobrazowi rolniczemu gminy. Mimo wcześniej prowadzonej wielkopowierzchniowej gospodarki polowej, nie doszło tu do uproszczenia struktury agroekosystemów jak w innych rejonach Wielkopolski.

Do cennych przyrodniczo obszarów należą: kompleksy leśne położone w centrum gminy, dolina Ciemnej wraz ze zbiornikiem „Gołuchów” i Arboretum oraz niewielkie obszarowo glinianki i oczka wodne rozrzucone na terenie całej gminy i w dolinie lewobrzeżnej Proсны. Te ostatnie zachowały charakter łągów nadrzecznych. Wykorzystanie częściowo zalesionego fragmentu doliny Ciemnej, w jej dolnym biegu na założenie parku i zlokalizowanie posiadłości magnackiej, stworzyło w tym stosunkowo monotonnym krajobrazie perłę architektury i sztuki ogrodowej znanej na cały kraj. Powstały w XVI w. zamek renesansowy, stanowi najlepiej zachowaną z tego okresu rezydencję w Wielkopolsce (od 1951 r. oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu). Wartościowe z punktu widzenia historii budownictwa i architektury są obiekty towarzyszące zamkowi gołuchowskiemu i zespół gospodarczy zamku. Dotyczy to zwłaszcza oficyny pałacowej, urządzonej na miejscu starej gorzelni, jak również zabudowań tzw. Dybulu, czyli dawnej stajni, kurnika i budynku mieszkalnego, budynku intendentury tzw. "Kasy" oraz zabudowań folwarcznych. Użytkowane one są obecnie przez Ośrodek Kultury Leśnej i Muzeum Leśnictwa. Niezwykła kolekcja drzew i krzewów ozdobnych arboretum, cenne zbiory malarstwa i rzemiosła artystycznego, wystrój wewnątrz w zamku gołuchowskim, przyciągają tysiące turystów.

Wybudowanie w 1970 r. zbiornika retencyjnego „Gołuchów” na rzece Ciemnej na południe od miejscowości gminnej, głównie dla celów rekreacyjnych, umożliwiło realizację tu dodatkowo oprócz funkcji turystycznej – także wypoczynkowej.

Dodatkowe atrakcje w Gminie zapewniają: różnorodny drzewostan leśny, pokazowa zagroda żubrów i białych danieli oraz największy w Wielkopolsce pomnik przyrody nieożywionej – Kamień św. Jadwigi, a także cenne ww. obiekty zabytkowe.

Walory turystyczno - rekreacyjne, krajobrazowe, przyrodnicze (występowanie stanowisk kilkunastu gatunków roślin chronionych, cenne zbiorowiska roślinne, ostoja ptaków wodno - błotnych) i wartości historyczno-kulturowe tkwiące w zachowanych zespołach i obiektach zabytkowych sprzyjają coraz większemu zainteresowaniu tym regionem. Tym ważniejsza powinna być tu troska o środowisko i dbałość o przestrzeń publiczną, wyrażająca się łądem przestrzennym, harmonijnym krajobrazem i zachowanie standardów jakości poszczególnych komponentów jak i całości środowiska.

Źródłem przeobrażeń poszczególnych komponentów środowiska są formy antropogeniczne, które miejscami negatywnie oddziałują na obszar oraz obniżają wartości ekologiczne, estetyczne i kulturowe.

Na obszarze gminy aktualnie istnieją instalacje zaliczone do mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości²⁰ należące do sektora chowu i hodowli zwierząt, tj.:

- Cieśle – indyczki 150 DJP²¹ (6250 sztuk),
- Czechel – indyczki 336 DJP (14000 sztuk)
- Czechel – trzoda chlewna 90DJP,
- Kajew – kury – brojlery 110 DJP (27 500 sztuk),
- Kuchary – krowy 70 DJP,
- Podborek – krowy 250 DJP,
- Tursko – krowy 202 DJP,
- Wielka Wieś – krowy 300 DJP,
- RSP Żychlin – krowy i trzoda chlewna 275 DJP.

Ubojnie mają wymagane przepisami urządzenia i zorganizowany sposób zagospodarowania ścieków i odpadów ograniczające oddziaływanie na środowisko. W fermach prowadzona jest hodowla tradycyjna (ściółkowa). Fermy o liczbie zwierząt powyżej 210 DJP oraz Grupowa Oczyszczalnia Ścieków w Kucharach dla Kalisza i Nowych Skalmierzyc, kwalifikowane są też jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów *ustawy ois* i *rozporządzenia*²². Ponadto z informacji o wydanych decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia uzyskanych w Gminie należy spodziewać się dalszych inwestycji kwalifikowanych jako mogących znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (ferma indyków powyżej 210 DJP, ferma indyków poniżej 210 DJP, kurnik 120 DJP).

Poza drogami i urządzeniami infrastruktury technicznej (linia elektroenergetyczna 110kV, gazociąg wysokiego ciśnienia DN-100, ropociąg paliwowy, kolektory sanitarne, magistrale wodociągowe, ujęcia wody, oczyszczalnia ścieków w Gołuchowie i Kucharach, instalacje radiokomunikacyjne – stacje bazowe telefonii komórkowej) istnieją też obiekty produkcyjne, które zaliczone mogą być do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jak ubojnie w Gołuchowie i Czechelu, Zakład Wytopu Tłuszczy Zwierzęcych w Jedlcu, gorzelnia w Tursku, browar w Cieślach, stacja paliw w Gołuchowie, stacje obsługi i remontowe maszyn rolniczych i środków transportu w Gołuchowie i Kościelnej Wsi, mieszalnia pasz i suszarnia zielonek w Czerminiku, Jak wynika z powyższego – wymienione obiekty w większości związane są z rolniczym charakterem gminy Gołuchów. Gmina wydała też decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia dotyczące parku wiatrowego składającego się z 10 wiatraków o wysokości 100 m, średnicy wirnika 99,8 m i mocy znamionowej 2500 kW na gruntach wsi Krzywosądów i Szkudła, którego lokalizacja zgodna jest z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.²³ Dla tej inwestycji zostały już wydane pozwolenia na budowę (9 wiatraków o wysokości 100

²⁰ *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości* (Dz. U. Nr 122, poz. 1055 z dnia 1 sierpnia 2002 r.)

²¹ DJP – duże jednostki przeliczeniowe inwentarza

²² *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 71)

²³ *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Elektrownie wiatrowe Krzywosądów - Szkudła” dla terenu położonego we wsiach Krzywosądów i Szkudła przyjęty uchwałą Nr XXXIX/192/2003 Rady Gminy Gołuchów z dnia 29 sierpnia 2003 r.* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20 października 2003 r. Nr 164, poz. 3068).

m, jeden wiatrak o wysokości 60 m – z uwagi na wejście w międzyczasie ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych²⁴. Wydano też dwie decyzje na pojedyncze wiatraki w miejscowości Cieśle i Karsy.

Z faktu, iż inwestycja jest zaliczona do przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i wymaga sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, nie można wprost wyprowadzać wniosku, iż jest to inwestycja negatywnie wpływająca na środowisko. Przepisy z zakresu ochrony środowiska regulują funkcjonowanie przedsiębiorstw i nakładają obowiązki na prowadzących działalność dotrzymania wymaganych standardów jakości środowiska²⁵.

Na terenie Gminy Gołuchów nie występują Zakłady Zwiększonego Ryzyka (ZZR) jak i Zakłady Dużego Ryzyka (ZDR).²⁶

Potencjalne zagrożenie może stanowić ruch środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne drogami krajowymi. nr 11 i 12.

Rok 2015 był ostatnim rokiem realizacji „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2013-2015” w ramach którego Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Sanitarny prowadził pomiary w zakresie jakości powietrza, opadów atmosferycznych, wód powierzchniowych i podziemnych, poziomu hałasu i pól elektromagnetycznych oraz wykonywał oceny jakości poziomu hałasu i pól elektromagnetycznych.

Przeprowadzona diagnoza na podstawie danych z Raportu o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015²⁷ oraz innych materiałów z zakresu problematyki środowiska i przyrody wykazuje dobry stan środowiska w gminie. W sektorach problemowych (np. zagrożenie i ochrona wód, zanieczyszczenie powietrza, hałas) następuje zdecydowana poprawa, o czym bardziej szczegółowo w dalszej części Prognozy.

Stan higieny atmosfery

Na całym obszarze gminy nie stwierdzono występowania większych źródeł emisji gazów i pyłów do powietrza.

W przypadku zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej (a taka dominuje w gminie Gołuchów) emisja do środowiska związana jest z wprowadzaniem do powietrza zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodzących z instalacji wykorzystywanych do celów grzewczych (podgrzewanie wody oraz ogrzewanie obiektów kubaturowych).

Jednym z problemów jest tak zwana niska emisja zanieczyszczeń do powietrza, pochodząca z rozproszonych niskich emitorów, najczęściej instalacji grzewczych, związana ze stosowaniem paliw o gorszej jakości w paleniskach domowych oraz z działalnością małych zakładów, niepodlegających obowiązkowi posiadania pozwolenia na wprowadzanie substancji do powietrza. Większość gospodarstw domowych ma możliwość podłączenia do istniejącej sieci gazociągowej, jednakże nie wszyscy korzystają z gazu. Na terenie Gminy z sieci gazowej

²⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 961

²⁵ ustawy i rozporządzenia wykonawcze m. in.: *Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach, ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków, Prawo wodne, ustawa ois.*

²⁶ Program ochrony środowiska dla gminy Gołuchów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021. oprac. Zakład Analiz Środowiskowych Ekoprecyzja Czupryn Paweł. Gołuchów 2014 r

²⁷ WIOŚ w Poznaniu. Biblioteka Monitoringu Środowiska 2016 r.

korzysta 25,2% mieszkańców.²⁸ Ponadto sam fakt podłączenia do sieci gazowniczej nie oznacza wykorzystania gazu do celów ogrzewania budynków. Gaz w niektórych gospodarstwach może być wykorzystywany tylko do zasilania kuchenek gazowych oraz podgrzewania wody do celów bytowych, a ogrzewanie budynków odbywać się może nadal w oparciu o kotły węglowe. Okresowo więc emisja zanieczyszczeń powietrza związana z sezonem grzewczym jest jeszcze dość wysoka, bowiem jeszcze dla zdecydowanej większości gospodarstw (około 80%), paliwo stałe jest tym podstawowym.

Natomiast w gminie nie znajdują się żadne zakłady przemysłowe, a w szczególności zakłady na terenie których prowadzone są instalacje mogące wpływać negatywnie na środowisko.

Część obszaru opracowania położony jest w strefie podmiejskiej Kalisza (dotyczy to Kościelnej Wsi). W wyniku wspomnianego monitoringu środowiska, powiat grodzki miasta Kalisza został zakwalifikowany do klasy C, a tym samym do opracowania programu ochrony powietrza z uwagi na ponadnormatywne stężenia średnioroczne i 24-godz. pyłu zawieszonego PM10.²⁹ Dlatego należy podjąć działania, niezbędne do przywrócenia standardów jakości powietrza – poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10, przez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych oraz liniowych. Wytyczne te dobrze byłoby uwzględnić w Kościelnej Wsi.

Niesprzyjające warunki higieny atmosfery mogą panować bezpośrednio wzdłuż dróg krajowych. Zasięg obszaru występowania stężeń ponadnormatywnych dwutlenku azotu (reprezentatywny dla tego zjawiska z uwagi na największą emisję w stosunku do norm dopuszczalnych)³⁰ można założyć³¹, że nie przekracza 20-25 m od krawędzi jezdni.

W granicach gminy nie obejmuje więc w żadnym miejscu zabudowy.

Na stan higieny atmosfery wpływają też emisja nieprzyjemnych zapachów i odory. Źródłem ich na obszarze gminy mogą być wspomniane ферmy i oczyszczalnie ścieków. Z uwagi na hodowlę ściółkową i usytuowanie obiektów produkcyjnych w oddaleniu od zwartej zabudowy wsi nie odnotowano ich znaczącego negatywnego oddziaływania w tym zakresie na ludzi. Na terenie gminy istnieją dwie oczyszczalnie ścieków:

- grupowa oczyszczalnia ścieków dla miasta Kalisza i okolicznych miejscowości (mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- oczyszczalnia komunalna w Gołuchowie (mechaniczno-biologiczna),

Są to obiekty służące ochronie wód, natomiast ich eksploatacja okresowo może negatywnie oddziaływać na środowisko, szczególnie w zakresie emisji zanieczyszczeń powietrza i odorów. Oczyszczalnie ścieków należą do przedsięwzięć, dla których utworzony może być obszar ograniczonego użytkowania, w przypadku, gdy mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem obiektu.³² Na gruntach wsi Kuchary zrealizowana

²⁸ Program ochrony środowiska dla gminy Gołuchów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021. oprac. Zakład Analiz Środowiskowych Ekoprecyzja Czupryn Paweł. Gołuchów 2014 r.

²⁹ Uchwała nr XI/317/15 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 października 2015 roku w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P dla strefy miasto Kalisz, którego integralna część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłów” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr z dnia 3 listopada 2015 r., poz. 6242).

³⁰ wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 3 lutego 2010 r. Nr 16, poz. 87)

³¹ poprzez analogię – na podstawie raportów oddziaływania na środowisko dla dróg o zbliżonym natężeniu ruchu

³² Art. 135. 1. ustawy Prawo ochrony środowiska: „Jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania

została grupowa oczyszczalnia ścieków dla Kalisza i Nowych Skalmierzyc o przepustowości 200 000 m³/d. W 2014 r. do oczyszczalni trafiło 6.062060 m³ ścieków. Do czasu ewentualnego ustanowienia takiego obszaru i określenia jego granic oraz dopuszczalnego przeznaczenia terenu, wymagań technicznych dotyczących budynków oraz sposobu korzystania z terenów, w zasięgu co najmniej 500 m od oczyszczalni, teren powinien być wyłączony z zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi, a grunty rolne wykorzystywane wyłącznie na uprawy roślin przemysłowych. Wokół oczyszczalni winien być założony pas zwartej zieleni izolacyjnej.

Na gruntach wsi Gołuchów, na północny wschód od zabudowy wsi, poza parkiem, zlokalizowana jest oczyszczalnia komunalna o przepustowości 800 m³/d. W 2014 r. do oczyszczalni trafiło 110360 m³ ścieków. W zasięgu co najmniej 200 m od oczyszczalni, teren powinien być wyłączony z zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi, a grunty rolne wykorzystywane wyłącznie na uprawy roślin przemysłowych. Wokół oczyszczalni winien być założony pas zwartej zieleni izolacyjnej.

Aktualnie w podanych odległościach od oczyszczalni nie ma zabudowy mieszkaniowej, ani innej przeznaczonej na stały pobyt ludzi.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza wyznacza się strefy, które zalicza się do odpowiednich klas w zależności od stężeń zanieczyszczeń występujących na ich obszarze i określa wymagania dotyczące działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości³³. Gmina Gołuchów należy do strefy wielkopolskiej. W roku 2014 jakość powietrza monitorowano metodą pasywną³⁴ w zakresie dwutlenku siarki i tlenków azotu w przeliczeniu na dwutlenek azotu w miejscowości Czechel w gminie Gołuchów³⁵. Wynikiem oceny jakości powietrza, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin dla wszystkich substancji podlegających ocenie jest zaliczenie strefy wielkopolskiej do klasy:

- A (stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych) – pod kątem stężenia SO₂, NO₂, CO, Pb, C₆H₆, As, Cd, Ni, ;
- C (stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekroczyły poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe) pod kątem stężeń pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5}, przekroczeń poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu BaP.³⁶

Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej³⁷ wymienia jako jedną z wielu gminę Gołuchów do działań naprawczych w zakresie wymaganego efektu redukcji emisji PM₁₀ i B(a)P. Wskazano też zadania, jakie należy przedsięwziąć w celu osiągnięcia poprawy stanu powietrza, takie m.in. jak:

dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu, to dla oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów komunalnych, kompostowni, trasy komunikacyjnej, lotniska, linii i stacji elektroenergetycznej oraz instalacji radiokomunikacyjnej, radionawigacyjnej i radiolokacyjnej tworzy się obszar ograniczonego użytkowania.”

³³ rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 02 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z dnia 10 sierpnia 2012 r. poz. 914),

³⁴ Metoda pasywna jest metodą wskaźnikowa, polegającą na miesięcznej ekspozycji specjalnie przygotowanych próbników, zawieszonych na wysokości około 1,5 metra i oznaczaniu substancji raz w miesiącu.

³⁵ Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie pleszewskim w roku 2014. WIOŚ w Poznaniu Delegatura w Kaliszu, Kalisz 2015 r.

³⁶ Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015, WIOŚ w Poznaniu Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2016 r.

³⁷ przyjęty uchwałą nr XXXIX/769/113 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 listopada 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 23 grudnia 2013 r. poz. 7401).

- 1) obniżenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych w wyniku eliminacji niskosprawnych urządzeń na paliwo stałe – przy udziale Gminy w zakresie finansowym (wymiana urządzeń grzewczych, rozwój infrastruktury gazowej, ciepłej, rozwój odnawialnych źródeł energii);
- 2) obniżenie emisji przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą (termoizolacja budynków),
- 3) likwidacja ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej;
- 4) poprawa stanu technicznego dróg;
- 5) kontrola pozwoleń na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska;
- 6) działania promocyjno-edukacyjne.

Zadania zawarte w Programie dla gminy są uzupełnione i uszczegółowione przez Plan gospodarki niskoemisyjnej przyjęty przez Gminę.³⁸

Stan jakości wód powierzchniowych

Na podstawie danych z Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, na obszarze Gminy Gołuchów wyróżnia się następujące zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych (JCW):

1. Pokrzywnicy (lewy dopływ Prosny) – około 0,9% powierzchni gminy;
2. Ciemnej (lewy dopływ Prosny) – 36,1 % powierzchni gminy;
3. Giszki (lewy dopływ Prosny) – 15,9 % powierzchni gminy;
4. Kanału Bernardyńskiego (prawy dopływ Prosny) – 0,3 powierzchni gminy;
5. Dopływu spod Bielaw (lewy dopływ Prosny) – 9,9 % powierzchni gminy;
6. Neru (lewy dopływ Prosny) – 0,7 % powierzchni gminy;
7. bezpośredniej zlewni Prosny (fragment zlewni Prosny od Wyderki do ujścia) – 36,2 % powierzchni gminy.

Analizując stan środowiska w gminie stwierdza się, że potencjalnie, największe zagrożenie dotyczy jakości wód powierzchniowych. W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2014 r. i 2015 r. wykonywano badania stanu wód w oparciu o „Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2013-2015”. Przedmiotem badań była jakość wód powierzchniowych w jednolitych częściach wód powierzchniowych. Na terenie gminy Gołuchów monitoring obejmował JCW Prosna od Kanału Bernardyńskiego do Dopływu z Piątka Małego (punkt badawczy w Bogusławiu) oraz Ner (punkt badawczy poza gminą). W JCW Ner stan wód oceniono jako zły, bowiem nie spełnione zostały wymagania postawione dla obszarów chronionych, mimo, że potencjał ekologiczny określono jako umiarkowany ze względu na element biologiczny – fitobentos i elementy fizykochemiczne. Dla JCW Prosna od Kanału Bernardyńskiego do Dopływu z Piątka Małego nie podano oceny jakości stanu wód ze względu na brak rozpoznania stanu chemicznego. Potencjał ekologiczny określono jako dobry.³⁹

³⁸ uchwała nr XVI/166/2016 Rady Gminy Gołuchów z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie przyjęcia planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Gołuchów

³⁹ rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 30 października 2014 r. poz. 1482)

Badania z 2015 r. wykazały zły stan dla JCW Ciemna (punkt pomiarowo-kontrolny w Tursku) i dla JCW Giszka (punkt pomiarowo-kontrolny w Tursku) przy umiarkowanym potencjale ekologicznym.⁴⁰

Zanieczyszczenie wód może pochodzić z gospodarki rolnej – polowej i hodowlanej oraz z gospodarstw domowych poprzez zbiorniki na ścieki bytowe. Bowiem tylko część zabudowy (48%) podłączona jest do kanalizacji sanitarnej.⁴¹

Przy prowadzeniu upraw polowych i ogrodniczych są używane środki chemiczne nawozowe i ochrony roślin (herbicydy, pestycydy). Stosowanie ich na otwartą glebę stwarza niebezpieczeństwo zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych. Rozprzestrzenienie się zanieczyszczeń do głębszego podłoża jest jednak, ze względu na dużą miąższość izolującego go poziomu glin zwałowych, praktycznie niemożliwe. Zagrożenie zanieczyszczeniem wód poziomu gruntowego środkami uprawy i ochrony roślin dotyczy szczególnie tych terenów, gdzie doszło do zniszczenia powierzchniowej struktury gleby; poziomu akumulacji próchnicznej. Potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych jest związane także z magazynowaniem nawozów i środków ochrony roślin, gromadzeniem ścieków w zbiornikach bezodpływowych (szambach).

Na podstawie oceny stanu ekologicznego rzek dokonano na podstawie dwóch elementów biologicznych (fitoplankton, makrofity) oraz wspomagających parametrów fizykochemicznych wskazano zlewnie Giszki i Ciemnej do obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (OSN), z których odpływ azotu do wód należy ograniczyć. W § 1 *rozporządzenia Dyrektora RZGW*⁴² wymieniono jednolite części wód Ciemnej i Giszki jako wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych. Dodatkowo w § 2 ust. 1 obszary w zlewniach tych rzek jako szczególnie narażone (OSN), z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód powierzchniowych należy ograniczyć.

Okresowo zanieczyszczone są wody rzeki Ciemnej i Strumienia spod Jedlca powodują w następstwie obniżenie klasy czystości wód zbiornika „Gołuchów”. Nie wszystkie nieczystości trafiają na oczyszczalnię. Duża część ścieków bytowych zagospodarowywana jest indywidualnie. Oznacza to, że ścieki wywożone są na pola, a także zdarza się zrzucanie ich do rowów melioracyjnych i cieków.

Stan jakości wód podziemnych

Gmina Gołuchów w całości położona jest w zasięgu jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 77 i charakteryzuje się znacznymi zasobami wód podziemnych. Wody użytkowe poziomu górnego jurajskiego i trzeciorzędowego obejmują obszar całej gminy. Wody piętra

⁴⁰ Ocena stanu jednolitych części wód za rok 2015 z uwzględnieniem oceny spełnienia wymagań dla obszarów chronionych WIOŚ Poznań Monitoring wód. Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie pleszewskim w roku 2014. WIOŚ w Poznaniu Delegatura w Kaliszu, Kalisz 2015 r.

⁴¹ Program ochrony środowiska dla gminy Gołuchów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021. oprac. Zakład Analiz Środowiskowych Ekoprecyzja Czupryn Paweł. Gołuchów 2014 r.

⁴² *rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 12 lipca 2012 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty w granicach województwa wielkopolskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 13 lipca 2012 r. poz. 3143),

czwartorzędowego występują w poziomie międzymorenowym i gruntowym, użytkowe warstwy związane są z dolinami rzek.

Część gminy Gołuchów obejmująca dolinę Prosny położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 311.

W roku 2015 prowadzono badania na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu źródeł rolniczych⁴³. W punkcie pomiarowo-kontrolnym w Kucharkach (gm. Gołuchów) - OSN w zlewni Giszki i Ciemnej, stwierdzono zawartość azotanów powyżej 50 mg/l, co potwierdza zanieczyszczenie wód podziemnych.

W 2012 roku badania jakości wód podziemnych były też badane przez Państwowy Instytut Geologiczny. JCWPd 77 nie jest zagrożona osiągnięciem dobrego stanu. Na podstawie badań PIG w rejonie powiatu pleszewskiego można założyć, że stan wód podziemnych w gminie Gołuchów zawiera się pomiędzy II i III klasa jakości.⁴⁴

Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej ważne jest też z uwagi na istniejący w dolinie Prosny, w rejonie ujścia Ciemnej, obszar zasobowy ujęcia wody dla m. Pleszewa.

Tam gdzie istnieje zainwestowanie, trwałym zmianom ulegają gleby i stosunki hydrogeologiczne, przejawiające się głównie poprzez przerwanie więzi hydrogeologicznej i obniżenie poziomu zwierciadła wody, skutkiem czego może być zachwianie naturalnego cyklu obiegu wody.

Zagrożeniem dla wód może stanowić również przypadkowe usuwanie ścieków bytowych czy inwentarskich, szczególnie w zasięgu obszarów wodonośnych i ujęć wód.

Stan gleb

Gleby badanego obszaru mieszczą się w ustalonych normach i nie wykazują znamion przekroczenia dopuszczalnych norm.

Stan zanieczyszczenia gleb w województwie wielkopolskim był badany w ramach Regionalnego Monitoringu Środowiska. Na terenie gminy Gołuchów znajduje się jeden punkt monitoringu – na gruntach wsi Szkudła. Gmina Gołuchów charakteryzuje się glebami o odczynie lekko kwaśnym, wrażliwymi na degradację. Z obserwacji wynika, że zawartość metali ciężkich i zanieczyszczenia nimi gleb jest stosunkowo niewielkie i kształtuje się na poziomie zawartości naturalnej lub nawet poniżej.⁴⁵

Wzdłuż głównych tras komunikacyjnych może następować zanieczyszczenie gruntu i gleb, objawiające się wzrostem zawartości ołowiu, a także innych metali ciężkich: cynku, kadmu, chromu, niklu i wanadu. Zjawiskiem niekorzystnym, spotykanym często wzdłuż istniejących tras komunikacyjnych, jest pojawiające się zasolenie gruntów. Zasolenie gleb wpływa negatywnie na zieleń przydrożną, co może przyczyniać się do jej ubytku.

Klimat akustyczny

⁴³ Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015. WIOŚ w Poznaniu. Biblioteka Monitoringu Środowiska Poznań 2016 r.

⁴⁴ Program ochrony środowiska dla gminy Gołuchów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021. oprac. Zakład Analiz Środowiskowych Ekoprecyzja Czupryn Paweł. Gołuchów 2014 r.

⁴⁵ Program ochrony środowiska dla gminy Gołuchów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021. oprac. Zakład Analiz Środowiskowych Ekoprecyzja Czupryn Paweł. Gołuchów 2014 r. Agrochemiczne badania gleb Wielkopolski w latach 2000-2004. WIOŚ Poznań, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu. Biblioteka Monitoringu Środowiska.

Istotne zagrożenie, ze względu na duży ruch samochodowy, nadmierny hałas i zwiększone zanieczyszczenie powietrza stwarzają drogi krajowe nr 11 i nr 12.

Podstawę prawną oceny warunków akustycznych środowisku stanowi *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*⁴⁶.

Na podstawie tego *rozporządzenia* wartość dopuszczalną równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dziennej i nocnej, $L_{Aeq D/N}^*$, ustala się w zależności od rodzaju źródła hałasu oraz sposobu zagospodarowania terenu w jego otoczeniu. W przedmiotowym obszarze opracowania źródłem zagrożenia jest hałas komunikacyjny, którego źródłem jest ruch pojazdów samochodowych poruszających się po określonych odcinkach drogi krajowej nr 11 i 12.

Zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, wskaźniki hałasu mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby są wyrażone przez:

$L_{Aeq D}$ – równoważny poziom hałasu dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00),

$L_{Aeq N}$ – równoważny poziom hałasu dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Dla hałasów powodowanych przez drogi lub linie kolejowe wartości poziomów dźwięku A określa się dla przedziałów czasu równych 16-tu godzinom pory dziennej (pomiędzy 6:00 a 22:00) oraz 8-miu godzinom pory nocnej (pomiędzy 22:00 a 6:00).

W granicach gminy w strefie ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego dwóch dróg krajowych nr 12 i 11 znajduje się miejscowo zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna (jednostkowo), zabudowa mieszkaniowo-usługowa, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, zabudowa zagrodowa, teren zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży. W myśl cytowanego wyżej *rozporządzenia*, dla terenów należących do w/w kategorii dopuszczalne wartości poziomu dźwięku wynoszą odpowiednio:

w porze dziennej:

- $L_{Aeq D}^* = 61$ dB – dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
- $L_{Aeq D}^* = 65$ dB dla terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zabudowy zagrodowej i terenów rekreacyjno-wypoczynkowych,

w porze nocnej:

- $L_{Aeq N}^* = 56$ dB – dla wszystkich wymienionych wyżej terenów..

Odległość od źródła hałasu, w której poziom dźwięku jest równy ww. wartościom wyznacza zasięg hałasu [m].

Jeśli poziom dźwięku w środowisku zewnętrznym nie przekracza wartości dopuszczalnych, wtedy zapewniony jest również, w zamkniętych pomieszczeniach mieszkalnych, przeznaczonych na stały pobyt ludzi, wyposażonych w okna o standardowej izolacyjności akustycznej, komfort akustyczny wymagany na podstawie przepisów polskiej normy PN-87/B-02151/02.

⁴⁶Dz. U. z 2014 r. poz. 112

Dla potrzeb Prognozy oddziaływania na środowisko dotyczącej projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów⁴⁷ dokonano obliczeń emisji hałasu. W celu określenia zasięgu ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego omawianych odcinków dróg krajowych nr 11 i 12 wykonano w ww. opracowaniu obliczenia akustyczne, oparte o dane Generalnego Pomiaru Ruchu z 2005 r. które, ze względu na czas sporządzania tamtej Prognozy (2008 -2010 r.) przyjęto zwiększenie o 28% (p. załącznik 1).

W związku z tym, że najnowsze wyniki GPR z 2015 roku pokazują zdecydowane zmniejszenie ruchu (p. tabela), zrezygnowano z dokonania nowych obliczeń. Istotnie zmniejszył się ruch samochodów ciężarowych, mających decydujące znaczenie dla warunkach klimatu akustycznego głównie podczas nocnej pory oceny. Na odcinku Pleszew – Sobótka ruch pojazdów w odniesieniu do prognozowanego na etapie Prognozy² jest obecnie mniejszy o 146 pojazdów/dobę, co przekłada się na mniejszy o ok. 0,2 dB poziom hałasu w punktach immisji. Natomiast na odcinku Pleszew –Kalisz ruch jest mniejszy o 205 pojazdów/dobę, co przekłada się na mniejszy o ok. 0,6 dB poziom hałasu w punktach immisji. Zmniejszenie ruchu pojazdów związane jest z nowymi alternatywnymi trasami tranzytowymi, w szczególności dla kierunku Poznań – Łódź.

Tabela. Natężenie ruchu pojazdów na omawianych odcinkach dróg krajowych nr 11 i 12

Nr drogi	Odcinek drogi	Średni Dobowy Ruch Roczny (SDRR) – liczba pojazdów silnikowych ogółem w latach	
		GPR 2005 r. zwiększony o 28%	GPR 2015 r.
11	Pleszew – Sobótka	8904	8465
12	Pleszew – Kalisz	11694	10120

Ponadto należy przypomnieć, że zostały zmienione przepisy o dopuszczalnych poziomach hałasu w środowisku na rzecz ich złagodzenia. We wspomnianej Prognozie z uwzględniono regulacje *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* opublikowanego 14 czerwca 2012 r.⁴⁸. Obecnie dla pory dziennej obowiązują bardziej liberalne dopuszczalne poziomy hałasu, odpowiednio wyższe o 1 dB i 5 dB dla pory nocy ($L_{AeqD}=61-65$ dB), a dla pory nocnej o 6 dB ($L_{AeqD}=56$ dB). Mając na uwadze powyższe, zasięg ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego przedmiotowych odcinków dróg krajowych nr 11 oraz 12 w odniesieniu do tego prognozowanego na etapie sporządzanego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów obniży się około dwukrotnie. W związku z tym można przyjąć, że przy zmniejszonym ruchu samochodowym i mniej rygorystycznych wymaganiach dotyczących standardów akustycznych, ponadnormatywne oddziaływanie hałasu komunikacyjnego może wystąpić tylko w jednostkowych przypadkach. Dodatkowo dla potwierdzenia tego założenia, porównano dane z pomiarów hałasu przeprowadzonego przez WIOŚ dla dróg krajowych o podobnym lub większym natężeniu ruchu⁴⁹, gdzie w odległości 08-10 m od drogi stwierdzono równoważny poziom hałasu (np. punkt pomiarowy w

⁴⁷ Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów. Pracownia Dokumentacji Ekologicznych. Maria Mielcarek z zespołem. Poznań 2008-2010 r.

⁴⁸ Dz. U. Nr 120, poz. 826

⁴⁹ Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015. WIOŚ w Poznaniu . Biblioteka Monitoringu Środowiska. Poznań 2016 r.

Witaszycach przy drodze nr 11) w przedziale 66-70 dB, co dla odległości 40 m i więcej od drogi (a tak najbliższej jest zlokalizowana w większości zabudowa podlegająca ochronie akustycznej) daje poziom hałasu 60-64 dB.

W stanie istniejącym w zasięgu przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu może pozostawać kilkanaście domów o funkcji usługowo-mieszkalnej położonych przy drodze nr 12 w Kościelnej Wsi. Ponadnormatywne skażenie akustyczne od drogi nr 11 może dotyczyć jednej zagrody w Krzywosądowie oraz kilku budynków mieszkalnych w Żychlinie.

W gminie Gołuchów nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu z innych źródeł, w tym przemysłowych.

Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące

Dopuszczalne poziomy tego promieniowania, w odniesieniu do terenów i obiektów przebywania ludzi, określone poprzez graniczne wartości wielkości fizycznych, reguluje *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów*.⁵⁰

Rozporządzenie to ustala 10 kV/m jako wartość graniczną pola elektrycznego 50Hz, dopuszczalną w środowisku, w miejscach dostępnych dla ludzi. Obszar, na którym natężenie pola elektrycznego jest mniejsze niż 1kV/m uważa się (zgodnie z obecną wiedzą i obowiązującymi przepisami) za całkowicie bezpieczny dla ludzi. Tak więc sprawdzenie dotrzymania standardów jakości środowiska w otoczeniu urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne następuje poprzez wykonanie pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że kwestie związane z wpływem pól elektromagnetycznych na zdrowie ludzi znajdują się od dawna w centrum uwagi organów Unii Europejskiej. 21 marca 2007 roku został przyjęty, przez będący ciałem doradczym Komisji Europejskiej Scientific Committee on Emerging and Newly Identified Health Risks (SCENIHR) - Naukowy Komitet Powstających i Niedawno Zidentyfikowanych Zagrożeń Zdrowia, raport dotyczący możliwych skutków oddziaływania pól elektromagnetycznych na zdrowie człowieka. Raport ten, zatytułowany *"Possible effects of Electromagnetic Fields (EMF) on HumanHealth"*. Zgodnie z wnioskami zawartymi w raporcie, wyniki przeprowadzonych badań wskazują konsekwentnie na brak negatywnych skutków zdrowotnych towarzyszących przebywaniu ludzi w polach elektromagnetycznych o poziomach niższych od granicznych, określonych w międzynarodowych zaleceniach ICNIRP - International Commission on Non Ionising Radiation Protection)⁵¹.

W obszarze poddanym analizie – gmina Gołuchów, zlokalizowane są stacje bazowe sieci telefonii komórkowej, linie elektroenergetyczne i stacje transformatorowe.

Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące wytwarzane jest przez istniejącą linię elektroenergetyczną 110 kV. Dotychczasowe rozpoznanie w tej dziedzinie pozwala na przyjęcie założenia, że w odległości 14,5 m od liniowego (skrajnego przewodu) źródła, wartość promieniowania spada do bezpiecznej wielkości 1 kV/m.⁵² W istniejącym

⁵⁰ Dz. U. Nr 192, poz. 1883 z dnia 14 listopada 2003 r.

⁵¹ Pismo z dnia 5 października 2007 r. Ministerstwa Środowiska [DOOŚ-0a-pem-233-5/2371/07/Ma]: Standardy jakości środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych w środowisku. www.mos.gov.pl

⁵² stanowisko gestora sieci powołującego się na m. in. na normę PN-E-05100-1:1998 „Elektroenergetyczne linie napowietrzne. Projektowanie i budowa”, w przypadku nie zachowania takiej odległości, gestor widzi

i planowanym zagospodarowaniu terenu nie ma obiektów przeznaczonych na stały pobyt ludzi, ulokowanych w zasięgu niekorzystnego oddziaływania linii elektroenergetycznych.

Nie wszystkie instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwości od 0,03 MHz do 300000 MHz są zaliczone do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zależne jest to od odległości miejsc dostępnych dla ludności od anten stacji bazowej i równoważnych mocy promieniowanych izotropowo przez te anteny.

W roku 2015 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu kontynuował trzeci cykl badań poziomu pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Badania te realizowane są w sposób określony w *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku*⁵³. Zgodnie z ww. rozporządzeniem monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w 135 (po 45 na rok) punktach, zlokalizowanych w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne. Jednym z punktów pomiarowych w kategorii terenów wiejskich było stanowisko w Gołuchowie przy ul. 23 stycznia 11, gdzie stwierdzono poziom promieniowania poniżej 0,10V/m, a więc znacznie poniżej dopuszczalnego dla zakresu częstotliwości 3MHz do 300GHz).⁵⁴

Stan krajobrazu

Jednym z elementów środowiska, który podlega bezpośredniej ocenie jest krajobraz. Jego percepcja ma wpływ na jakość życia – odczucia estetyczne i poziom bezpieczeństwa człowieka. Układ przestrzenny zabudowy, zieleń, formy architektury, usytuowanie i stan techniczny budynków – wszystko to ma wpływ na kształtowanie bezpośredniego otoczenia.

Fizjonomię obszaru gminy Gołuchów (jak i większości obszarów wiejskich Wielkopolski) kształtowała przez wieki gospodarka rolna, tworząc charakterystyczny typ krajobrazu, w którym elementy naturalne będące dziełem przyrody (zespoły zieleni, wody powierzchniowe) przenikają się z elementami kulturowymi, stworzonymi przez człowieka (użytki rolne, osiedla wiejskie, zespoły folwarczno-dworskie, parki dworskie i wiejskie, zadrzewienia śródpolne). Krajobraz jednak podlega stałej transformacji w procesie jego użytkowania przez człowieka. Zasoby dziedzictwa kulturowego, w szczególności architektury wiejskiej, są zapisem dziejów i gospodarowania kolejnych pokoleń i odbiciem lokalnej tradycji. Właśnie zmienność jest fundamentalną cechą krajobrazu – w ciągu wieków rozwoju cywilizacji ulegał on różnorodnym przekształceniom. Jednakże dzisiejsze tempo i skala przeobrażeń powodują, że krajobraz zagrożony jest niespotykaną dotychczas dewastacją. Pierwotna harmonia krajobrazu, a także względna równowaga ekologiczna zostały zachwiane

konieczność wykonania pomiarów natężenia pola elektrycznego; per analogia – dla istniejącej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110kV w Kaliszu został ustanowiony obszar ograniczonego użytkowania – *uchwała Nr XLVIII/711/2006 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 czerwca 2006 roku* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 12 września 2006 r. Nr 143, poz. 3491): „§ 1.1. Tworzy się obszar ograniczonego użytkowania przy jednotorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV "Kalisz Dobrzec - Kalisz Zachód" na terenie osiedla Dobrzec.”2. Obszar ograniczonego użytkowania wyznacza się jako pas terenu szerokości 25 m pod linią elektroenergetyczną, sięgający po 12,5 m w obie strony od osi linii, biegnący wzdłuż całego odcinka linii”.

⁵³ Dz. U. Nr 221, poz. 1645

⁵⁴ Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015. WIOŚ w Poznaniu. Biblioteka Monitoringu Środowiska 2016 r.

na skutek przejścia przez obszary wiejskie funkcji wtórnych. W tradycyjny krajobraz rolno-osadniczy brutalnie wkraczają dziś obce formy.⁵⁵

Dawne wsie najczęściej wyraźnie odgraniczone były od swoich pól. Teraz zabudowa rozszerza się wzdłuż dróg wkraczając w krajobraz otwarty. Jest to wynik luźnej zabudowy na skrajach wsi, powstawanie nowych zagród czy posiadłości poza obrębem właściwej wsi. Wpływa to też na zwiększenie kosztów infrastruktury technicznej lub rezygnacja z tego powodu na włączanie w system obsługi sieciowej.

W gminie Gołuchów wszystkie te zjawiska najwyraźniej widać w Kościelnej Wsi – miejscowości na granicy z miastem Kaliszem, Intensywnie rozwija się tu typowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, a także pojawiają się enklawy zabudowy wielorodzinnej o charakterze typowo miejskim. Przy drodze krajowej nr 12 sytuowane są obiekty usługowe (hotel, restauracje, obiekty handlowe), w tym także o zdecydowanie nowoczesnej formie, z zastosowaniem współcześnie modnych materiałów elewacyjnych (szkło, stal), odbiegającej stylem od wcześniejszej zabudowy wiejskiej.

Sporo szkody w krajobrazie wsi wyrządziła też lokalizacja budynków wielorodzinnych (bloków) w Przekupowie i Żychlinie.

Gołuchów jako siedziba gminy i lokalny ośrodek usługowy, pełni różne funkcje administracyjne, społeczne, a także obsługi ruchu turystycznego. Z uwagi na specyficzną strukturę przestrzenną nie posiada charakteru wiejskiego. Formy budynków usługowych są typowe dla architektury z ostatniego ćwierćwiecza ubiegłego stulecia (zabudowa pawilonowa, blokowa jak np. Posterunek Policji, Urząd Gminy, Pawilon handlowy, bloki mieszkalne, budynki GS). Jednak to mało ciekawe budownictwo rekompensowane jest bogatą zielenią – drzewa, krzewy i coraz większą dbałością o przestrzeń publiczną. Nowo powstająca zabudowa cechuje się już większymi walorami architektonicznymi i zaczyna nawiązywać do zabudowy willowej czy dworku polskiego.

Miejscowości Gołuchów i duża część Kościelnej Wsi straciły specyficzne cechy krajobrazowe osiedla wiejskiego, tradycyjnie wyrażających się skalą i powiązaniem z krajobrazem otwartym.

Pozostałe miejscowości w gminie zachowują w miarę tradycyjny wiejski charakter. Obiekty ingerujące negatywnie w przestrzeń występują, ale punktowo. Przykładem nietrafnej lokalizacji obiektów kubaturowych pozostających w dysharmonii z charakterem krajobrazu są: szkoła, budynki Gminnej Spółdzielni, piekarnia i wielorodzinny budynek na zachodnim brzegu doliny i zbiornika „Gołuchów”, naprzeciw plaży i kąpieliska. Wprowadzenie zadrzewień przysłaniających choć w części te budynki jest tu niezbędnie konieczne.

Zniszczenie krajobrazu oraz degradacja rzeźby terenu miało miejsce w Bogusławiu, Bogusławicach rejonie Turska. Tam bowiem występują największe na obszarze gminy tereny po eksploatacji kruszywa, część z nich ulega już procesowi samoistnej, biologicznej rekultywacji tworząc nowe specyficzne i z pewnych względów interesujące środowisko, cenne jako siedliska rzadkich chronionych płazów. Ponadto niewielkie odkrywki znajdują się w Krzywosądowie, Kucharkach, Kucharach, Kościelnej Wsi, Karsach, także samoistnie się rekultywują poprzez porastanie spontaniczną roślinnością.

⁵⁵ Procedury i instrumenty kształtowania krajobrazu na obszarach wiejskich Wielkopolski w aspekcie integracji z Unią Europejską. Raszeja E., Wydział Architektury PP, Poznań 2002 r.

Gospodarka odpadami

Gospodarkę odpadami na obszarze gminy Gołuchów regulują ustawy⁵⁶ oraz uchwała Nr XXIV/251/2013 Rady Gminy Gołuchów z dnia 7 marca 2013 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Gołuchów. Gmina jest członkiem Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”.

W planie gospodarki odpadami przewidziana jest segregacja, kompostowanie i przerób części organicznych do wykorzystania rolniczego, skup surowców wtórnych itp. Zgodnie z tymi przepisami i regulaminem utrzymania i czystości na terenie gminy Gołuchów prowadzona jest w cyklu ciągłym selektywna zbiórka i odbiór odpadów. Działa tu też Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (dotyczy odbioru odpadów wielkogabarytowych, elektrotechnicznych, poremontowych).

Z uwagi na charakter gminy i prowadzoną działalność gospodarczą w zakresie gospodarowania odpadami występują tu odpady komunalne, odpady obojętne, odpady ulegające biodegradacji, odpady weterynaryjne. Odpady niebezpieczne obejmują marginalny zakres.

Przeszło 80 % mieszkańców objętych jest zorganizowanym odbiorem odpadów komunalnych. Na obszarze gminy Gołuchów nie ma składowiska odpadów⁵⁷.

Nie odnotowano w gminie tzw. „dzikich wysypisk”.

5.3. Uwarunkowania wynikające z analizy zmian w środowisku

W porównaniu z danymi sprzed 15 lat, obserwuje się zmniejszenie powierzchni gruntów rolnych, o około 150 ha, które przekształcone zostały w tereny zainwestowane, zwłaszcza tereny mieszkaniowe i komunikacyjne, a także są zadrzewiane. Generalnie jednak nowa zabudowa powstaje w obrębie jednostek osadniczych, na terenach zurbanizowanych. Powierzchnia wód powierzchniowych i lasów nie uległa zasadniczej zmianie. Następuje też stopniowa zmiana terenów magazynowo-produkcyjnych na tereny mieszkaniowo-usługowe. Najbardziej widoczne zmiany obserwuje się w Kościelnej Wsi i Gołuchowie. Jednak w skali gminy dotyczy to niecałych 2 % gruntów, mimo że istnieją warunki dla inwestowania.

Z uwagi na charakter rolniczy gminy, zdecydowana większość obszaru użytkowana i zagospodarowana jest w sposób, który sprzyja relacjom i powiązaniom ekologicznym, utrzymując procesy przyrodnicze i pewną stabilność ekosystemów. Korzystne położenie badanego obszaru w zasięgu wzmożonej aktywności przyrodniczej (dolina Prosnicy) wzmacnia zdolności regeneracyjne środowiska i stwarza dobre warunki przewietrzania.

Na środowisko człowieka składa się m.in. podsystem społeczno-gospodarczy utworzony przez układ transportowy, obszary zabudowane, ludność (demografia). Elementy antropogeniczne osadzone są w podsystemie przyrodniczym stworzonym przez naturę. Konkurencja między podsystemem przyrodniczym i podsystemem społeczno-gospodarczym sprawia, że rozwój jednego odbywa się zawsze kosztem drugiego, w tym przypadku

⁵⁶ Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 ze zm.) oraz ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 ze zm.)

⁵⁷ gmina korzysta ze składowiska odpadów w gminie Ceków – Prażuchy – „Orli Staw”

najczęściej odbywa się to kosztem przestrzeni terenów otwartych, które są dobrem ograniczonym.

Antropopresja poprzez urbanizację powoduje, że zmiany w środowisku, takie jak: zniszczenie gleb, obniżenie poziomu wód gruntowych wskutek „zapieczętowania” gruntu i odprowadzania części wód opadowych i roztopowych kanalizacją deszczową, są najczęściej nieodwracalne lub trudno odwracalne.

W omawianym przypadku mamy do czynienia z takim zjawiskiem na nieznacznej części terenów gminy, bowiem tereny zabudowane, zurbanizowane, w tym komunikacyjne zajmują 5,28% powierzchni gminy. Oceniając środowisko pod względem zdolności do regeneracji stwierdza się, że zmiany na analizowanym obszarze są niewielkie, w związku z tym procesy ekologiczne zachodzą w sposób niezaburzony.

Podsumowując, środowisko na analizowanym obszarze nie jest w zasadzie zagrożone, wymagane są jednak różne przeciwdziałania ograniczające narastające zjawisko antropopresji. Przepisy *Prawa ochrony środowiska* zobowiązują podmioty korzystające ze środowiska do stosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych pozwalających na dotrzymanie wymaganych standardów jakości środowiska.

Środki zaradcze w tym zakresie podejmowane są także przez samorząd w różnych programach, także takich, do których ustawowo są zobowiązywane⁵⁸.

Z zachodzących zmian w środowisku przyrodniczym gminy odnotowano w szczególności zmiany pozytywne takie jak:

- zrównoważenie poboru i zużycia wody,
- poprawa stanu czystości wód,
- modernizacja oczyszczalni ścieków w Gołuchowie,
- rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kucharach,
- systematyczny rozwój kanalizacji sanitarnej i włączanie do systemu kanalizacji kolejnych wsi,
- postępująca gazyfikacja wsi,
- zwiększenie odnawialnych źródeł energii dla celów grzewczych – realizacja młyna wodnego, elektrowni wiatrowych,
- ochrona przyrody – ustanowienie użytku ekologicznego,
- systematyczny podnoszenie jakości przestrzeni publicznych.

6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZY-NARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKU STRATEGII ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA STRATEGII

⁵⁸ m. in. *Prawo ochrony środowiska i ustawa o odpadach*,

Projekt Strategii rozwoju gminy Gołuchów na lata 2016-2025 uwzględnia cele ochrony środowiska zawarte w wielu dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym i regionalnym, a także zawarte w dyrektywach UE. Integracja z Unią wyznaczyła zupełnie nowe ramy dla rozwoju gminy.

Dokumentami rangi międzynarodowej o charakterze przestrzennym, stanowiącym podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, przyjęte przez stronę polską. Akcesja Polski do Unii Europejskiej nałożyła na Polskę nowe obowiązki, wynikające z konieczności dostosowania prawa polskiego do regulacji unijnych. Ochrona środowiska wraz z Traktatem z Maastricht (1991) włączona została przez Wspólnoty Europejskie do spisu ich stałych zadań, dla których określono cele działań zapobiegawczych i regulujących. Obecnie prawo Unii Europejskiej regulujące ochronę środowiska liczy sobie kilkaset aktów prawnych, obejmujących dyrektywy, rozporządzenia, decyzje i zalecenia. Do priorytetów Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska zaliczyć należy m.in. przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochronę różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczenia na zdrowie, a także lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju, ustanowiona w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Podstawowym założeniem zrównoważonego rozwoju jest takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku, możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych, co oznacza konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki.

Z dokumentów międzynarodowych programowych Unii Europejskiej, które wprowadzają koncepcję trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zasady ochrony środowiska do polityk krajowych, do których w swych założeniach nawiązuje opiniowana Strategia rozwoju Gminy należą również:

- *Strategia Lizbońska – droga do sukcesu zjednoczonej Europy* powstała w 2000 r. stawiająca sobie za cel doprowadzenie zjednoczonej Europy do sukcesu gospodarczego, poprzez stworzenie na jej terenie najbardziej dynamicznego i konkurencyjnego regionu gospodarczego. Strategia opiera się na czterech głównych filarach: innowacyjności, liberalizacji, przedsiębiorczości i spójności społecznej.
- *Zrównoważona Europa dla lepszego świata - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej, tzw. strategia z Goeteborga*. W roku 2001 założenia lizbońskie zostały uzupełnione o elementy trwałego i zrównoważonego rozwoju w kontekście rozwoju społeczno - gospodarczego. Cele strategiczne Strategii to: ograniczenie zmian klimatycznych i wzrost znaczenia „zielonej” energii, wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, usprawnienie systemu transportowego i gospodarowania przestrzenią, gospodarowanie zasobami naturalnymi w sposób odpowiedzialny.
- *Szósty program działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie środowiska - Środowisko 2010 – nasza przyszłość, nasz wybór* wyznacza cele polityki ekologicznej UE i program działań do 2010 roku. Ekspozuje kwestie zmian klimatycznych, zmian środowiska naturalnego, ochrony różnorodności biologicznej, ochrony zdrowia, wykorzystanie

zasobów naturalnych, zagospodarowania odpadów. Zgodnie z założeniami Szóstego Programu Działań realizacja zasady zrównoważonego rozwoju osiągnięta zostanie poprzez poprawę stanu środowiska i jakości życia obywateli UE. W ramach programu realizowanych jest 7 strategii tematycznych: użytkowania zasobów naturalnych, zapobiegania wytwarzania odpadów, czyste powietrze dla Europy, środowiska miejskiego, ochrony gleb, zrównoważonego użytkowania pestycydów i zachowania środowiska morskiego.

- *Protokół z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (1997)*, który zobowiązuje strony do ilościowo określonego ograniczenia i redukcji emisji gazów cieplarnianych w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

Cele ochrony środowiska ustanawia przyjęta w maju 2009 r. "Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016" w nawiązaniu do zapisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r., mówiące o konieczności zapewnienia przez Państwo ochrony środowiska przy kierowaniu się zasadą zrównoważonego rozwoju oraz zapewnienia przez władze publiczne bezpieczeństwa ekologicznego współczesnemu i przyszłym pokoleniom.

Podstawowym celem polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, czyli mieszkańców, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych. Wśród metod realizacji polityki ekologicznej państwa priorytet ma stosowanie tzw. dobrych praktyk gospodarowania i systemów zarządzania środowiskowego, które pozwalają powiązać efekty gospodarcze z efektami ekologicznymi, zwłaszcza w przemyśle i energetyce, transporcie, rolnictwie, leśnictwie, budownictwie i gospodarce komunalnej, zagospodarowaniu przestrzennym, turystyce, ochronie zdrowia, handlu i działalności obronnej.

Cele szczegółowe polityki ekologicznej państwa ujęto w dwóch grupach: w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych i w zakresie jakości środowiska. Wśród nich, w kontekście zakresu ustaleń projektu Strategii, wymienić należy m.in.:

- racjonalizację użytkowania wody,
- ochronę gleb,
- zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji,
- zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- gospodarowanie odpadami,
- jakość wód,
- jakość powietrza, zmiany klimatu,
- hałas i promieniowanie,
- różnorodność biologiczna i krajobrazowa.

Ponadto, dokument wskazuje na konieczność stworzenia spójnego wewnętrznie systemu prawa ochrony środowiska, dostosowanego do wymagań unijnych.

Wśród celów i zadań systemowych dokument wymienia ekologizację planowania przestrzennego i użytkowania terenu, w ramach której, z jednej strony podkreśla konieczność szerszego włączenia do prac planistycznych zagadnień związanych z ochroną środowiska, z drugiej strony dostrzega konieczność upraszczania i przyspieszania lokalizacji inwestycji, niezbędnych z punktu widzenia skuteczności podejmowania starań mających na celu pobudzenie i modernizację gospodarki oraz poprawę sytuacji na rynku pracy.

Jednym z istotnych elementów wpływających na środowisko i jakość życia jest zaspokojenie potrzeb energetycznych. Cele polityki energetycznej Polski dotyczą wzrostu wykorzystania

odnawialnych źródeł energii w bilansie energii finalnej do 15% w 2020 r. i 20% w 2030 r.⁵⁹ Produkcja energii ze źródeł odnawialnych cechuje się niewielką lub zerową emisją zanieczyszczeń, co zapewnia pozytywny efekt ekologiczny. Działania na rzecz rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii obejmują m. in. wprowadzenie dodatkowych instrumentów wsparcia o charakterze podatkowym, zachęcającym do szerszego wytwarzania ciepła i chłodu z odnawialnych źródeł energii, ze szczególnym uwzględnieniem – co może mieć zastosowanie w gminie Gołuchów – wykorzystania energii słonecznej (przy zastosowaniu ogniw fotowoltaicznych), a także elektrowni wiatrowych.

Ustanowione na poziomach międzynarodowym i krajowym cele polityki ekologicznej znalazły swoje odzwierciedlenie w opracowanych na poziomie regionalnym dokumentach strategicznych, takich jak m.in. „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego” czy „Zaktualizowana Strategia rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 r. Wielkopolska 2020”, a następnie na poziomie lokalnym dotyczącym gminy.

7. INFORMACJE O POWIĄZANIACH PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU GMINY GOŁUCHÓW Z INNYMI DOKUMENTAMI

Przy sporządzaniu Strategii uwzględniono treść następujących dokumentów określających strategiczne generalne cele rozwoju:

- Europa 2020” – program rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej na lata 2010-2020;
- „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długoterminowa Strategia Rozwoju Kraju”;
- Wielkopolska 2020. Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku;
- Strategia Rozwoju Powiatu Pleszewskiego 2014+.

Cele rozwoju określone Strategii nawiązują do ww. dokumentów.⁶⁰

Strategia Instytucji wyższego rzędu	Strategia Rozwoju Gminy Gołuchów na lata 2016 -2025
Cele strategiczne Województwa Wielkopolskiego	
Cel strategiczny 1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Cel strategiczny 3. Lepsze zarządzanie energią	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa
Cel strategiczny 5.	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy

⁵⁹ Obwieszczenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2005 r. w sprawie Polityki energetycznej państwa do 2025 r. (M. P. Nr 42, poz. 562) i Polityka energetyczna Polski do 2030 r. – przyjęta przez Radę Ministrów 10 listopada 2009 r.

⁶⁰ Strategia rozwoju Gminy Gołuchów na lata 2016-2025. Projekt. Gołuchów 2016 r.

Zwiększenie spójności województwa	Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Cel strategiczny 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Cel strategiczny 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Cel strategiczny 8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Cel strategiczny 9. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Priorytety Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	
Priorytet I. Dynamiczna i nowoczesna gospodarka	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Priorytet II. Przyjazne środowisko	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Priorytet III. Aktywne, twórcze i wykształcone społeczeństwo	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy
Priorytet IV. Nowoczesna infrastruktura służąca rozwojowi	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Cele strategiczne Powiatu Pleszewskiego	
Cel strategiczny 1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i środowiska naturalnego	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej
Cel strategiczny 2. Dostosowanie stanu infrastruktury społecznej do oczekiwań mieszkańców Powiatu	Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy
Cel strategiczny 3. Poprawa sytuacji finansowej Powiatu	Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa Cel strategiczny 3. Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej

Strategia uwzględniając na szczeblu lokalnym uwarunkowania, cele i kierunki polityki społeczno-gospodarczej i przestrzennej stanowi ważne ogniwo systemu planowania strategicznego na szczeblu regionalnym i krajowym.

Strategia jako opracowanie wytyczające podstawy rozwoju społeczno-gospodarczego jest ściśle powiązane ze sporządzonym dla gminy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów określającym politykę przestrzenną

gminy. Studium i Strategia służyć będą pobudzaniu rozwoju gminy, ochronie interesów publicznych, redukowaniu konfliktów między użytkownikami przestrzeni, stwarzaniu warunków przestrzennych i organizacyjnych dla urzeczywistniania przedsięwzięć inwestycyjnych. Cele strategiczne zawarte w Strategii, odnoszące się do sfery materialnej, których osiągnięcie wiązać się będzie z inwestycjami budowlanymi są w ścisłym powiązaniu ze Studium i sporządzanymi na jego podstawie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, bowiem z nich wynikają potencjalne tereny lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć.

8. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU GMINY, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*

Z analizy i oceny stanu środowiska (rozdział 5) wynika, że mimo stosunkowo pozytywnej diagnozy, istnieją problemy związane z ochroną zasobów środowiska w gminie Gołuchów, dotyczy to w szczególności ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, zwłaszcza ze względu na obszar chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” i projektowany obszar chronionego krajobrazu „Dolina Prosną” obejmujący m.in. Główny Zbiornik Wód Podziemnych.

O atrakcyjności doliny rzeki Ciemnej w okolicy Gołuchowa stanowią:

- sama miejscowość Gołuchów, słynąca z jednego z największych w Polsce ogrodu dendrologicznego (arboretum) z niezwykle bogatą kolekcją drzew i krzewów egzotycznych gatunków), zamku renesansowego z galerią dzieł sztuki (Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu), Ośrodka Kultury Leśnej i Muzeum Leśnictwa oraz zagrody żubrów i danieli,
- zbiornik retencyjny na rzece Ciemnej z kąpieliskiem, położony w otoczeniu atrakcyjnego kompleksu leśnego,
- bogactwo fauny, szczególnie gatunków ptaków lęgowych i ssaków zamieszkujących lasy gołuchowskie, arboretum, zbiornik „Gołuchów” i dolinę Ciemnej,
- stanowiska gatunków roślin chronionych i cennych zbiorowisk roślinnych,
- cenne zabytki architektury i budownictwa wiejskiego,
- walory turystyczno-krajoznawcze Gołuchowa i okolic.

Droga krajowa klasy główna, międzyregionalna nr 12 Poznań - Pleszew – Kalisz, przecina w połowie gminę i obszar chronionego krajobrazu, przebiega przy południowej granicy arboretum, dodatkowo oddziela rejon zbiornika wodnego z urządzonym kąpieliskiem, plażą, campingiem od parku z Muzeum Zamku i Muzeum Leśnictwa, stanowiąc sztuczną barierę i uniemożliwiając integrację całego obszaru chronionego krajobrazu. Obserwowane ograniczenie ruchu samochodowego, w szczególności ciężarowego tranzytowego, z uwagi na przeniesienie części tego ruchu na autostradę (połączenie Poznań – Łódź przez autostradę A2 korzystniejsze niż przez Kalisz drogami krajowymi nr 11 i 12) zmniejsza w pewien sposób uciążliwość drogi.

Ochrona obiektów objętych formami ochrony przyrody (obszar chronionego krajobrazu, użytek ekologiczny, 44 pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin i zwierząt) wpisana jest w Strategię rozwoju.

W Strategii uwzględniono potrzeby ochrony ww. obiektów w kontekście **Celu strategicznego III Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej**, w celu operacyjnym 3 Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego, poprzez działania przypisane dla osiągnięcia celu sformułowanych w punktach:

- 1) ochrona środowiska, zabytków i pomników przyrody,
- 2) kształtowanie środowiska przyrodniczego w postaci różnorodnych zadrzewień.

Ochrona wód powierzchniowych i I poziomu wód gruntowych

Osiągnięcie odpowiedniej jakości wód powierzchniowych w ciekach dopływających do Prosny tj. Ciemnej, Giszki, Neru warunkuje możliwości korzystania ze zbiornika „Gołuchów” dla celów rekreacyjnych oraz realizację planowanych nowych akwenów.

Zbiornik wodny „Gołuchów” na rzece Ciemnej położony jest na gruntach wsi Gołuchów, (część północna z zaporą) oraz wsi Czerminek. Bezpośrednie otoczenie zbiornika stanowią od strony zachodniej i południowej pola uprawne, od wschodniej lasy (bór mieszany), należące do Nadleśnictwa Taczanów. Część terenu zlewni rzeki Ciemnej stanowi obszar krajobrazu chronionego „Dolina Rzeki Ciemnej”. Zbiornik funkcjonuje od 1970 roku. Zapora usytuowana jest w 5,6 km biegu Ciemnej, przy wsi Gołuchów.

Przy normalnym poziomie piętrzenia – 110 m n.p.m. parametry zbiornika są następujące:

- powierzchnia zalewu – 51,5 ha,
- pojemność – 1,4 mln m³,
- maksymalna głębokość – 7,0 m,
- średnia głębokość – 2,7 m,
- maksymalna szerokość – 300 m,
- szerokość średnia – 200 m
- długość – 2,8 km.

Zapora ziemna usypana jest z gruntu jednorodnego na podłożu przepuszczalnym. Rzędna korony – 111,5 m n.p.m.; wysokość – 7,5 m; szerokość – 6,5 m.

W koronie zapory przebiega droga kołowa z jezdnią jednopasmową o szerokości 3,5 m i chodnikiem dla pieszych od strony zbiornika.

Zadaniem zbiornika jest:

- piętrzenie wody i utrzymywanie zalewu dla celów rekreacyjnych – uatrakcyjnienie obszaru chronionego krajobrazu,
- magazynowanie wód dla potrzeb rolnictwa,
- łagodzenie przebiegu fali powodziowej.

Głównymi źródłami zanieczyszczenia w zlewni rzeki Ciemnej powyżej zbiornika są:

- ścieki bytowo-gospodarcze pochodzące z gospodarstw rolnych indywidualnych, które w sposób nielegalny kierowane były do wód otwartych,
- ścieki z zakładów rolnych,
- zanieczyszczenia przestrzenne spływające z terenu zlewni o różnorodnym zagospodarowaniu i użytkowaniu (tereny rolnicze, leśne i zabudowane),
- zanieczyszczenia wnoszone sezonowo bezpośrednio do zbiornika przez rekreację i wędkarstwo.

Dla poprawy stanu czystości wód w zbiorniku „Gołuchów” w 1994 roku w głównej części zbiornika zainstalowano w głębozłkach urządzenia rekultywacyjne – 8 difloksów o średnicy 600 mm. Na rzece Ciemnej powyżej zbiornika w miejscowości Czerminek znajduje się osadnik ekologiczny. Przed ujściem prawej zatoki, ok. 120 m od głównej części zbiornika, zainstalowano barierę ze struktur biohydro (wstępny akwen ekologicznego oczyszczania z introdukcji trzciny i następnie także z zastosowaniem wikliny). Celem działania tych

urządzeń jest zmniejszenie biogenów w wodach zbiornika, wyeliminowanie zakwitów oraz glonów.

Bariera biostruktur działa podobnie jak złoże zraszane, w wyniku czego błona biologiczna wytworzona na strukturach spełnia funkcję oczyszczania wód ze związków organicznych znajdujących się w ściekach.

Skanalizowanie miejscowości w zlewni rzeki Ciemnej z usuwaniem ścieków do oczyszczalni oraz wprowadzenie zadrzewień i zadarnień jako bariery dla spływających z pól zanieczyszczeń powinno w tym zakresie poprawić stan środowiska. Uniknie się też dzięki temu nadmiernego gromadzenia osadów dennych w zbiorniku, jego przyspieszonej eutrofizacji oraz gwałtownego pogorszenia się warunków tlenowych.

W Strategii planowana jest sukcesywna kanalizacja kolejnych miejscowości w gminie (aktualnie kanalizacja dotyczy około 48 % „producentów” ścieków komunalnych). Istnieje realna szansa urzeczywistnienia tego projektu ze względu na funkcjonujące już dwie komunalne oczyszczalnie ścieków w Gołuchowie i Kucharach.

Do ograniczenia zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rolniczych przyczyni się konsekwentne dopuszczenie prowadzenia hodowli wyłącznie ściółkowej oraz wprowadzenie programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego zlewni rzek Giszka i Ciemna. Celem Programu jest zapobieganie pogorszeniu stanu czystości wód oraz poprawa naruszonych standardów jakości środowiska. Program obejmuje obszar szczególnie narażony zlewni Giszki i Ciemnej, z którego azot ze źródeł rolniczych należy ograniczyć. Pod względem przestrzennym obejmuje on w całości grunty wsi Cieśle, Czechel, Czerminek, Gołuchów, Karsy, Krzywosądów, Kucharki, Szkudła, Wszółów i część gruntów wsi Jedlec, Kajew i Tursko⁶¹.

Poprawy jakości wód Prosny należy oczekiwać oprócz pozytywnych efektów pracy oczyszczalni w Kucharach dla Kalisza i Nowych Skalmierzyc, po uruchomieniu oczyszczalni dla Ostrowa Wielkopolskiego (ograniczenie zanieczyszczeń, które trafiały do Prosny przez ciek Ołobok). Na poprawę stanu sanitarnego rzeki Prosny powinno także wpłynąć planowane podniesienie przepływów minimalnych (o 100%) do poziomu 4-6 m/s, możliwe jednak do zrealizowania dopiero po ewentualnym wybudowaniu zbiornika retencyjnego w Wielowsi Klasztornej (na południe od miasta Kalisza). Wszystkie te działania pozostają też w związku z ochroną całej zlewni rzeki Prosny.

Działania przestrzenne, które będą miały wpływ na ochronę wód powierzchniowych dotyczą utrzymania korytarzy ekologicznych wzdłuż systemów dolinnych, stanowiących tereny wyłączone z intensywnego użytkowania gospodarczego i zabudowy – tereny koncentracji nasadzeń drzew i krzewów, zieleni łąkowej i łkowej, "małej retencji". Obudowa biologiczna cieków i zbiorników wodnych stanowi swoisty filtr zanieczyszczeń. Wzdłuż strefy brzegowej zbiornika „Gołuchów” wyznaczono w Studium około 100-metrowy pas zieleni ochronnej.

Negatywnego wpływu na wody podziemne nie powinien wywierać także sposób użytkowania terenu przy ewentualnej lokalizacji pola golfowego (teren na południe od zbiornika „Gołuchów” – tereny US). Nawożenie powierzchni trawiastych na polu golfowym prowadzone jest tylko w zakresie zapewniającym prawidłową wegetację roślin. Na polach golfowych nawozy i środki ochrony roślin są używane w minimalnych dawkach, jedynie

⁶¹ rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 12 lipca 2012 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty w granicach województwa wielkopolskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 13 lipca 2012 r. poz. 3143)

zabezpieczających prawidłowe utrzymanie darni, a nie intensywny wzrost roślin. Nawozy i środki ochrony roślin, wysiewane na zwarte powierzchnie muraw trawiastych, nie będą zanieczyszczały wód powierzchniowych i gruntowych pierwszego poziomu (takie zagrożenie istnieje obecnie, gdy na powierzchniach uprawowych istnieje otwarta powierzchnia gruntu).

W Strategii uwzględniono potrzeby ochrony wód powierzchniowych i I poziomu wód gruntowych w kontekście:

- **Celu strategicznego I Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy, w celu operacyjnym 3 Zaspokajanie potrzeb kulturalnych i sportowych** poprzez działanie: wykorzystanie terenów rekreacyjnych gminy, w celu operacyjnym 5 rozwój infrastruktury technicznej, poprzez działanie w zakresie Infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- **Celu strategicznego III Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej, w celu operacyjnym 3 Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego** poprzez działanie: kształtowanie środowiska przyrodniczego w postaci różnorodnych zadrzewień.

Ochrona wód podziemnych

Gmina Gołuchów zasobna jest w wody podziemne użytkowe, przede wszystkim czwartorzędowe. Reprezentowane są przez Główny zbiornik wód podziemnych „Zbiornik rzeki Prośny nr 311”, wymagający szczególnej ochrony. Wody zbiornika zaliczone są do klasy Ic – wody nieznacznie zanieczyszczone, łatwe do uzdatnienia. W granicach gminy Gołuchów Zbiornik posiada ustalone i zatwierdzone zasoby dyspozycyjne (odcinek Kalisz – Jedlec 1150 m³/h) oraz dla rejonu Turska zasoby eksploatacyjne w wysokości $Q_{\text{ekspl.}} 510 \text{ m}^3/\text{h}$, które wykorzystywane są dla zaopatrzenia w wodę Pleszewa i części miejscowości gminy Gołuchów. Mająca miejsce w I kwartale 2007 r. zanieczyszczenie wód ujęcia i konieczność wyłączenia z eksploatacji części studni pozyskujących wodę na potrzeby Pleszewa, spowodowała lokalizację nowych odwiertów. Zdarzenie to przyczyniło się konieczności zwiększenia działań ochronnych. Użytkowanie gruntów w rejonie zasobowym wskazane jest w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów głównie jako tereny łąk, zieleni łęgowej, zalesień (dolina Prośny). Zgodnie też z *ustawą - Prawo wodne* winna być ustanowiona strefa ochronna dla ujęć wód. Obszar zasobowy rejonu Turska zaliczony jest do obszarów najwyższej ochrony.

Drugim obszarem zasobowym, jednak znacznie mniejszym jest struktura związana z doliną rzeki Ciemnej z zasobami eksploatacyjnymi w Kucharkach $Q_{\text{ekspl.}} 110 \text{ m}^3/\text{h}$.

Zabezpieczeniu zasobów wód podziemnych piętra czwartorzędowego sprzyjać będą te wszystkie działania, które służą ochronie wód powierzchniowych oraz racjonalne korzystanie z wód, zachowanie znacznych powierzchni infiltracyjnych (także na terenach wskazanych pod zabudowę, poprzez wymagane tam powierzchnie biologicznie czynne) i retencję wód (planowane zbiorniki retencyjne).

Znaczne są też zasoby wodne występujące w utworach trzeciorzędu i jury, są one jednak izolowane od powierzchni i nie są narażone na bezpośrednie zanieczyszczenia.

W Strategii uwzględniono potrzeby ochrony wód podziemnych w kontekście:

- **Celu strategicznego I Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy, w celu 5 rozwój infrastruktury technicznej**, poprzez działanie w zakresie Infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- **Celu strategicznego III Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej, w celu operacyjnym 3 Ochrona środowiska**

przyrodniczego i kulturowego poprzez działanie: kształtowanie środowiska przyrodniczego w postaci różnorodnych zadrzewień.

Ochrona krajobrazu

Analizując ustalenia Strategii, a w szczególności kierunki rozwoju można zauważyć, że skutkować one mogą zdecydowaną ingerencją w krajobraz gminy. Nowoczesna gospodarka rolna, rozwój funkcji usługowo-produkcyjnych terenochłonnych, rozwój komunikacji, alternatywne dla wielu osób miejsce zamieszkania – powodują, że również w obrębie starych wsi istnieje większe zapotrzebowanie na grunty, tym bardziej, że wobec możliwości zaopatrzenia we wszystkie media infrastrukturalne, są one atrakcyjne cenowo. Same tereny mieszkaniowe znacznie się zwiększają, co jest wynikiem narastającego zapotrzebowania na powierzchnię mieszkalną w zabudowie jednorodzinnej i na znacznie większych działkach.

Rozwój ekonomiczny gminy powinien być jednak dostosowany do potencjału przyrodniczego, a utrzymanie walorów gminy może stać się czynnikiem aktywizującym źródła dochodów z takich dziedzin jak turystyka, rolnictwo ekologiczne.

Ochrona krajobrazu ściśle jest związana z planowaniem przestrzennym. W założeniach do Strategii odwołano się do tego w rozdziale 1.1. „Strategia wyznacza nie tylko kierunki polityki gospodarczej i społecznej gminy, określa również jej politykę przestrzenną”.

W gminie Gołuchów, zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powinien zostać zachowany krajobraz harmonijny, w którym wszystkie jego elementy tworzą prawidłowe wzajemne relacje przestrzenne, pozostając w zgodzie z otoczeniem oraz odpowiadające skalą i formą lokalnej tradycji. Dolina Prośny jako krajowy korytarz ekologiczny, gdzie usytuowany jest użytek ekologiczny „Jezioro” wyłączona jest z zabudowy, tym samym możliwe jest utrzymanie otwartego krajobrazu łąkowo-rzeczny.

W nawiązaniu do **celu strategicznego II Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa**, gdzie w celu operacyjnym 1 wskazano na Stwarzanie warunków do inwestowania i rozwoju mogłaby zaistnieć obawa, że dla osiągnięcia tego celu sprzyjać się będzie lokalizacji obiektów, nie bacząc na ich ingerencję w krajobrazie. Jednak przepisy *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* dają Gminie narzędzie do stanowienia prawa w zakresie gospodarki przestrzennej w postaci studium i planów zagospodarowania przestrzennego. W Studium wskazane zostały tereny usługowo-produkcyjne, składów i magazynów na gruntach wsi Kuchary, w granicach obszaru chronionego krajobrazu po zachodniej stronie drogi nr 12 i północnej stronie drogi Kuchary – Kucharki. Mogą tam powstać obiekty związane z usługami turystycznymi, które zwiększą ofertę rekreacyjną rejonu Gołuchowa, w szczególności dla mieszkańców gminy i pobliskiego Kalisza. Jest tam też dopuszczona lokalizacja obiektu handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jednak sposób i zakres realizacji przedsięwzięcia określony będzie dopiero w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, przy uwzględnieniu wytycznych ze Studium w zakresie parametrów zabudowy oraz zasad ochrony obszaru chronionego krajobrazu. Skala inwestycji i zastosowane środki zaradcze muszą uwzględniać priorytet zachowania zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych. W przypadku zamierzeń związanych z przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko będzie musiał być sporządzony raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, na podstawie którego, będą mogły być podjęte dalsze decyzje, w tym decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach i pozwoleniu na budowę.

W Strategii uwzględniono potrzeby ochrony krajobrazu w kontekście **Celu strategicznego III Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej**, w celu operacyjnym 1 - Ochrona środowiska, zabytków i pomników przyrody oraz w celu operacyjnym 3 Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez działanie: kształtowanie środowiska przyrodniczego w postaci różnorodnych zadrzewień.

9. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

Gmina Gołuchów położona jest w znacznym oddaleniu od wyznaczonych w Wielkopolsce obszarów Natura 2000. Najbliżej od niej, w odległości powyżej 8 km od granic gminy, znajdują się „Dąbrowy Krotoszyńskie” – obszar specjalnej ochrony ptaków PLB300007 i specjalne obszary ochrony siedlisk – PLH300002.

Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg - gmina Gołuchów w granicach administracyjnych oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a dodatkowo takie kryteria jak: oddalenie od obszaru Natura 2000, położenie w innych zlewniach częściowych (gmina Gołuchów – w zlewniach Ciemnej, Giszki, Neru Prosny, obszar „Dąbrowy Krotoszyńskie” – w zlewniach Ołoboku i Lutyni), położenie poza głównymi trasami przelotu ptaków, wszystko to pozwala na stwierdzenie, że przedsięwzięcia, które ewentualnie mogą być zainicjowane Strategią nie będą oddziaływać znacząco na obszar Natura 2000 „Dąbrowy Krotoszyńskie”, nie naruszają jego integralności, nie spowodują istotnego pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób nie wpłyną negatywnie na gatunki, dla których ochrony został ten obszar wyznaczony.

10. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO OKREŚLONE NA PODSTAWIE ANALIZY I OCENY USTALEŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY

10.1. Analiza i ocena ustaleń Strategii w kontekście oddziaływań na środowisko

Z uwagi na nienormatywny charakter Strategii, na tym etapie analizy trudno zidentyfikować, a tym bardziej zlokalizować ewentualnie planowane przedsięwzięcia o znaczącym oddziaływaniu na środowisko.

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania „Strategii Rozwoju Gminy Gołuchów na lata 2016-2025” na środowisko przyrodnicze odniesiono się do poszczególnych celów i zadań zaproponowanych w Strategii.

Strategia rozwoju Gminy Gołuchów będzie realizowana poprzez podjęcie działań określonych dla poszczególnych celów operacyjnych wynikających z celów strategicznych. Jak już wspomniano, dokument ten nie określa miejsc lokalizacji projektów służących osiągnięciu celu.

Ochrona środowiska, ograniczenie antropopresji jest bardzo istotnym celem społecznym i gospodarczym, a każda forma użytkowania zasobów podlega pewnym ograniczeniom i rygorom typu jakościowego i przestrzennego. W świetle przeprowadzonej diagnozy stanu gminy, a także analizy predyspozycji, możliwości oraz uwarunkowań przyrodniczych, społecznych, gospodarczych, komunikacyjnych i politycznych, a także aktów wyższego rzędu

przyjęto, że istniejące funkcje gminy Gołuchów będą kontynuowane i zdynamizowane, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, czyli takiego rozwoju społeczno-gospodarczego, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

Zakładane zmiany wynikają z przyjętych zasad zrównoważonego rozwoju i przejścia z aspektów ilościowych na jakościowe, a także aspiracji Gminy i mają na celu osiągnięcie coraz wyższego poziomu życia, lepszych warunków środowiska, pozytywnego wizerunku przestrzeni i krajobrazu, wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów.

Ustalone cele strategiczne i ustalone dla nich cele operacyjne pozwolą postrzegać gminę nie tylko jako ośrodek turystyczny, ale również jako atrakcyjną alternatywę dla mieszkańców sąsiadujących miast szukających miejsca osiedlenia, charakteryzującą się wysokimi walorami jakościowymi krajobrazu, architektury, przestrzeni, o możliwościach zaspokojenia potrzeb w zakresie oświaty, podstawowej ochrony zdrowia, rekreacji itp., a także oferty zatrudnienia.

Działalność inwestycyjna także systematycznie się rozwija. Funkcja jest przewidywana do kontynuacji i promowania z uwagi na położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie m. Kalisza i w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych. Położenie gminy przy drogach krajowych, które generują ruch – jest atutem sprzyjającym wykształceniu się nowych centrów usługowo-handlowych.

Turystyka i obsługa podróżnych to funkcja przewidywana do aktywnego rozwoju w nawiązaniu do walorów środowiska przyrodniczego i bardzo atrakcyjnych zasobów kulturowych w gminie. Obsługa podróżnych może osiągnąć znaczenie ponadlokalne wykorzystując w pełni atuty przestrzeni gminy, tj. tereny strategiczne wskazane do rozwoju oraz położenie tranzytowe na kierunku północ-południe wzdłuż dróg krajowych nr 11 i 12.

Udział społeczności lokalnej w ustalaniu zasad polityki przestrzennej i społeczno-gospodarczej gminy, przynależność Polski do Unii Europejskiej, różne fundusze pomocowe, strukturalne, Wspólna Polityka Rolna i związany z nią Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także ogólny wzrost rozwoju gospodarczego kraju – wszystko to przekłada się też na rozwój produkcji rolniczej, w tym produkcji zwierzęcej hodowlanej.

Realizacja Strategii może dotyczyć bliskiego terminu, odległego horyzontu czasowego, lub nie dojść do skutku. Dodatkowo w polskim ustawodawstwie znaczące oddziaływanie na środowisko zdefiniowane jest tylko w kontekście oddziaływania na obszary Natura 2000⁶² oraz na zdrowie ludzi. Natomiast dla analizy i oceny oraz prognozowania znaczącego oddziaływania na środowisko poza obszarami Natura 2000 można posłużyć się katalogiem przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko⁶³.

⁶² art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy *uios* wyjaśnia, że znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000 - to oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące:

a) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub

b) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami,

a w ust. 2 stanowi, że ilekroć w *ustawie uios* jest mowa o oddziaływaniu na środowisko rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

⁶³ rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71)

Analiza poszczególnych założonych celów strategicznych, a następnie operacyjnych wskazuje pewną ich grupę, które wiązać się mogą (jeśli ich realizacja dojdzie do skutku) ze znaczącym oddziaływaniem na środowisko.

Generalnie należą do nich:

- cele operacyjne związane z rozwojem infrastruktury technicznej
- cele operacyjne związane z rozwojem przedsiębiorczości i rolnictwa

Infrastruktura techniczna w Strategii obejmuje takie działania jak:

1. Infrastruktura drogowa
2. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna
3. Infrastruktura gazowa
4. Infrastruktura elektroenergetyczna
5. Oświetlenie drogowe

Układ komunikacyjny, a zwłaszcza dotyczący dróg ekspresowych i głównych, ze swej natury jest konfliktowy ze środowiskiem, a także z innymi funkcjami, które realizowane są na przyległych do nich terenach (często bowiem służą tranzytowi, a więc „przecinają” je, nie obsługując (jeżeli nie ma równoległe dróg serwisowych). W związku z tym należy poszukiwać optymalnych rozwiązań i lokalizacji, które pozwolą na ograniczenie negatywnego oddziaływania. Przebieg drogi ekspresowej na terenie gminy Gołuchów po nowym śladzie obejmuje niewielkie odcinki na zachodniej granicy gminy omijając istniejącą zabudowę⁶⁴. Dotychczasowa trasa drogi krajowej nr 11 zostanie wykorzystana dla obsługi ruchu lokalnego w granicach gminy oraz pomiędzy sąsiednimi gminami, bez potrzeby przebudowy istniejących skrzyżowań.. Droga nr 12 będzie modernizowana „po śladzie” istniejącej drogi. Nie ingeruje w nowe tereny, a otoczenie trasy jest też w pewnym sensie zaadaptowane lub adaptuje się dla takiego sąsiedztwa (funkcje usługowe, wypieranie istniejącej zabudowy mieszkaniowej).

W zakresie infrastruktury drogowej, przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko⁶⁵ nie są przewidziane. Zakwalifikowana do dróg ekspresowych droga krajowa S-11 nie jest przewidziana na odcinku biegnącym przez gminę Gołuchów do modernizacji. Planowana jest budowa drogi ekspresowej po nowym śladzie na odcinku od obwodnicy Pleszewa do obwodnicy Ostrowa Wielkopolskiego⁶⁶. Nawet w przypadku zmiany koncepcji – budowa czy modernizacja drogi S-11 nie wynika z opracowanej Strategii rozwoju gminy Gołuchów, ale z planów i strategii wyższego rzędu i nie jest zadaniem Gminy, ale Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

W kategorii dróg powiatowych i gminnych nie przewiduje się nowych dróg lub nowego przebiegu istniejących, tak, że rozwój infrastruktury transportowej dotyczyć będzie przebudowy czy modernizacji tych dróg, w szczególności nowej nawierzchni.

Natomiast w grupie przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko mogą zostać zakwalifikowane inwestycje drogowe, które byłyby realizowane w obszarze chronionego krajobrazu⁶⁷. W Strategii ogólnie mówi się o infrastrukturze drogowej, która wymaga modernizacji, nie wskazując jakich dróg będą dotyczyć działania. Wiele inicjatyw

⁶⁴ Studium techniczno-ekonomiczne drogi ekspresowej S11 Poznań – Kluczbork na odcinku Autostrada A2 (węzeł Krzesiny) – Ostrów Wlkp. – Kępno (granica województwa). GDDKiA. oprac. Pracownia Projektowa w zakresie budownictwa lądowego Z. Konewka. Poznań, lipiec 2007 r.

⁶⁵ § 2 ust. 1 pkt 30 i 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2015 r. poz. 71)

⁶⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów

⁶⁷ § 3 ust. 1 pkt 60 rozporządzenia Rady Ministrów jw., który do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zalicza drogi (z pominięciem należących do przedsięwzięć zawsze znacząco oddziaływających na środowisko) o nawierzchni twardej i długości powyżej 1 km, z wyjątkiem ich przebudowy z wyjątkiem tych przebiegających przez tereny objęte formą ochrony przyrody.

w tej dziedzinie już podjęto i zrealizowano, część dotyczyła dróg w obszarze chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”. Poprzedzone one były wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia i postępowaniem w sprawie ocen oddziaływania na środowisko.

Jak już wspomniano kontynuacja zadań celu operacyjnego 5 w zakresie infrastruktury drogowej dotyczyć będzie przebudowy kolejnych dróg w kierunku ich modernizacji. Oddziaływanie inwestycji drogowych na środowisko i zdrowie ludzi wiąże się z zagrożeniem dla wód powierzchniowych i podziemnych zanieczyszczeniami ropopochodnymi, zanieczyszczeniem powietrza spalinami, hałasem wibracjami, a także z tworzeniem barier ograniczających lub przerywających ciągłość ekosystemów. W omawianym przypadku należy założyć, że oddziaływanie to będzie zminimalizowane, a w porównaniu ze stanem istniejącym funkcjonowania dróg nastąpi zdecydowana poprawa. Przepisy *Prawa ochrony środowiska* nakładają obowiązek wprowadzenia rozwiązań technicznych i przestrzennych chroniących poszczególne komponenty środowiska i środowisko w całości w projektowaniu dróg. Ponadto modernizacja tras komunikacyjnych wpłynie pozytywnie na zdrowie ludzi poprzez uwzględnienie zachowania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, wprowadzenie dróg rowerowych, percepcję uporządkowanego krajobrazu drogi i zieleni towarzyszącej. Oddziaływanie drogi na środowisko ograniczyć może zielen przydrożna. Bowiem elementem łączącym drogę jako budowlę techniczną z otaczającym krajobrazem jest zadrzewienie. Zadrzewienia przydrożne mogą przyczynić się do bezpieczeństwa ruchu, zwiększając odporność i trwałość budowli ziemnych oraz stanowią część systemu zieleni w krajobrazie. Zatem ich zadania mają charakter komunikacyjno-ruchowy, techniczno-budowlany i biologiczny.

Inną kategorią przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jest rozwój infrastruktury kanalizacyjnej⁶⁸. Oddziaływanie inwestycji kanalizacyjnych wiąże się przede wszystkim z prowadzeniem liniowych wykopów naruszających w ich miejscu strukturę gruntu i ewentualnym zakłóceniem ciągłości wód podskórnych czy gruntowych oraz w zależności od trasy przebiegu może trwale lub okresowo zniszczyć pokrywę roślinną. Oddziaływanie to jest czasowe, po czym sytuacja gruntowo-wodna się stabilizuje. Natomiast należy podkreślić pozytywne efekty kanalizacji sanitarnej dla ochrony wód powierzchniowych i podziemnych (likwidacja zbiorników bezodpływowych na ścieki), a także dla ograniczenia w terenach zabudowy ciężkiego ruchu samochodowego – wozów asenizacyjnych wywożących ścieki.

W zakresie zapewnienia dostępu do mediów infrastrukturalnych przewiduje się dalszą rozbudowę sieci gazowej i elektroenergetycznej.

W celu strategicznym III Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej, sformułowano dla jego osiągnięcia m. in. cel operacyjny 3 Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego, w którym jednym z działań jest rozwój energii odnawialnej. W Studium wskazano tereny, gdzie dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych.⁶⁹ Duże prawdopodobieństwo realizacji dotyczy budowy 10 wiatraków (uzyskano pozwolenie na budowę) na terenach w rejonie Krzywosądowa i Szkudli, gdzie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Pozostałe lokalizacje muszą być zweryfikowane pod kątem zgodności z *ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych*⁷⁰. W obecnym stanie prawnym poza wymienionym zespołem, zaproponowane w Studium inne tereny mogą nie być wykorzystane z racji ograniczeń wprowadzonych w art.4 ust. 1 pkt 1 wspomnianej ustawy. Gmina ma możliwość

⁶⁸ § 3 ust. 1 pkt 79 *rozporządzenia Rady Ministrów* jw

⁶⁹ przedsięwzięcia wymienione w § 2 ust. 1 pkt 5 i w § 3 ust. 1 pkt 6 *rozporządzenia Rady Ministrów* jw

⁷⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 961, obowiązuje od 15 lipca 2016 r.

ewentualnie skorzystania z zapisu art. 15 ust. 8 i sporządzenia do 15 lipca 2019 r. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dotychczasowych przepisach.

Wskazane w Studium tereny, gdzie potencjalnie mogą być sytuowane siłownie wiatrowe, znajdują się poza obszarem chronionego krajobrazu, korytarzami ekologicznymi oraz doliną Prośny stanowiącą ważne miejsce dla ptaków w okresie migracji i gniazdowania. Lokalizacja elektrowni znajduje się poza szlakami migracji ptaków.⁷¹

Niezależnie, każdorazowo, lokalizacja elektrowni wiatrowych musi być poprzedzona sporządzeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym uwzględni się zasady ochrony środowiska i kształtowania krajobrazu. Farmy wiatrowe nie powinny być budowane zbyt blisko siebie. Wrażenie rozdzielności i niezależności dwóch instalacji zostanie zapewnione przy zachowaniu odległości pomiędzy zespołami turbin od 2 do 3 km. Odległość ta również zagwarantuje możliwość przemieszczania się powstałymi "korytarzami" zwierząt i ptaków. Maksymalna ilość elektrowni dla jednej lokalizacji nie powinna przekraczać 15 sztuk. Lokalizacja i parametry siłowni wiatrowej, tzn. wysokość zawieszenia turbiny wiatrowej, typ, rodzaj, moc i związana z tym poziom mocy akustycznej, muszą być tak dobrane, aby na granicy terenów zabudowy mieszkaniowej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży lub innych terenów podlegających ochronie akustycznej, zachowane były akustyczne standardy jakości środowiska, określone w przepisach odrębnych. *Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych* wprowadziła w art. 4 zachowanie takich odległości, które uwzględniają ten konflikt. Negatywne oddziaływanie, które potencjalnie może pojawić się w trakcie i po realizacji przedsięwzięcia jakim są elektrownie wiatrowe to:

- 1) hałas i drgania (trwale w określonych zasięgach);
- 2) zanieczyszczenie powietrza (wyłącznie w trakcie budowy – ciężki sprzęt budowlany i transportowy);
- 3) niszczenie gleby (trwale w zasięgu postawienia obiektów budowlanych, okresowe – w zasięgu placu obsługi budowy);
- 4) zmiana charakteru krajobrazu;
- 5) zaburzenie pola elektromagnetycznego, zwiększenie niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego;
- 6) zagrożenia dla drobnej fauny.

Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej i ciepłej w kierunku pozyskiwania i produkcji energii elektrycznej pochodzącej z innych odnawialnych źródeł energii zakładanej w Strategii, może dotyczyć też inwestycji takich jak: małe elektrownie wodne, kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, które poza solarami, mogą być zaliczone (w zależności od skali inwestycji) do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko⁷². Oddziaływanie wymienionych obiektów na środowisko i zdrowie ludzi jest odmienne. Małe elektrownie wodne (w gminie istnieje już jedna w zakolu Prośny w Kościelnej Wsi) wiążą się z przekształcaniem strefy brzegowej, usunięcia drzew i krzewów, zmianami hydrologicznymi i hydraulicznymi, mogą mieć wpływ na życie biologiczne w bezpośrednim sąsiedztwie, wpływają też na krajobraz. Panele fotowoltaiczne często (aby były „opłacalne”) zajmują znaczne powierzchnie wpływając na krajobraz, zmianę ekosystemów roślinnych, ograniczając populację zwierząt poprzez zajęcie ich siedlisk czy żerowisk.

⁷¹Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów

⁷² przedsięwzięcia wymienione w § 3 ust. 1 pkt 5, 52 *rozporządzenia Rady Ministrów* jw

Z drugiej strony rozwój odnawialnych źródeł energii wpłynie na ograniczenie korzystania z paliw stałych dla uzyskania energii i ciepła, co przyczyniać się będzie do zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza niebezpiecznym dla zdrowia ludzi pyłem zawieszonym PM10, PM2,5, i benzo(a)pirenem BaP. Elektrownie wiatrowe, wodne, panele fotowoltaiczne zalicza się do tzw. czystych energii, proekologicznych. Wynika to z faktu, iż pozyskiwanie energii za pomocą wiatru, wody czy energii słonecznej nie powoduje zanieczyszczenia powietrza, produkcji odpadów, efektów cieplarnianych itd. Wpływa z tego wniosek, że nawet jeżeli w środowisku nastąpią zmiany wskutek lokalizacji wymienionych obiektów (szczególnie w odniesieniu do krajobrazu i poziomu hałasu), to przy obecnych sposobach pozyskiwania energii, są one najmniej obciążające ekosystem. Promocja energetyki odnawialnej w Strategii rozwoju zgodna jest też z przyjętym przez Gminę Planem gospodarki niskoemisyjnej⁷³. Dla ograniczenia negatywnych oddziaływań i konfliktów przestrzenno-środowiskowych inwestycji energetyki odnawialnej proponuje się, aby ewentualny zespół paneli fotowoltaicznych zlokalizowano na terenach o kierunku przeznaczenia pod zabudowę usługową, produkcyjną, magazyny i składy wskazanych w Studium.

Funkcja rolnicza pozostanie jedna z głównych funkcji rozwojowych gminy. Uzasadnione jest zachowanie istniejących obiektów obsługi rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego przy spełnieniu przez nie zasad ochrony środowiska i dotrzymania wymaganych standardów jakości poszczególnych komponentów środowiska.

Istotne jest kształtowanie krajobrazu otwartego poprzez system zieleni pasmowej i kępowej, w skład której wchodzi gatunki rodzime drzew i krzewów, przede wszystkim liściastych, oraz rośliny zielne. Wprowadzenie bogatej struktury użytkowania na terenach rolniczych nada mu charakter krajobrazu wypoczynkowego nawiązuje do **celu strategicznego III Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej**, realizowanego przez działania „Kształtowanie środowiska przyrodniczego w postaci różnorodnych zadrzewień.” w zapisanym celu operacyjnym 3 Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego. Także zieleń przydrożna pełni wielorakie funkcje wpływając na:

- zmniejszenie objawów zmęczenia u kierowców – zróżnicowany krajobraz trasy;
- optyczny drogowy, wskaz,
- zabezpieczenie przed oślepianiem – w przypadku jezdni z pasem rozdziału obsadzonego krzewami;
- osłona widokowa (zakrycie nieładnych budowli od strony drogi, ochrona przed działaniem światła reflektorów mieszkańców przydrożnych domów);
- ochrona przed hałasem;
- bariera przed zaspami śnieżnymi;
- zwiększenie potencjału biologicznego krajobrazu – zadrzewienia działają jako ogniwa biologicznej regeneracji.

Obsadzanie dróg może w każdym przypadku być częścią ogólnej sieci biologicznej zadrzewień ochronnych w krajobrazie.

Istotnym z punktu widzenia analiz oddziaływania na środowisko Strategii jest **Cel strategiczny II Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa**.

Rozwój inwestycji gospodarczych uzależniony jest między innymi od warunków lokalizacyjnych. I tu Strategia rozwoju Gminy Gołuchów na lata 2016-2025 wiąże się ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Niezwykle istotnymi w polityce przestrzennej Gminy są nowe tereny rozwojowe, które wymagają

⁷³uchwała nr XVI/166/2016 Rady Gminy Gołuchów z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie przyjęcia planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Gołuchów

działań planistycznych, a w dalszej kolejności znacznych środków organizacyjnych i finansowych w celu umożliwienia realizacji tam zainwestowania. Dla rozwoju funkcji w szczególności pozarolniczych, o charakterze usługowo-produkcyjnym wskazano w Studium przede wszystkim tereny położone poza obszarem chronionego krajobrazu i o dobrej komunikacji (przy szlakach tranzytowych) – na gruntach wsi Krzywosądów (w rejonie drogi krajowej nr S11 – ekspresowej) oraz w rejonie Bogusławia. Mogą tam nastąpić niekorzystne trendy rozwojowe zabudowy z uwagi na potencjalną możliwość pojawienia się obiektów odbiegających skalą i formą od tradycyjnej zabudowy wiejskiej, nawet tej tradycyjnej przemysłowej (np. gorzelnie, młyny). Jednak na etapie nie tylko Strategii, ale nawet Studium, zapisy są dość ogólne. Dopiero plan miejscowy pozwoli na ustalenie wkomponowania w krajobraz, stworzenie zieleni izolacyjnej, uzyskanie gradientu ekologicznego pomiędzy terenami zabudowanymi a terenami otwartymi.

Analizując **cel strategiczny II: Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa**, dla którego w celu operacyjnym 2 Wspieranie przedsiębiorczości i rolnictwa określono takie działania jak tworzenie grup producenckich oraz wprowadzenie specjalizacji w produkcji rolnej, w Prognozie proponuje się, aby rozwój rolnictwa był ukierunkowany na:

- prowadzenie gospodarki rolnej dostosowanej do naturalnych siedlisk,
- zaspokojenia potrzeb zmieniającego się rynku popytu,
- rozwój produkcji sadowniczo-warzywniczej i zielarskiej z uwagi na bliski rynek zbytu (detaliczny i przemysł przetwórczy),
- wzrost produkcji bydła z uwagi na tradycje i naturalne zaplecze paszowe, istnienie rozbudowanej bazy hodowlanej z koniecznością jednak unowocześnienia technicznego obór;
- prowadzenie chowu i hodowli zwierząt w tradycyjnym systemie ściółkowym.

Strategia tworzona jest w okresie transformacji polskiego rolnictwa w kierunku wymaganym przez Unię Europejską. Wspólna Polityka Rolna stwarza konieczność racjonalizacji produkcji poprzez zwiększanie wielkości gospodarstw, likwidacji niewielkich gospodarstw, zaniechania upraw na części arealu, zwiększanie zalesień, odłogowania gruntów rolnych.

Przy zmianie struktury rolnictwa, nadmiar ludności utrzymującej się z rolnictwa będzie szukać zatrudnienia w pozostałych działach gospodarki - usługach, handlu i produkcji, w tym i w przetwórstwie rolno-spożywczym. Tendencja ta wpisuje się dodatkowo w cel operacyjny 1 Stwarzanie warunków do inwestowania i rozwoju. Dla osiągnięcia założonych celów w sposób harmonijny, ograniczający ewentualne konflikty środowiskowo-przestrzenne proponuje się w Prognozie, aby w polityce Gminy promować:

- rozwój drobnego przemysłu rolnego i przetwórczego, przetwarzającego miejscowe surowce,
- rozwój działalności pozarolniczej pod warunkiem zachowania pełnego bezpieczeństwa względem środowiska,
- rozbudowę sieci usług produkcyjnych, społecznych i komunalnych.

Umożliwienie zagospodarowania przestrzennego wsi wskazanego w Studium w kierunku rozwoju funkcji związanych z gospodarką rolną (obsługa rolnictwa, przetwórstwo) i funkcji pozarolniczych usługowych na terenach wsi Gołuchów, Kościelna Wieś, Krzywosądów, Żychlin, Karsy, Cieśle oraz turystyką (Gołuchów, Czerminek) umożliwi powstanie nowych miejsc pracy, co zaktywizuje siłę roboczą, ożywi życie gospodarcze i społeczne wsi,

a w końcowym efekcie wpłynie na poprawę statusu materialnego ludności. Wpisuje się to także w realizację **celu strategicznego I Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy**.

Fundusze europejskie (dotacje unijne) skierowane są w dużej mierze na sektor wsi, w tym duży potencjał dotyczy wspomagania rozwoju zróżnicowanej działalności inwestycyjnej dotychczasowych rolników.

Lokalizacja działalności gospodarczej winna być poprzedzona opracowaniem udowadniającym brak konfliktu z otoczeniem i negatywnego oddziaływania na środowisko. Tereny działalności gospodarczej produkcyjnej powinny być oddzielone od zespołów zabudowy mieszkaniowo-usługowej pasami zieleni izolacyjnej.

Intensyfikacja zainwestowania i lokalizacja zabudowy w skali ogólnogminnej wymaga opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego określonych jednostek strukturalnych, aby możliwe było zdiagnozowanie jego skutków i oceny jego zgodności z pożądanym rozwojem terytorialnym obszaru oraz kierunkami ochrony środowiska. W określonych przypadkach konieczne będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko, która wykaże brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru Gminy, w tym obszaru chronionego krajobrazu Dolina rzeki Ciemnej.

Jednym z powodów sporządzenia przez Gminę Strategii rozwoju była diagnoza stanu Gminy, ocena stopnia realizacji założonych w Strategii na lata 2000-2015 celów operacyjnych i sformułowanie celów strategicznych i operacyjnych na kolejne lata, dających Gminie podstawę do ubiegania się o środki unijne. Wprowadzenie w życie *ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*⁷⁴ przyczyni się także do ochrony środowiska. Bowiem w myśl zaleceń Komisji Europejskiej, tylko projekty, które nie będą zagrażać środowisku, będą objęte wsparciem finansowym. Ze środków pomocowych w szczególności będą mogły korzystać inwestycje przyczyniające się do poprawy stanu środowiska, efektywności wykorzystania zasobów, źródeł energii odnawialnej, zagospodarowania odpadów.

Wizja zapisana w Strategii promuje Gminę poprzez hasło: „**Gmina Gołuchów atrakcyjnym społecznie, gospodarczo i turystycznie miejscem zamieszkania, pracy i rekreacji**”. W jej urzeczywistnieniu istotne znaczenie ma **Cel strategiczny III Poprawa warunków do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej i sportowej**, dla którego kluczowymi są cel operacyjny 1- Rozwój i promocja Gminy jako turystycznego centrum regionu oraz cel operacyjny 2 - Rozwój usług turystycznych. Można założyć, że powstaną tu obiekty budowlane rodzaju campingu, hotelu, obiektów sportowo-rekreacyjnych, ale z uwagi na prawdopodobnie niewielką ich skalę (poprzez analogie z istniejącym zainwestowaniem turystycznym) nie będą zaliczone do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

10.2. Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko w aspekcie czasowo-przestrzennym

Z uwagi na nienormatywny charakter Strategii, która określa politykę przestrzenną gminy, a nie jest podstawą do decyzji administracyjnych pozwalających na rozpoczęcie

⁷⁴ Dz. U. 2015 r. poz. 349 ze zm.

jakichkolwiek inwestycji – jej ustalenia nie spowodują oddziaływania bezpośredniego czy chwilowego na środowisko.

Oddziaływanie pośrednie, a jednocześnie skumulowane ustaleń Strategii może mieć miejsce w sytuacji, gdy poszczególne przedsięwzięcia niezbędne dla osiągnięcia założonych celów, a związane z procesem inwestycyjno-budowlanym będą realizowane. Oddziaływanie to na pewno będzie dotyczyć powierzchni ziemi, gleby, krajobrazu (poprzez np. uszczelnienie powierzchni, zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, wprowadzenie zabudowy na tereny dotychczas niezainwestowane). Realizacja zabudowy spowoduje też oddziaływanie stałe (w zasadzie nieodwracalne lub trudno odwracalne, wymagające dla przywrócenia poprzedniego stanu środowiska i krajobrazu wysokich nakładów). Dodatkowo w tej sytuacji wtórne oddziaływanie dotyczyć będzie zużywania energii, wody pitnej, produkcji odpadów, ścieków komunalnych, zwiększenia ruchu samochodowego, emisji energetycznych pyłowo-gazowych. Oddziaływanie krótkoterminowe lub długoterminowe, które może być i pozytywne i negatywne zależne będzie od np. od korzystania z zasobów środowiska (eksploatacja wód), stopnia wyposażenia w infrastrukturę techniczną (odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych do czasu założenia kanalizacji sanitarnej, stosowanie paliw stałych dla celów grzewczych zamiast wykorzystywania ekologicznych źródeł energii jak gaz, energia elektryczna, odnawialne źródła energii, rozwój selektywnej gospodarki odpadami), udziału powierzchni biologicznie czynnej, w szczególności stanowiącej powierzchnie zieleni (pozytywne elementy kompozycyjne, wpływ na mikroklimat, wpływ na zachowanie bioróżnorodności – siedliska dla ptaków, drobnych ssaków, lokalne łączniki ekologiczne).

Żadne z tych oddziaływań nie ocenia się jako znaczące dla środowiska w przypadku terenów mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych, usługowych, usług sportu i rekreacji, obsługi rolnictwa i leśnictwa.

Potencjalnie znaczące oddziaływanie na środowisko w takich aspektach jak wyżej określono, może nastąpić w odniesieniu do terenów usługowo-produkcyjnych, magazynów i składów, bowiem mogą tam ewentualnie realizowane być z katalogu przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, niektórych obiektów energetyki odnawialnej, obiektów chowu i hodowli zwierząt. Środowiskowe uwarunkowania, muszą zostać określone na podstawie ewentualnie sporządzanych raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, aby wyeliminować ich negatywne skutki.

Przyrost liczby mieszkańców, nowe inwestycje rolnicze czy produkcyjno-usługowe, mieszkaniowe, sportowo-rekreacyjne (które wynikać mogą z realizacji celów strategicznych) przekładać się będą na wspomniane wyżej korzystanie z zasobów środowiska i „produkcję” ścieków i odpadów. Rozłożone to będzie jednak w czasie. Koncentracja terenów rozwojowych (co wynika z terenów pod zabudowę wskazanych w Studium) ma jednak swoje pozytywne strony – stwarza warunki ekonomiczne dla wprowadzania infrastruktury transportowej i technicznej – kanalizacji sanitarnej, gazyfikacji, wprowadzania nowych technologii, prawidłowe kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, rozdzielenie funkcji konfliktowych.

10.3. Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na różnorodność biologiczną

Tereny niezabudowane, krajobrazy otwarte, poprzez zmienność biotopów i warunków siedliskowych wpływają na większą różnorodność zespołów fauny i flory oraz wzrost gatunków charakterystycznych czy typowych tylko dla niektórych ekosystemów. Procesy

wymiany energii, materii i gatunków w zróżnicowanym krajobrazie zachodzą intensywnie i wielokierunkowo, w związku z tym bardziej trwałe i odporne na czynniki stresowe jest cały układ krajobrazowy. Najważniejszymi strukturami są przede wszystkim ekosystemy o syngenezie naturalnej i seminaturalnej – leśne, zaroślowe, traworoślowe i ziołoroślowe, tworzące mozaikę krajobrazową o wysokim stopniu złożoności.

Nie do przecenienia jest znaczenie zieleni która pełni wielorakie funkcje, z których najważniejsze to:

- funkcje biocenotyczne (gwarancja bioróżnorodności – miejsce życia wielu gatunków roślin i zwierząt, regulacja wymiany gazowej - produkcja tlenu i pochłanianie dwutlenku węgla, produkcja materii organicznej),
- melioracyjno – klimatyczna (modyfikacja warunków termicznych, wilgotności powietrza, warunków anemometrycznych, filtr zanieczyszczeń, wydzielanie fitoncydów i korzystna jonizacja powietrza, kształtowanie obiegu wody, kształtowanie klimatu akustycznego),
- estetyczno – krajobrazowe,
- społeczno – rekreacyjne,
- dydaktyczno – wychowawcze.

Drzewa wrastające pojedynczo lub grupowo mają dla otaczającego krajobrazu duże znaczenie biologiczno-ekologiczne. Drzewa i grupy drzew mogą spełniać ważne zadania w zubożonych krajobrazach stanowiąc przestrzeń życiową wielu małych istot żywych, miejsca gniazdowania, snu i wypoczynku oraz dostarczając pożywienie dla ptaków i ssaków

Liczne małe, śródpolne zadrzewienia oraz sieć żywopłotów wywierają korzystniejszy wpływ na biologiczne wzbogacenie i wymianę **fauny** w krajobrazie kulturowym niż nieliczne duże kompleksy leśne o takiej samej łącznej powierzchni.⁷⁵

Poza oczywistym znaczeniem lasu, dla bioróżnorodności cenne są także jego obrzeża jako najczęściej spotykane krajobrazy przejściowe. Na styku dwóch biocenoz występuje węższy lub szerszy pas przejściowy zwany strefą ekotonową. Odznacza się większym bogactwem flory i fauny niż sąsiadujące ekosystemy.

Niekorzystnym dla przyrody ożywionej sposobem zagospodarowania byłoby zalesienie wszystkich otwartych przestrzeni obecnych gruntów rolnych i łąk. Oznaczałoby to likwidację stref ekotonowych, a wraz z tym wybitny spadek bioróżnorodności. Wynika z tego konieczność zachowania bioróżnorodności i nisz ekologicznych dla wielu gatunków flory i fauny egzystujących na terenach otwartych, a także w strefach ekotonowych, brzeżnych lasu.

Strategia rozwoju sprzyjać będzie zachowaniu bioróżnorodności poprzez realizację celu operacyjnego 3 (w III celu strategicznym) Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego w działaniach: ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego, kształtowanie środowiska przyrodniczego w postaci różnorodnych zadrzewień.

Nie przewiduje się więc znaczącego oddziaływania na różnorodność biologiczną postanowień Strategii.

10.4. Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na ludzi

⁷⁵ Kształtowanie krajobrazu a ochrona przyrody. Praca zbiorowa. PWRiL Warszawa 1975 r.

Negatywne oddziaływanie na ludzi może nastąpić w przypadku zwiększenia emisji hałasu lub pojawienia się nowych emitorów hałasu.

Jak wykazano w rozdz. 5.2. zdecydowanie zmniejszyło się oddziaływanie dróg krajowych w zakresie emisji hałasu. Modernizacja drogi nr 12, dróg powiatowych i gminnych (dokonane i planowane) nie spowoduje negatywnego znaczącego oddziaływania na zdrowie ludzi. Odnotować można, poza poprawą warunków komunikacyjnych, są też pozytywne skutki dla środowiska i człowieka, takie jak:

- bezkolizyjność przejazdu zmniejsza hałas komunikacyjny i emisje spalin (ograniczenie hamowania i ruszania),
- bezpieczne dla wód powierzchniowych i gruntowych rozwiązania techniczne i przestrzenne odprowadzania wód opadowych i roztopowych,
- ograniczenie hałasu na obszary o wymaganych standardach akustycznych (ekrany akustyczne) zapewnione poprzez modernizację dróg,
- zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu jazdy,
- zwiększenie estetyki.

W przypadku drogi krajowej nr S-11 – ekspresowej, wskazany nowy przebieg, na bardzo krótkim odcinku zahacza o gminę Gołuchów. Nowa trasa omija tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej.

Zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy – *Prawo ochrony środowiska* „przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, różnicując tereny o różnych funkcjach lub różnych zasadach zagospodarowania, wskazuje się, które z nich należą do poszczególnych rodzajów terenów, dla których ustalone zostały *rozporządzeniem Ministra Środowiska* dopuszczalne poziomy hałasu w odniesieniu do różnego typu źródeł emitujących dźwięki niepożądane⁷⁶. Dla projektowanej zabudowy winna być jednak przyjęta zasada, aby nowe tereny, o rodzaju przeznaczenia, dla którego określone są przepisami odrębnymi dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, były sytuowane poza zasięgiem ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego, dla wyeliminowania konieczności lokalizacji przegród przeciw-hałasowych.

Zmniejszeniu negatywnych zjawisk akustycznych powodowanych ruchem pojazdów służą również lokalne ograniczenia prędkości ruchu, zmniejszenie udziału pojazdów ciężkich w strumieniu ruchu, poprawa płynności ruchu, stosowanie tzw. „cichych” nawierzchni drogowych. Do nowych emitorów hałasu należeć będą planowane elektrownie wiatrowe Krzywosądów – Szkudła.

Zmiana środowiska akustycznego może nastąpić bezpośrednio na oraz wokół terenu, na którym planowana jest lokalizacja parku elektrowni wiatrowych, a spowodowana będzie w głównej mierze pracą wiatraków. Dodatkowe źródła hałasu związane z pracą tego typu obiektu to: stacje transformatorowe, stacja przesyłowa 110/15 [kV] oraz linie przesyłowe. Z pośród wszystkich czterech nowych źródeł hałasu najbardziej uciążliwy ze względu na cechujący go: wysoki poziom, duży zasięg oraz specyficzną barwę (duży udział składowych niskoczęstotliwościowych w widmie sygnału) jest hałas emitowany przez generatory elektrowni wiatrowych (wiatraki). Poprzez duży udział składowych nisko częstotliwościowych w widmie oraz fakt, że okoliczni mieszkańcy nigdy wcześniej nie

⁷⁶ rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112.).

spotkali się z „tego typu” hałasem spodziewać się można, iż będzie on przez ludność zamieszkującą pobliskie miejscowości odbierany jako dokuczliwy.

Na terenie Krzywosądów – Szkudła planuje się lokalizację 10 wiatraków. Każdy z wiatraków ma posiadać moc 2500 kW. Turbina 9 wiatraków umiejscowiona ma być na głowicy o wysokości maksymalnie 100 m, a średnica śmigieł wynosi 99,8 m, jeden o wysokości 60 m.

W przypadku gdy źródło hałasu znajduje się w przestrzeni otwartej (brak zabudowy), na znacznej wysokości (tak jak ma to miejsce w przypadku projektu parku wiatraków Krzywosądów), ważnym ze względu na fizykę zagadnienia propagacji fal akustycznych, jest określenie średniej prędkości oraz kierunku wiatru na terenie przeznaczonym pod realizację projektu.

Jak wynika z obliczeń hałasu, elektrownie wiatrowe nie wytwarzają dźwięku o dużym natężeniu. W odległości 300 – 400 m od wiatraków⁷⁷ hałas nie przekracza 40 dB.

Uwzględniając najbardziej niekorzystną sytuację przestrzenno-anemometryczną, zasięg może sięgać dalej, co przy konkretnej realizacji przedsięwzięcia mogą zostać zmodyfikowane. Podawane również w literaturze specjalistycznej wielkości, mówią, że w odległości 500 m od wiatraków poziom hałasu spada do 35 dB.

Problemem jest monotonność dźwięku, jego długoczasowe oddziaływanie na psychikę człowieka. Poruszające skrzydła wiatraka mogą u osób wrażliwych doprowadzić do tzw. oczopląsu optokinetycznego, objawiającego się zaburzeniem równowagi. Z tego względu, przyjmuje się, że odległość wiatraków od siedzib ludzkich nie powinna być mniejsza niż 500 m i omawiana lokalizacja to zabezpiecza.

Dla lokalizacji nowych elektrowni wiatrowych należy uwzględnić regulacje wprowadzone *ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych*.⁷⁸

Projektowane stacje transformatorowe, a zwłaszcza stacja przesyłowa 110/20 kV i linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV wytwarzają pola elektryczne i magnetyczne, charakteryzujące się elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym.

Dopuszczalne poziomy tego promieniowania, w odniesieniu do terenów i obiektów przebywania ludzi) określone poprzez graniczne wartości wielkości fizycznych, reguluje *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów*.⁷⁹ Rozporządzenie to ustala 10 kV/m jako wartość graniczną pola elektrycznego 50Hz, dopuszczalną w środowisku, w miejscach dostępnych dla ludzi. Na obszarach zabudowy mieszkaniowej, pole elektryczne nie może przekroczyć wartości 1 kV/m. Obszar, na którym natężenie pola elektrycznego jest mniejsze niż 1 kV/m uważa się (zgodnie z obecną wiedzą i obowiązującymi przepisami) za całkowicie bezpieczny dla ludzi. Niebezpieczne promieniowanie emitować będą tu wyłącznie stacja transformatorowa 110/20 kV oraz linia elektroenergetyczna 110 kV. Dotychczasowe rozpoznanie w tej dziedzinie pozwala na przyjęcie założenia, że w odległości 14,5 m od punktowego (stacji) oraz liniowego (skrajnego przewodu) źródła, wartość promieniowania spada do bezpiecznej wielkości 1 kV/m. Jak już wcześniej wspomniano, jest to wielkość wskaźnikowa i obejmuje tylko emisje elektromagnetyczne, a nie dotyczy oddziaływania hałasu, który w porównaniu z oddziaływaniem akustycznym elektrowni wiatrowych jest tu marginalne.

⁷⁷ w tym przypadku i w zależności od kierunku, prędkości wiatrów i przy 10 wiatrakach

⁷⁸ Dz. U. z 2016 r. poz. 961

⁷⁹ Dz. U. Nr 192, poz. 1883 z dnia 14 listopada 2003 r.

Wspomniany wyżej przepis jako wartość graniczną dla pola magnetycznego dla terenów dostępnych dla ludzi natężenie $H_n = 80 \text{ A/m}$ (indukcja magnetyczna $B_n = 100 \text{ }\mu\text{T}$). Wartość ta dotyczy dowolnego punktu przestrzeni do 1,8 m nad powierzchnią ziemi lub inną powierzchnią, na której mogą przebywać ludzie. Biorąc pod uwagę naturalne pole magnetyczne ziemskie w Polsce, strefa bezpieczna od źródła pola magnetycznego wytwarzanego przez stację występuje w odległości większej niż 5,3 m., tj. tam gdzie natężenie pola spada poniżej od $0,4 \text{ kA/m} - 500 \text{ }\mu\text{T}$.

Uwzględniając uwarunkowania środowiska dla lokalizacji siłowni wiatrowych i towarzyszących im stacjom transformatorowym, nie ma z punktu widzenia emisji promieniowania elektrycznego i magnetycznego (elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego), ograniczeń dla planowanego przedsięwzięcia. Inwestycja ma powstać na terenach rolnych, bez siedzib ludzkich, a zasięgi promieniowania niebezpieczne dla ludzi, mogą wystąpić wyłącznie w bezpośrednim sąsiedztwie projektowanych obiektów. Poza granicami działek przeznaczonych pod lokalizację stacji transformatorowej przesyłowej i stacji przy wieżach wiatraków nie wystąpią przekroczenia dopuszczalnego poziomu emisji promieniowania elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego. Teren „Krzywosądów – Szkudła” jest, ze względu na uchwalony już plan miejscowy, najbardziej zaawansowany w kwestii ewentualnej budowy elektrowni wiatrowych (wydano pozwolenie na budowę). Jednak podobne kryteria i uwarunkowania wystąpią w przypadku innych wskazanych w Studium lokalizacji.

W podsumowaniu można stwierdzić, że przyjęte w Strategii cele strategiczne i operacyjne nie będą skutkować bezpośrednim negatywnym oddziaływaniem na ludzi. Wiele podejmowanych na jego podstawie działań przyczynić się może do poprawy stanu środowiska i pozytywnie wpłynąć na zdrowie ludzi:

- 1) modernizacja dróg, rozwój ścieżek rowerowych ;
- 2) rozdzielenie terenów o przeznaczeniu wzajemnie konfliktowym;
- 3) uwzględnienie obszarów oddziaływania obiektów względem terenów mieszkaniowych i innych związanych ze stałym pobytem ludzi;
- 4) wzbogacanie krajobrazu i przestrzeni rekreacyjnej: zalesienia, zbiorniki retencyjne, korytarze ekologiczne, pole golfowe;
- 5) rozwój infrastruktury technicznej, w szczególności kanalizacji sanitarnej;
- 6) rozwój przedsiębiorczości – w tym nowych miejsc pracy;
- 7) rozwój terenów i obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Należy podkreślić sformułowaną w Strategii wizję i misję Gminy odwołującą się wprost do aspiracji mieszkańców i dbałości Gminy o tworzenie społeczeństwa obywatelskiego, sprzyjającej integracji i aktywności mieszkańców w różnych dziedzinach życia:

Misja: „Gmina Gołuchów – odkryj, poznaj i pozostań”

i wizja: „Gmina Gołuchów atrakcyjnym społecznie, gospodarczo i turystycznie miejscem zamieszkania, pracy i rekreacji”.

Bezpośrednio do ogółu mieszkańców Gminy odnosi się **Cel strategiczny I Poprawa warunków życia mieszkańców**, którego osiągnięcie możliwe będzie poprzez cele operacyjne, które dotyczą sfery materialnej i niematerialnej, realizowane poprzez działania inwestycyjne, organizacyjne, edukacyjne, promocyjne:

- cel operacyjny 1: Zapewnienie wysokiego poziomu edukacji mieszkańców,

- cel operacyjny 2: Zwiększanie dostępności do technologii informacyjnych,
- cel operacyjny 3: zaspokojenie potrzeb kulturalnych i sportowych,
- cel operacyjny 4: Pobudzanie aktywności mieszkańców, zmniejszanie bezrobocia,
- cel operacyjny 5: Rozwój infrastruktury technicznej.

10.5. Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska

Oddziaływanie na zwierzęta

Strategia rozwoju Gminy realizowana będzie w integracji z polityką przestrzenną Gminy zapisaną w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy. Studium wskazuje przebieg korytarzy ekologicznych, które gwarantują miejsce bytowania i przemieszczania się fauny w sytuacji ograniczenia przestrzeni życiowej przez urbanizowanie nowych terenów i realizację szlaków komunikacji samochodowej.

Niektóre jednak zaproponowane w Strategii cele wiążą się z działaniami i ewentualnymi przedsięwzięciami mogącymi mieć wpływ na pewne gatunki fauny.

Siłownie wiatrowe i panele fotowoltaiczne uważane są za proekologiczne (odnawialne źródła energii), to jednak ich wysokość czy koncentracja w jednym miejscu stwarza pewne zagrożenia dla dziko żyjącej fauny. Najbardziej narażoną w swoim bycie wydaje się awifauna i to zarówno lęgowa jak i nielęgowa. Dotychczasowe dane, głównie amerykańskie, nie wskazują wyraźnie na jakieś wyjątkowo negatywne oddziaływanie elektrowni wiatrowych na ptaki. W każdym razie obecność parków wiatrowych przynosi wielokrotnie niższe straty, aniżeli np. przesyłowe linie energetyczne. Odnotowano, że drgania powstające w czasie pracy elektrowni napędzanych siłą wiatru wywołują wibracje na tyle dokuczliwe, że awifauna zamieszkująca i bytująca w pobliżu parków wiatrowych opuszczała w sposób trwały zagrożony obszar w sąsiedztwie tych obiektów. Problem ten jest cały czas badany przez specjalistów, bowiem dopiero w ostatnich latach powstają w naszym kraju parki wiatrowe. Bardzo trudno jest dokonać oceny i przewidzieć jak zareagują ptaki z okolic tej części gminy Gołuchów. Zaproponowana lokalizacja leży na trasie przelotu bociana białego z gniazd na żerowiska, usytuowane w dolinie Proсны oraz w okolicznych nieużytkach gospodarczych. Wskazany obszar przecina również trasy przelotu z żerowisk do gniazd i odwrotnie wszystkim wymienionym wcześniej ptakom drapieżnym. Obecność wysokich budowli stwarza bezpośrednie zagrożenie dla wszystkich wymienionych ptaków. W czasie lotów ptaki narażone są na rozbicie się o wieże. Jak zauważono elektrownie wiatrowe zagrażają głównie ptakom drapieżnym, a w warunkach Polski dotyczy to również bociana. Negatywny wpływ elektrowni wiatrowych zwiększa się jeszcze bardziej, gdyby zostały one usytuowane na szlakach migracyjnych ptaków. W tym przypadku to zagrożenie nie występuje. Wiatraki bowiem usytuowane będą w odległości 2-3 km od doliny Proсны, która jest właśnie takim lokalnym wewnątrz lądowym szlakiem migracyjnym. W czasie wędrówek wiosennych i jesiennych może się jednak zdarzyć lecącym ptakom kolizja z wieżami. Szczególnie tym gatunkom, które lecą tzw. szerokim frontem i w dużych stadach. Dlatego bardzo ważne jest aby wieże z przyszłego parku były jak najlepiej widoczne dla lecących ptaków. Najwłaściwszym rozwiązaniem minimalizującym zagrożenie dla ptaków w okresie migracji jest zmiana oznakowania wież dla polepszenia widoczności, albo też zamontowanie urządzeń

odstraszających. Zagrożenie rozbiciem dla wędrujących i przelatujących ptaków jest bardzo wysokie. Migrujące ptaki w trakcie lotu wyszukują i korzystają z miejsc, gdzie znajdują się prądy wietrzne. Lot w takich miejscach pozwala im ograniczyć i zminimalizować bardzo kosztowny energetycznie wysiłek fizyczny związany z migracją. Zespoły elektrowni wiatrowych najczęściej lokowane są również w takich miejscach, gdzie tworzą się prądy wietrzne, głównie w celu obniżenia kosztów eksploatacji turbin. Podobnie usytuowany będzie zespół elektrowni na gruntach wsi Krzywosądów i Szkudła. Może to prowadzić do pewnych strat związanych z rozbijaniem się ptaków o zainstalowane budowle. Autorzy prognozy stoją na stanowisku, że straty poniesione przez awifaunę nie powinny być znaczące. przy zastosowaniu ostrzegawczych elementów na wiatrakach.

Wystąpienie pewnej (prawdopodobnie niewielkiej) śmiertelności nietoperzy w przypadku realizacji zespołu elektrowni wiatrowych jest prawdopodobne. Planowane elektrownie wskazane są na nieatrakcyjnym dla nietoperzy terenie otwartym, poza obszarami charakterystycznymi dla żerowania nietoperzy tj. skupisk zieleńi wysokiej i poza szpalerami drzew i alei śródpolnych oraz innych liniowych elementów krajobrazu mogących stanowić ich trasy przelotowe.

Oddziaływanie paneli fotowoltaicznych, których lokalizacja mogłaby mieć miejsce poza obszarem chronionego krajobrazu i łącznikami i korytarzami ekologicznymi – na terenach wskazanych w Studium pod funkcje produkcyjno-usługowe lub ewentualnie na terenach rolniczych, na faunę może dotyczyć ptaków, gadów i płazów poprzez ingerencję i zajęcie ich siedlisk i miejsc żerowania. W takiej sytuacji proponuje się przy realizacji obiektu prowadzić prace poza okresem lęgowym ptaków, gadów i płazów. Panele fotowoltaiczne mogą też oddziaływać na ptaki poprzez efekt „tafli wody”, który można ograniczyć stosując powłoki antyrefleksyjne.

Oddziaływania na wody

Na obszarze gminy Gołuchów istnieje od 1970 r. (czyli od blisko 40 lat) zbiornik retencyjny pełniący dodatkowo funkcje rekreacyjne i rolnicze (dla nawodnień gruntów rolnych gospodarstwa Szkudła).

Budowle piętrzące wody powierzchniowe o wysokości piętrzenia 1-5 m (a taka dotyczy zbiornika „Gołuchów” i takie są planowane na rzece Giszce i Nerze), kwalifikowane do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko:

- „Brzezie” na rzece Ner (na granicy z gminą Pleszew) o pow. ok. 52 ha,
- „Tursko” na rzece Giszka o pow. ok. 79 ha,
- „Zawada Młyn” na rzece Ner o pow. ok. 30 ha,
- Kajew na rzece Giszce o pow. ok. 45 ha.

Realizując Strategię należy uwzględnić dla ochrony zasobów wód powierzchniowych:

- zachowanie naturalnych cieków jako dróg naturalnego odwodnienia rozległych obszarów wysoczyznowych,
- zachowanie istniejących budowli piętrzących na Prośnie, Ciemnej i projektowanie nowych na Ciemnej, Giszce i Nerze, które przyczynią się do zwiększenia zasobów wody w zlewni i naturalnego podniesienia zwierciadła wód gruntowych,

- szczególna ochrona doliny rzeki Prosnę, objętej projektem „Program ochrony dolin rzecznych w Polsce” – jako korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym⁸⁰.

Dla ochrony wód podziemnych:

- 1) konieczna jest ochrona w skali regionalnej, obszarów występowania zbiorników wód podziemnych, związanych z tym stref zasobowych i stref ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody w Tursku,
- 2) konieczne jest skanalizowanie w pierwszej kolejności terenów zainwestowanych, położonych w zasięgu stref zasobowych.

Ochrona wód realizowana będzie więc poprzez rozwój kanalizacji sanitarnej, obudowę biologiczną obrzeży cieków i zbiorników oraz zachowanie znacznych powierzchni infiltracyjnych.

Należy też spodziewać się zwiększenia poboru wód w wyniku realizacji planowanych terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej i usługowo-produkcyjnej. Środkiem zaradczym w tym zakresie są różne działania na rzecz ograniczania zużycia wody (świadomość użytkowników, wodooszczędny sprzęt gospodarstwa domowego, zamknięte obiegi wody w technologiach) i zwiększania ich zasobów i retencji.

Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne i klimat

Potencjalne inwestycje, które realizowane będą w ramach działań określonych w poszczególnych celach operacyjnych w standardowym stanie (poza okresowym zapyleniem związanym z realizacją zabudowy) nie będą miały wpływu na wzrost emisji zanieczyszczeń. Poprawy stanu spodziewać się można po wprowadzeniu w życie „Planu gospodarki niskoemisyjnej w gminie Gołuchów”⁸¹, a także postępującej gazyfikacji w gminie i upowszechnieniu stosowania pieców gazowych w miejsce węglowych oraz zwiększenie korzystania z oleju opałowego, biomasy, elektryczności, a przede wszystkim z niekonwencjonalnych (odnawialnych) źródeł energii jak energia wiatru, słońca i wody.

Na zmianę klimatu w skali lokalnej (klimat lokalny, topoklimat) pozytywny wpływ mogą mieć planowane w Strategii dodatkowo zadrzewienia, a także w Studium zalesienia i zbiorniki retencyjne, natomiast negatywny – zwiększenie terenów zabudowy, a co za tym idzie zwiększenie pojedynczych emitorów z urządzeń grzewczych, w zależności od stosowanych paliw i sprawności tych urządzeń oddziaływanie może być znaczące lub obojętne dla powietrza i ewentualnie efektu cieplarnianego.

Oddziaływanie na zieleń i krajobraz

Przestrzeń wiejska, od wieków ukształtowana przez tradycyjną gospodarkę rolną, zmienia swój charakter. Strategia rozwoju Gminy dostrzega dążenie inwestorów do uruchamiania nowych terenów mieszkaniowych (Gołuchów, Kościelna Wieś), terenów usługowo-produkcyjnych (Kuchary, Kościelna Wieś, Macew) i w swoich postanowieniach kontynuuje tendencje przekształceń funkcjonalno-przestrzennych. Nowe tereny mieszkaniowe najczęściej powstają w ramach już ukształtowanych jednostek urbanistycznych lub na ich skraju

⁸⁰ Wytypowanie obszarów dolin rzecznych do objęcia ich ochroną przyrody. Instytut Ochrony Środowiska. Ewa Gacka Grzesikiewicz z zespołem Warszawa, 2006 r.

⁸¹ uchwała nr XVI/166/2016 Rady Gminy Gołuchów z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie przyjęcia planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Gołuchów

powiększając ich zasięg. Natomiast niektóre tereny usługowo-produkcyjne, wskazane są poza zabudową wiejską. Mogą one wiązać się z realizacją budynków i urządzeń wielkogabarytowych, przekraczających skalą typową zabudowę wiejską wpłyną w znaczący sposób na krajobraz. Ograniczenie dla negatywnej percepcji można uzyskać dzięki pasom zieleni izolacyjno-krajobrazowej oraz wysoką jakością architektoniczno-urbanistyczną.

Realizacja planowanego zespołu elektrowni wiatrowych zmieni charakter krajobrazu części gminy Gołuchów. Postawienie tu na powierzchni około 250 ha 10 wiatraków, o wysokości z podniesionym śmigłem do blisko 150 m, oddalonych od siebie od 350 do 500 m zaburzy ten krajobraz. W dalszej kolejności mogą one pojawić się też na innych terenach w zachodniej części gminy. Początkowo stanowić będą one zupełnie obcy element w przestrzeni, który z czasem stanie się jego akceptowaną częścią, a w przyszłości może być odbierany pozytywnie, jako coś oryginalnego, w tej części Wielkopolski rzadko jeszcze spotykanego, i traktowane jako dodatkowa atrakcja turystyczna w gminie. Wiatraki nie wpłyną natomiast w żaden sposób na istniejące lasy i zadrzewienia.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Znaczącego oddziaływania na powierzchnię ziemi należy się spodziewać na wskazanych w Studium terenach rozwojowych. W skali gminy będzie to niewielki odsetek gruntów, około 10%, jednak w porównaniu ze stanem istniejącym potencjalnie przewyższa to 2,5 razy dotychczasowe zainwestowanie. Można spodziewać się inwestycji „terenochłonnych”, w obrębie których ulegnie zniszczeniu przypowierzchniowa warstwa gruntu – będzie to oddziaływanie trwałe.

Ubytek terenów rolnych (zwłaszcza niższych klas bonitacyjnych) powinien być częściowo rekompensowany zalesieniami.

Oddziaływanie na zasoby naturalne

W Gminie nie przewiduje się eksploatacji surowców naturalnych. Jedynym zasobem, który jest i będzie wykorzystywany to wody podziemne, pobierane przez ujęcia w rejonie Turska (dolina Proсны) oraz Gołuchowa (dolina Ciemnej). Na odnawialność zasobów wodnych ma wpływ zasilenie infiltracyjne i retencja wód. W Studium zaplanowano tereny zalesień, które zwiększają pojemność podłoża i zatrzymanie wód. Z uwagi na przewidywane nowe tereny rozwojowe i zaopatrywanie w wodę sąsiedniego Pleszewa – eksploatacja na pewno się zwiększy. Potrzebne tu są także działania poza przestrzenne, które zrationalizują zużycie wody.

Oddziaływania na zabytki i dobra materialne

Przeprowadzona diagnoza stanu Gminy wskazuje na dużą troskę samorządu o stan zabytków. Istniejące w gminie cenne obiekty zabytkowe wzbogacają ofertę turystyczną Gminy.

W Strategii Cel operacyjny 3 Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego, jako jedno z przypisanych dla jego osiągnięcia działań jest Ochrona środowiska, zabytków i pomników przyrody. Planowane kierunki rozwojowe nie zagrażają jakości i trwałości zabytków. Poza oczywistym uwzględnieniem strefy ekspozycji widokowej i atrakcyjnych powiązań przyrodniczo-kulturowych w krajobrazie od strony wschodniej arboretum w Gołuchowie (ochrona krajobrazu rolniczego), zabytków architektury, zespołów rezydencjonalnych, ochronie podlegają wszystkie parki dworskie i wiejskie mające kapitalne znaczenie

w krajobrazie wiejskim jako cenne enklawy roślinności wysokiej, oddziałującej na klimat i stosunki biocenotyczne. W mocno antropogenicznie przeobrażonym krajobrazie wsi, parki dworskie i wiejskie są schronieniem dla rodzimej flory i fauny, która nie znajduje wystarczająco dobrych warunków dla rozwoju na terenach osadniczych. Postanowienia Strategii nie stwarzają więc zagrożenia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.

10.6. Przewidywane znaczące oddziaływania z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

W gminie istnieją obszary o wysokich walorach przestrzeni, decydujące o dynamice i otwartości krajobrazu, które należy odpowiednio kształtować. Określa się następujące podstawowe kierunki działań względem tych obszarów:

- zachowanie istniejących zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz planowanie nowych nasadzeń pełniących funkcje ekologiczno-krajobrazowe oraz funkcje izolacyjne i ochronne wzdłuż uciążliwych dróg wokół oczyszczalni ścieków,
- zachowanie i planowanie nowych korytarzy ekologicznych w postaci pasów zadrzewień lub pasów leśnych między rozdrobnionymi lasami, skupiskami drzew i krzewów, wyspami leśnymi,
- optymalizacja przestrzeni struktury lasów poprzez zalesianie terenów o korzystnych warunkach przyrodniczych do zalesiania, zwiększenie powierzchni lasów i poprawianie kształtu kompleksu leśnego, łączenie lasów położonych blisko siebie,
- zachowanie i ochronę ekosystemów dolin rzecznych i zbiorników wodnych, głównie poprzez ochronę czystości i jakości wód,
- w celu poprawy mikroklimatu i wilgotności gleb objęcie ochroną i zachowanie małych, śródpolnych i śródłukowych zbiorników wodnych i podmokłości oraz zwiększenie zadrzewień,
- ochrona zieleni łąkowej i łukowej, co jest istotne dla zachowania różnorodności biologicznej,
- ochrona ostoi ptaków wodnych i błotnych o randze regionalnej na terasach zalewowych Prosnicy poprzez utrzymanie dotychczasowego użytkowania terenu,
- ochrona gruntów rolnych o wysokich walorach klasyfikacyjnych.

Realizacja akwenu wpłynęła istotnie na przestrzeń, środowisko, przyrodę, gospodarkę. Zmiany we wszystkich tych kategoriach można uznać z perspektywy czasu za pozytywne, m. in.:

- zwiększenie zasobów wodnych,
- oddziaływanie na mikroklimat,
- wzbogacenie krajobrazu,
- zmiana siedlisk w otoczeniu zbiornika, początkowo bardzo ubogich, z uwagi na piaszczyste podłoże, ulegają przeobrażeniom w kierunku zwiększenia roślinności wodnej i bagiennej, zwłaszcza w południowej części zbiornika, dodatkowo zmienny poziom wody wpływa na wzbogacenie miejsc żerowania ptaków wodnych i błotnych

(a więc gatunków chronionych) – pod względem awifaunistycznym jest to środowisko najcenniejsze,⁸²

- przydatność dla rekreacji – kąpieliska, ośrodki rekreacyjne,
- zwiększenie atrakcyjności gminy – dodatkowe walory dla turystów,
- miejsca pracy,
- zwiększenie efektów w uprawach polowych wskutek nawadniania, podniesienia poziomu wód gruntowych, zmiany mikroklimatu,
- zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych.

Cel strategiczny 3 w celu operacyjnym 3 Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego kompleksowo podchodzi się do ochrony wszystkich komponentów środowiska we wzajemnych relacjach. Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na całość środowiska realizacji postanowień Strategii.

11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI STRATEGII

Zgodnie z zapisami Dyrektywy nr 2001/42/WE analiza środowiskowa powinna zaproponować ewentualne warianty, rozumie się przez to, że dotyczy to rozwiązań bardziej „prośrodowiskowych” niż rozwiązania zaproponowane w opiniowanym dokumencie. Jednak w przypadku Strategii, które określa politykę społeczno-gospodarczą i przestrzenną gminy uwarunkowaną wieloma czynnikami nie tylko ekologicznymi i przestrzennymi, ale też ekonomicznymi, demograficznymi, finansowymi, własnościowymi, koniecznością realizacji zadań samorządowych leżących w jej kompetencji, ważne jest aby osiągnięcie celów zapisanych w Strategii odbywało się zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju i zasadami ładu przestrzennego.

Prognoza powinna przedstawiać możliwości rozwiązań eliminujących lub ograniczających szkodliwe oddziaływanie na środowisko, mogących wynikać z realizacji ustaleń projektu Strategii oraz w zależności od potrzeb formułować propozycje innych, niż w przedstawionym i opiniowanym projekcie – ustaleń sprzyjających ochronie środowiska.

Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianej Strategii oraz określić, czy zaistnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku. W Prognozie podjęto próbę oszacowania skutków realizacji postanowień Strategii na środowisko, opisano jakie w Strategii podjęto ustalenia dla minimalizacji tych skutków oraz sformułowano wnioski, co do ewentualnych działań kompensacyjnych.

Jednym z najważniejszych działań przestrzennych i krajobrazowych dla ochrony wód, zwiększenia różnorodności biologicznej, ochrony i wzbogacania siedlisk dla flory i fauny (zwłaszcza chronionych płazów i ptaków) ma biologiczna obudowa brzegów zbiorników wodnych i cieków (ziemnowodne zespoły roślinności szuwarów, turzyc przybrzeżnych

⁸² Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Gołuchów. Pracownia Dokumentacji Ekologicznych M.Mielcarek. J. Borysiak. M. Kupczyk. Z. Ziętkowiak i in. Poznań 1995 r.

i roślinności bagiennej) oraz zachowanie i kształtowanie korytarzy ekologicznych (łąki, zieleń łąkowa, pasma zadrzewień, lasy i zalesienia. Pokrywa roślinna sprzyja wsiąkaniu wody w glebę. W związku z tym zwiększać się będzie retencyjność zlewni.

W Prognozie nie przedstawia się rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii, bowiem ocenia się, że przyjęte kierunki rozwoju uzasadnione są uwarunkowaniami przyrodniczymi, dotychczasowymi kierunkami rozwoju i uwzględniają zasady zrównoważonego rozwoju oraz dążenia i aspiracje społeczności lokalnej. Jedyne propozycje, które byłyby istotne to przyjęcie odpowiedniej hierarchii ważności i harmonogramu realizacji postanowień Strategii.

W podsumowaniu można stwierdzić, że wzięte pod uwagę uwarunkowania społeczno-gospodarcze, funkcjonalno-przestrzenne, infrastrukturalne, demograficzne, polityczne i przyjęte priorytety, pozwolą w okresie kierunkowym osiągnąć spełnienie założonej misji i wizji Gminy.

Stwierdzono, że przedstawione w Strategii kierunki rozwoju nie naruszają:

- stanu ładu przestrzennego ani wymogów jego ochrony,
- w sposób znaczący stanu środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości, jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Planowany rozwój społeczno-gospodarczy będzie miał swoje odzwierciedlenie w rozwoju przestrzennym. Dla realizacji celów poprawy warunków życia (mieszkania, miejsca pracy), wymagana jest rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowej, telefonicznej, światłowodowej.

Określenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i usługi wpłynie na polepszenie warunków i jakości życia mieszkańców, a tym samym ich zdrowia, pozwoli na lepsze zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych ludności a tym samym poprawi również możliwości rozwojowe gminy.

12. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU STRATEGII ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Strategia jest dokumentem o charakterze ogólnym. Strategia ze względu na jej charakter, często jest wprowadzana etapowo czy wybiórczo, tylko w niektórych dziedzinach czy sektorach społeczno-gospodarczych. Nie jest to sytuacja korzystna, bowiem Strategia ma charakter kompleksowy i odnosi się do całego obszaru gminy i życia społeczno-gospodarczego, dotyczy sfery materialnej i niematerialnej życia Gminy, jej realizacja zależy od wielu czynników począwszy od spraw organizacyjnych po wynikające z możliwości finansowych, zależy też od integracji wielu podmiotów (ludzi, organizacji, stowarzyszeń, przedsiębiorców, polityków, przedstawicieli środowisk oświatowo-naukowych, kultury, sportu, gospodarki), ich motywacji, zaangażowania.

Sprecyzowane cele wyznaczają ramy działań Gminy, które w przypadku istotnych zmian uwarunkowań zewnętrznych lub wewnętrznych, bądź jednych i drugich, mogą uzasadniać konieczność ich zaktualizowania. Dlatego też, osiągnięcie zamierzonych celów wymaga ciągłego monitoringu uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych rozwoju Gminy.

Monitoring można prowadzić w wielu aspektach, w tym na poszczególnych poziomach szczegółowości poczynając od pojedynczego, skonkretyzowanego działania, poprzez cele szczegółowe (operacyjne) na celach strategicznych i misji kończąc. Strategia sformułowana jest wg założenia, że realizacja celów bardziej szczegółowych pozwala na osiągnięcie celów bardziej ogólnych, czyli realizacja danego zadania przyczynia się do osiągnięcia celu operacyjnego, co wpływa na zbliżenie się do osiągnięcia celu strategicznego, do którego dany cel operacyjny jest przyporządkowany. W przypadku Gminy Gołuchów Strategia rozwoju na lata 2016-2025 jest kontynuacją działań rozpoczętych w oparciu o przyjętą Strategię na lata 2000-2015. Upływ czasu i osiągnięcia wynikające z urzeczywistnienia Strategii: jak podniesienie rangi Gminy, podniesienia standardu życia społeczności lokalnej, rozwój infrastruktury transportowej, technicznej i społecznej potwierdziły słuszność wybranych kierunków rozwoju i aprobatę dla kontynuacji i wzbogacania założonych celów. Gmina zrealizowała lub jest w trakcie realizacji niemal wszystkich zakładanych działań na poziomie celów operacyjnych, co przybliżyło ją do osiągnięcia zakładanych celów strategicznych, a zatem misja Gminy była i jest nadal realizowana.

Podczas monitorowania strategii należy uwzględnić potrzebę jej zgodności z pozostałymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi gminy (m.in. ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Programem ochrony środowiska, Planem gospodarki niskoemisyjnej), a także uwzględnić ponadlokalne dokumenty strategiczne.

Z punktu widzenia Prognozy analiza skutków realizacji Strategii winna obejmować monitorowanie wszystkich jego proekologicznych postanowień.

Wójt podejmując decyzję w sprawie wdrożenia Strategii musi posiadać wiedzę nie tylko jak skutecznie realizować założone w niej cele strategiczne, ale także w jaki sposób zapewnić przy tym wysoki poziom motywacji i zaangażowania realizujących ją podmiotów. Dlatego ważnym elementem procesu jej wdrażania są wszelkiego rodzaju działania dotyczące promocji i upowszechniania informacji na temat Strategii Rozwoju Gminy Gołuchów.

Wdrażanie strategii to nie tylko osiąganie stanu docelowego (dążenie do wytyczonej misji i wizji), ale również jej obserwacja i modyfikacja, która opiera się na analizie postępów i efektów realizacji poszczególnych jej etapów. Uzyskana ocena pozytywna lub negatywna powinna być podstawą do podjęcia ewentualnej weryfikacji czy modyfikacji założonych celów długoterminowych.

Szczegółowy sposób organizacji i prowadzenia monitoringu przez Wójta i podległe mu jednostki organizacyjne zawarte są w tekście „Strategia rozwoju gminy Gołuchów na lata 2016-2020”

13. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Analizowane i oceniane postanowienia Strategii nie spowodują transgranicznego oddziaływania na środowisko. Biorąc pod uwagę układy regionalne (np. hydrograficzne – zlewnie) systemy liniowe (drogi, rzeki, systemy infrastruktury technicznej) – nie mają one powiązań z obszarami poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

14. ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU GMINY

Strategia mimo, że nie jest aktem prawa miejscowego, w istotny sposób tworzy warunki dla zarządzania Gminą przez Samorząd.

W odniesieniu do działań związanych z ochroną środowiska, w zdecydowanej większości realizowane mogą być niezależnie od Strategii. Gmina przyjęła Program ochrony środowiska. Dotyczy to w szczególności gospodarki wodnej, gospodarki ściekowej (oczyszczalnie ścieków, kanalizacja sanitarna), gospodarki odpadami, ochrony powietrza (dodatkowo obowiązuje Plan gospodarki niskoemisyjnej), ochrony przed hałasem, ochrony przyrody (ustanawianie form ochrony przyrody).

Własność Skarbu Państwa lub Gminy terenów leśnych i dotychczas obowiązujące przepisy gwarantują utrzymanie lasów. Gospodarowanie zasobami leśnymi odbywa się na podstawie planu urządzania lasu.

Dla zachowania ładu przestrzennego, kształtowania prawidłowej struktury funkcjonalno-przestrzennej, określenia terenów wyłączonych z zabudowy i zachowania korytarzy ekologicznych, lokalizacji zbiorników retencyjnych, określenia kierunków przeznaczenia terenów oraz infrastruktury komunikacyjnej i technicznej podstawą jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów jako dokument obejmujący cały obszar gminy oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Odstąpienie od realizacji projektu Strategii może mieć ewentualne negatywne skutki dla środowiska z powodu np. uniemożliwienia uzyskania środków unijnych wspomagających inwestycje, tym bardziej, że warunkiem ich uzyskania jest zagwarantowanie poszanowania środowiska.

15. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem niniejszego opracowania była Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii rozwoju gminy Gołuchów na lata 2016-2025, sporządzona zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*⁸³. zawartość i treść niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko, odpowiada stanowi współczesnej wiedzy i metodom oceny oraz dostosowana jest do charakteru, roli i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz znaczenia i powiązań Strategii rozwoju gminy w procesie opracowywania innych projektów strategicznych i planistycznych.

Strategia rozwoju gminy jest dokumentem, który wskazuje kierunki działania dla zapewnienia stałego, racjonalnego i zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym założeniu polepszania warunków życia mieszkańców oraz tworzenia przyjaznego otoczenia dla potencjalnych inwestorów. Strategia wyznacza nie tylko kierunki polityki gospodarczej i społecznej gminy, określa również jej politykę przestrzenną. Strategia nie zawiera konkretnych zadań do wykonania, bowiem takie, na podstawie Strategii umieszczane są dopiero w wieloletnich

⁸³ Dz. U. z 2016 r. poz. 353 ze zm.

programach inwestycyjnych, i weryfikowane na bieżąco w odniesieniu do możliwości finansowych i organizacyjnych Gminy. Celem Strategii jest wskazanie jakie kierunki działania wybrać, by móc te precyzyjnie określone zadania wykonać.

Celem i przedmiotem Prognozy jest oszacowanie skutków realizacji postanowień Strategii na środowisko przyrodnicze, zasoby kulturowe, zdrowie ludzi. Strategia nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych. Jednak z uwagi na fakt, że Strategię uchwała Rada Gminy, obliguje ono samorząd do kierowania się jej postanowieniami w polityce społeczno-gospodarczej, przestrzennej, inwestycyjnej.

Niniejsza Prognoza dotyczyła dokumentu, na który składają się określona wizja i misja Gminy oraz cele strategiczne i operacyjne, których realizacja poprzez wytyczone działania ma doprowadzić do ich osiągnięcia. Podstawą wszelkich działań jest wizja, która stanowi wyobrażenie, obraz przyszłego stanu gminy i została sformułowana jako: **„Gmina Gołuchów atrakcyjnym społecznie, gospodarczo i turystycznie miejscem zamieszkania, pracy i rekreacji”**. Wizja Gołuchowa uzupełniona jest o misję zawierającą opis zasad i wartości oraz sposób działania przyjęty w procesie jej urzeczywistniania, którą wyrażono w hasło: **„Gmina Gołuchów – odkryj, poznaj i pozostań”**.

Strategia rozwoju Gminy Gołuchów na lata 2016-2025 kontynuuje przyjęte wcześniej, w Strategii na lata 2000-2015 cele, oceniając, że Gmina w ostatnich 15 latach znacznie się rozwinęła, zarówno pod względem jakości życia mieszkańców, jak i rozwoju działalności turystycznej. Dokonano też wiele w zakresie rozwoju infrastruktury transportowej i technicznej. Zdecydowanie wzrosła aktywność społeczna objawiająca się w życiu kulturalnym i sportowo-rekreacyjnym Gminy.

Celem założeń strategicznych do 2025 roku, jest dalszy wzrost atrakcyjności Gminy Gołuchów. Atrakcyjność ta, przejawiać się ma poprzez poprawę warunków życia mieszkańców oraz poprawę warunków do prowadzenia działalności, w tym działalności rolniczej i turystycznej. Realizacja niniejszych aspektów przełoży się w konsekwencji na ogólny rozwój jednostki i jej otoczenia.

W Prognozie przeprowadzono analizę i ocenę stanu środowiska Gminy, istniejących problemów ochrony środowiska. W Prognozie przedstawiono syntezę uwarunkowań i ustaleń Strategii oraz sprawdzono, czy i w jakim zakresie zapisy w niej ujęte uwzględniają wytyczne z dokumentów strategicznych i planistycznych wyższego rzędu (unijnych, rządowych, wojewódzkich, lokalnych) w kontekście zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. W końcu dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań projektu Strategii na środowisko w ujęciu czasowo-przestrzennym, w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska oraz środowiska jako całości.

Strategia jako opracowanie określające politykę społeczno-gospodarczą gminy jest ściśle powiązana z dokumentami planistycznymi (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) oraz strategicznymi sporządzonymi na szczeblu regionalnym i krajowym oraz uwzględnia unijne i krajowe przepisy ochrony środowiska i polityki ekologicznej.

W świetle ogólnej oceny wynikającej z Prognozy, zaproponowane w Strategii cele i działania, powinny prowadzić do rozwoju gospodarczego oraz wysokiego poziomu życia społeczności lokalnej, przy korzystaniu z zasobów przyrodniczych w sposób pozwalający na ich utrzymanie w takim stanie, aby mogły z nich czerpać również kolejne pokolenia. tj. genowym, gatunkowym, ekosystemowym i krajobrazowym.

Z uwagi na nienormatywny charakter Strategii na etapie Prognozy trudno było zidentyfikować, a tym bardziej zlokalizować znaczące oddziaływanie na środowisko.

W Prognozie podjęto próbę identyfikacji możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianego projektu Strategii oraz przewidzieć, czy zaistnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza wskazała, w większości opierając się na hipotetycznych założeniach, na potencjalne znaczące oddziaływania. Strategia zakłada bowiem wspieranie przedsiębiorczości i rolnictwa oraz rozwój odnawialnych źródeł energii. W Prognozie zwrócono uwagę na możliwy negatywny wpływ zainwestowania terenów usługowo-produkcyjnych (jeśli pomijana będzie przy tym kwestia ochrony środowiska), a przede wszystkim oddziaływanie zabudowy usługowo-produkcyjnej na terenach dotychczas użytkowanych rolniczo, rozwoju chowu i hodowli zwierząt, a także inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej (panele fotowoltaiczne) oraz wiatru (elektrownie wiatrowe). Mogą one wiązać ze znaczącym oddziaływaniem na środowisko. Inwestycje te mogą w skrajnych przypadkach prowadzić do fragmentacji obszarów przyrodniczych, trwałego niszczenia siedlisk oraz generowania presji na kolejne obszary dotychczas inaczej użytkowane. Lokalizacja działalności gospodarczej winna być poprzedzona opracowaniem udowadniającym brak konfliktu z otoczeniem i negatywnego oddziaływania na środowisko. Tereny działalności gospodarczej produkcyjnej powinny być oddzielone od zespołów zabudowy mieszkaniowo-usługowej pasami zieleni izolacyjnej.

W Prognozie stwierdzono, że nie wystąpi znaczące oddziaływanie na obszary Natura 2000 z uwagi na położenie gminy w dużej odległości od nich.

W Prognozie zaproponowano środki kompensujące, które mogą być wprowadzone w sytuacji ewentualnych negatywnych oddziaływań to np.

- wzmocnienie stanu siedlisk co najmniej proporcjonalnie do strat powstałych wskutek realizacji postanowień Strategii,
- wprowadzenie działań osłonowych,
- korytarze ekologiczne zapewniające spójność obszarów chronionych i innych terenów otwartych,
- programy rolnośrodowiskowe i zalesienia.

W Prognozie nie przedstawia się rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii, bowiem ocenia się, że określone kierunki rozwoju uzasadnione są uwarunkowaniami przyrodniczymi i uwzględniają zasady zrównoważonego rozwoju. W Strategii przyjęto, że istniejące funkcje gminy Gołuchów będą kontynuowane i zdynamizowane. Ulegną one też ukierunkowaniu na zrównoważony rozwój, czyli taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

W podsumowaniu można stwierdzić, że wzięte pod uwagę uwarunkowania środowiskowo-przestrzenne i społeczno-gospodarcze Gminy i przyjęte priorytety, pozwolą w okresie kierunkowym osiągnąć poziom rozwoju Gminy odpowiadający określonym kryteriom funkcjonalnym, przyrodniczym, społecznym, gospodarczym, technicznym i estetycznym zapisanym w wizji i misji Gminy Gołuchów.

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

uwzględnione przy sporządzaniu Prognozy

Materiały kartograficzne

1. Atlas Hydrologiczny Polski tom 1, tom 2, zeszyt 1 i 2, Wydawnictwo Geologiczne Warszawa 1986 r.
2. Mapa Geologiczna Polski w skali 1: 200 000 ark. Ostrów Wielkopolski, ark. Kalisz, Instytut Geologiczny Warszawa 1976 r.
3. Mapa glebowo-rolnicza w skali 1: 25000 gmina Gołuchów IUNiG Puławy.
4. Mapa głównych zbiorników wód podziemnych skala 1: 500 000. Państwowy Instytut Geologiczny. Zakład Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej Warszawa 2000 r.
5. Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1: 200 000 ark. Ostrów Wielkopolski, ark. Kalisz, Instytut Geologiczny Warszawa 1990 r.
6. Mapa hydrograficzna w skali 1: 50 000 ark. M-33-12-B Pleszew, ark. M.-33-12-D Nw. Skalmierzyce, ark. M-34-1-A Stawiszyn, M-34-1-C Kalisz, GUGiK Warszawa 2001 r.
7. Mapa sozologiczna w skali 1: 50 000 ark. M-33-12-B Pleszew, ark. M.-33-12-D Nw. Skalmierzyce, ark. M-34-1-A Stawiszyn, M-34-1-C Kalisz, GUGiK Warszawa 2003 r.
8. Podział hydrograficzny Polski: w skali 1:200 000 ark. Pleszew IMGW Warszawa 1982 r.
9. Przeglądowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1: 300 000 ark. Wrocław Instytut Geologiczny Warszawa.
10. Mapa topograficzna w skali 1: 50 000 ark. M-33-12-B Pleszew, ark. M.-33-12-D Nw. Skalmierzyce, ark. M-34-1-A Stawiszyn, M-34-1-C Kalisz, Państwowa Służba Geodezyjna i Kartograficzna, Warszawa 1992 r.

Dokumentacje archiwalne, opracowania planistyczne

1. Agrochemiczne badania gleb Wielkopolski w latach 2000-2004. WIOŚ Poznań, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu. Biblioteka Monitoringu Środowiska.

2. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce" wg stanu na 31.XII.2005. Państwowy Instytut Geologiczny Warszawa 2006 r.
3. Dokumentacja przyrodnicza podstawowa dla obszaru chronionego krajobrazu Dolina rzeki Ciemnej w okolicy Gołuchowa. TUP Zakład Planowania Przestrzennego. Pracownia w Poznaniu. Maria Mielcarek z zespołem, Poznań 1989 r.
4. Elektrownie wiatrowe i ptaki. Włoch P. EPA Spółka z o.o., Dział Nowych Technologii. 2002 r.
5. Inwentaryzacja przyrodnicza Gminy Gołuchów. Pracownia Dokumentacji Ekologicznych M. Mielcarek, J. Borysiak, M. Kupczyk, Z. Ziętkowiak i in. Poznań 1995 r.
6. Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska – gm. Gołuchów 1994: Przeds. Geol. „Proxima” S.A. we Wrocławiu.
7. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska. Liro. A. (red.) Fundacja IUCN - Poland, Warszawa, 1995 r.
8. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)⁸⁴.
9. Monitoring pól elektromagnetycznych w roku 2009 r. Stefan Klimaszewski. WIOŚ w Poznaniu Delegatura w Kaliszu.
10. Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego”. Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P. Poznań, 2008 r.
11. Ocena stanu jednolitych części wód za rok 2015 z uwzględnieniem oceny spełnienia wymagań dla obszarów chronionych WIOŚ Poznań Monitoring wód.
12. Ocena wyznaczonych w Polsce stref wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu. Uniwersytet i Ośrodek Badawczy Wageningen, listopad 2007 r.
13. Określenie potrzeb ochrony zbiorników wód podziemnych w regionie wodnym Warty. HYDROCONSULT Sp. z o.o. Biuro Studiów i Badań Hydrogeologicznych i Geofizycznych Poznań, kwiecień 2004 r.
14. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla potrzeb planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. – Mapa: Miejsca cenne dla ptaków w okresie lęgowym i podczas wędrówek. Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego. Poznań 2007 r.
15. Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów. Pracownia Dokumentacji Ekologicznych. Maria Mielcarek z zesp. Poznań, 2006 r.
16. Opracowanie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu dotyczące jednolitych części wód powierzchniowych, 2007 r.
17. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Gołuchów. Nuvarro. Centrum Innowacji. T. D.Kałużny z zespołem. Gołuchów luty 2016 r.
18. Plan gospodarki odpadami dla Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”. Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o. praca zb. pod kier. Pawła Szyszkowskiego 2006 r.
19. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Gołuchów 2004-2010. Aktualizacja. Gołuchów marzec 2006 r. ZPORR Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego.

⁸⁴ przyjęta uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. (M. P. z 2012 r., poz. 252)

20. Plan urządzania lasu nadleśnictwa Taczanów na okres 1.01.2001 – 31.12.2010 r. RDLP Poznań 2002 r.
21. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego⁸⁵.
22. Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego WBPP Poznań 2008 r.
23. Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów. Pracownia Dokumentacji Ekologicznych. Maria Mielcarek z zespołem. Poznań 2010 r.
24. Prognoza oddziaływania na środowisko „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020”. EKOSTANDARD Pracownia Analiz Środowiskowych. Poznań 2016 r.
25. Prognoza oddziaływania na środowisko Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku Wielkopolska 2020.WBPP Poznań 2012 r.
26. Prognozy oddziaływania na środowisko dokumentów jako efektywny instrument wdrażania polityki ekologicznej i włączania społeczeństwa w proces planistyczny. (w:) Partnerstwo dla efektywności ekologicznej. Instytut na rzecz Ekorozwoju przy współpracy European Environmental Bureau. A. Kassenberg. Warszawa, czerwiec 2006.
27. Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych 2012-2016 - prezentacja. RZGW Gdańsk
28. Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej. Sejmik Województwa Wielkopolskiego. Poznań 2013 r..
29. Program ochrony przyrody Parku – Arboretum Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. oprac. Biuro Usług Ekologicznych i Urzędzeniowo-Leśnych „Operat” s.c. J. Pakalski. J. Nosowicz. Toruń 2005 r.
30. Program ochrony środowiska dla gminy Gołuchów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021. oprac. Zakład Analiz Środowiskowych Ekoprecyzja Czupryn Paweł. Gołuchów 2014 r.
31. Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020. EKOSTANDARD Pracownia Analiz Środowiskowych. Poznań 2016 r.
32. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. W. Jędrzejewski z zespołem. Zakład Badań Ssaków PAN w Białowieży⁸⁶
33. Projekt Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+. WBPP Poznań 2015 r.
34. Projekt prac geologicznych na wykonanie 2 otworów badawczo-eksploatacyjnych nr IV i V w rejonie ujęcia wody Tursko B – w miejscowości Jedlec. Usługi Projektowe w Zakresie Hydrogeologii Cichocka Jolanta. Poznań, lipiec 2007 r. (zatw. Decyzja Marszałka Województwa Wielkopolskiego z dnia 6 sierpnia 2007 r. nr DSR.IV.7520-35/07).
35. Projekt Strategii rozwoju gminy Gołuchów na lata 2016-2025. Gołuchów 2016 r.

⁸⁵ Przyjęty uchwałą Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 r. w sprawie *uchwalenia zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 155, poz. 2953 z dnia 05 sierpnia 2010 r.)

⁸⁶ Opracowanie wykonane dla Ministerstwa Środowiska w ramach programu PHARE PL0105.02 „Wdrażanie Europejskiej Sieci Ekologicznej na terenie Polski

36. Ramowa Dyrektywa Wodna: Strategia wdrażania. Teresa Błaszczak RZGW w Szczecinie. 2005 r.
37. Raport oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na instalacji elektrowni fotowoltaicznej w miejscowości Torzewo g. Topólka. Ecohelp. Michał Sikorski. Bydgoszcz 2013 r.
38. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015. WIOŚ w Poznaniu Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2016 r.;
39. Raport o stanie zasobów wód podziemnych w dolinie Prosny oraz możliwości ich wykorzystania dla potrzeb miasta Pleszewa. K. Dragon, D. Kasztelan, J. Górski. UAM, Poznań, lipiec 2007 r.
40. Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2015. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, kwiecień 2016 r.
41. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego na lata 2007 – 2020, grudzień 2005 r.⁸⁷;
42. Studium określające obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią. Materiały RGZW Poznań wg opracowania IMGW O/Poznań 2003 r.
43. Studium techniczno-ekonomiczne drogi ekspresowej S-11 Poznań – Kluczbork na odcinku Autostrada A-2 (węzeł Krzesiny) – Ostrów Wlkp. – Kępno (granica województwa). oprac. Pracownia Projektowa w zakresie Budownictwa Lądowego „Drogi – Ulice – Mosty” Zbigniew Konewka. Poznań 2007 r.
44. Strategia rozwoju gminy Gołuchów do 2015 roku. oprac. Warda & Kłosowski Consulting s.c. Lublin 2000 r.⁸⁸
45. Studium techniczno-ekonomiczne drogi ekspresowej S11 Poznań – Kluczbork na odcinku Autostrada A2 (węzeł Krzesiny) – Ostrów Wlkp. – Kępno (granica województwa). GDDKiA. oprac. Pracownia Projektowa w zakresie budownictwa lądowego Z. Konewka. Poznań, lipiec 2007 r.
46. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów Gołuchów 2011 r.
47. Waloryzacja ornitologiczna obszaru Polski na podstawie awifauny lęgowej i pozalęgowej wykonana na potrzeby programu ECONET - PL. Gromadzki M., Chylarecki P. [w:] Liro. A. (red.) Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska. s. 118-135. Fundacja IUCN - Poland, Warszawa, 1995 r.
48. Wielkopolska 2020. Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. Urząd Marszałkowski Poznań 2012r.
49. Wpływ elektrowni słonecznych na środowisko przyrodnicze. P. Tryjanowski. A. Łuczak. „Czysta Energia” 1/2013
50. Wyniki monitoringu wód podziemnych na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych .WIOŚ Poznań 2014 r.
51. Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki. P. Chylarecki, A. Pasławska, Szczecin 2008 r.

⁸⁷ przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego dnia 19 grudnia 2005 r.

⁸⁸ przyjęta uchwałą Nr XX/165/2000 Rady Gminy Gołuchów z dnia 7 listopada 2000 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Gołuchów do roku 2015.

52. Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych. M. Stryjecki, K. Mielniczuk, GDOŚ Warszawa 2011
53. Wytypowanie obszarów dolin rzecznych do objęcia ich ochroną przyrody. Instytut Ochrony Środowiska. Ewa Gacka Grzesikiewicz z zespołem Warszawa, 2006 r.
54. Zagrożenia ptaków porażeniami prądem i zderzeniami z przewodami na powietrzniemi w świetle wyników obrączkowania. Kania W. Biuletyn OTOP, Gdańsk, 2002 r.
55. Zwierzęta a drogi. Metody ograniczania negatywnego wpływu dróg na populacje dzikich zwierząt. W. Jędrzejewski i in. Zakład Badania Ssaków PAN. Białowieża 2004 r.
56. <http://www.elektrownie-wiatrowe.org.pl/eko-opracowania.htm>
57. www.mos.gov.pl.
58. www.natura2000.mos.gov.pl.
59. www.salamandra.org.pl.

Literatura

1. Geografia fizyczna Polski – Mezoregiony fizyczno-geograficzne. Kondracki J. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 1994 r.
2. Hałas w Środowisku. Makarewicz R. OWN Poznań, 1994 r.
3. Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie pleszewskim w roku 2014. WIOŚ w Poznaniu Delegatura w Kaliszu, Kalisz 2015 r.
4. Kształtowanie i ochrona środowiska Bartkowski T., Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1979 r.
5. Kształtowanie krajobrazu a ochrona przyrody. Praca zbiorowa. PWRiL Warszawa 1975 r.
6. Ochrona Środowiska Przed Drganiami i Hałasem. Engel Z. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 1993 r.
7. Program ochrony dolin rzecznych w Polsce. Instytut Ochrony Środowiska. Ewa Gacka – Grzesikiewicz, Zdzisław Cichocki, Warszawa 2001 r.
8. Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie, udział społeczeństwa w ochronie środowiska oraz oceny oddziaływania na środowisko. Komentarz K. Gruszecki wyd. II Lex/El 2013.
9. Warunki naturalne rozwoju regionu. Rotnicka J., Rotnicki K., [w:] St. Zajchowska (red.), Województwo kaliskie. 1979 r.
10. Wpływ inwestycji drogowych na obszary cenne przyrodniczo oraz możliwości łagodzenia ich skutków. W. Jędrzejewski. Zakład Badania Ssaków PAN. Białowieża 2004 r.

Akty prawne

- ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U z 2015 r. poz. 460 ze zm.),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.)

zm.)

- *ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712),
- *ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane* (Dz. U. z 2016 r. poz. 290),
- *ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 909 ze zm.),
- *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2016 r. poz. 672),
- *ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne* (Dz. U. z 2015 r. poz. 469),
- *ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 778 z późn. zm.)
- *ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych* (Dz. U. z 2015 poz. 2031 ze zm.),
- *ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446),
- *ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651),
- *ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 ze zm.),
- *ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 880 ze zm.),
- *ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2015 r. poz. 196),
- *ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach* (Dz. U. z 2013 r. poz. 21),
- *ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020* (Dz. U. z 2015 r. poz. 349 ze zm.),
- *ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych* (Dz. U. z 2016 r. poz. 961),
- *uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 r. w sprawie przyjęcia „Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”* (M. P. Nr 34, poz. 501),
- *uchwała nr XXIX/559/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r.*
- *rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. z dnia 15 czerwca 2015 r. poz. 1422),
- *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości* (Dz. U. Nr 122, poz. 1055 z dnia 1 sierpnia 2002 r.),

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192 poz. 1883),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 3 lutego 2010 r. Nr 16, poz. 87),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z dnia 4 lutego 2011 r. Nr 25, poz. 133 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 02 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z dnia 10 sierpnia 2012 r. poz. 914),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r. poz. 1031),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 06 listopada 2013 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z dnia 08 listopada 2013 r. poz. 1302),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 06 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1348),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 1800),
- dyrektywa Rady 92/43/EEG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992 r.),
- Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98),
- Dyrektywa 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21 lipca 2001 r.),
- Dyrektywa 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy rady 85/337/EEG i 96/61/WE (Dz. Urz. WE L 156 z 26 czerwca 2003 r.),
- rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia

7 kwietnia 2008 r. w sprawie programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego zlewni rzek Giszka i Ciemna (Dz. Urz. Woj. Włkp. Nr 66, poz. 1298 z dnia 21 kwietnia 2008 r.),

- rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 12 lipca 2012 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty w granicach województwa wielkopolskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Włkp. z 13 lipca 2012 r. poz. 3143),
- Uchwała nr XVII/111/90 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kaliszu z dnia 27 kwietnia 1990 r. w sprawie ustalenia obszaru chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” na terenie województwa kaliskiego i zasad korzystania z tego obszaru. (ogłosz. Dz. Urz. Woj. Kaliskiego Nr 18, poz. 167)⁸⁹,
- uchwała Nr XXXIX/769/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (Dz. Urz. Woj. Włkp. z 2013 r. poz. 7401),
- uchwała Nr XLV/314/2006 Rady Gminy Gołuchów z dnia 27 września 2006 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego (Dz. Urz. Woj. Włkp. Nr 187, poz. 4381 ze zm). – uchwała Nr V/44/2007 Rady Gminy Gołuchów z dnia 26 marca 2007 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr. XLV/314/2006 Rady Gminy Gołuchów z dnia 27 września 2006 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego (Dz. U. Woj. Włkp. Nr 78, poz. 2051),
- uchwała Nr XXIV/251/2013 Rady Gminy Gołuchów z dnia 7 marca 2013 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Gołuchów,
- uchwała nr XVI/166/2016 Rady Gminy Gołuchów z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie przyjęcia planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Gołuchów

⁸⁹ uchwała straciła moc obowiązującą na podstawie art.11 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, poz. 21), przy pozostawieniu obszaru chronionego krajobrazu, w przygotowaniu uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” na podstawie aktualnie obowiązującej ustawy o ochronie przyrody i z nią zgodnego.

Załącznik nr 1

do Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii rozwoju gminy Gołuchów.

Wypis z opracowania: „Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gołuchów.” Pracownia Dokumentacji Ekologicznych. Maria Mielcarek z zespołem. Poznań 2010 r.

Rozdział:

„5.2. Uwarunkowania rozwoju wynikające z oceny stanu środowiska

(...)

Klimat akustyczny

Istotne zagrożenie, ze względu na duży ruch samochodowy, nadmierny hałas i zwiększone zanieczyszczenie powietrza stwarzają drogi krajowe nr 11 i nr 12.

Podstawę prawną oceny warunków akustycznych środowisku stanowi *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*⁹⁰.

Na podstawie tego rozporządzenia wartość dopuszczalną równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dziennej i nocnej, $L^*_{Aeq D/N}$, ustala się w zależności od rodzaju źródła hałasu oraz sposobu zagospodarowania terenu w jego otoczeniu. W przedmiotowej lokalizacji źródłem zagrożenia jest hałas komunikacyjny, którego źródłem jest ruch pojazdów samochodowych poruszających się po określonych odcinkach drogi krajowej nr 11 i 12.

⁹⁰Dz. U. Nr 120, poz. 826

Zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, wskaźniki hałasu mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby są wyrażone przez:

$L_{Aeq D}$ – równoważny poziom hałasu dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00),

$L_{Aeq N}$ – równoważny poziom hałasu dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Dla hałasów powodowanych przez drogi lub linie kolejowe wartości poziomów dźwięku A określa się dla przedziałów czasu równych 16-tu godzinom pory dziennej (pomiędzy 6:00 a 22:00) oraz 8-miu godzinom pory nocnej (pomiędzy 22:00 a 6:00).

Na omawianym obszarze w strefie ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego dwóch dróg krajowych nr 12 i 11 znajduje się miejscowo zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z możliwością prowadzenia usług, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, zabudowa zagrodowa, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz tereny związane ze stałym lub wielogodzinnym przebywaniem dzieci i młodzieży. W myśl cytowanego wyżej *rozporządzenia*, dla terenów należących do w/w kategorii dopuszczalne wartości poziomu dźwięku wynoszą:

- $L^*_{Aeq D} = 60$ dB lub $L^*_{Aeq D} = 55$ dB – w porze dziennej,
- $L^*_{Aeq N} = 50$ dB – w porze nocnej.

Odległość od źródła hałasu, w której poziom dźwięku jest równy ww. wartościom wyznacza zasięg hałasu [m].

Jeśli poziom dźwięku w środowisku zewnętrznym nie przekracza wartości dopuszczalnych, wtedy zapewnione są również, w zamkniętych pomieszczeniach mieszkalnych, przeznaczonych na stały pobyt ludzi, wyposażonych w okna o standardowej izolacyjności akustycznej, komfort akustyczny wymagany na podstawie przepisów polskiej normy PN-87/B-02151/02.

W celu określenia zasięgu ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego omawianych odcinków dróg krajowych nr 11 i 12 wykonano obliczenia akustyczne. Metoda obliczeniowa oparta została na metodyce opisanej w pozycji „Hałas w Środowisku”⁹¹. Obliczenia wykonano przy wykorzystaniu programu CarNoise wer. 3.5⁹², przy następujących założeniach:

⁹¹ R. Makarewicz *Hałas w Środowisku*, OWN Poznań 1996.

⁹² *CarNoise* wersja 3.5. Komputerowy program do prognozowania hałasu samochodowego. Zakład Akustyki Środowiska, Instytut Akustyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza Poznań.

- przestrzeń pomiędzy źródłem hałasu *S* a obserwatorem *O*, to **przestrzeń otwarta**,
- wzięto pod uwagę kształt terenu w którym biegnie omawiana droga (**trasa w poziomie terenu**, w wykopie, na nasypie),
- charakter pokrycia terenu (**trawa**, beton, zbita ziemia itp.),
- charakter nawierzchni drogi (**asfalt**, beton, asfalt porowaty),
- obserwatora *O* zlokalizowano na wysokości $H_O=4.0$ [m] tj. wysokości pierwszej kondygnacji budynku,
- jedna jezdnia drogi posiadająca po jednym pasie ruchu w każdym kierunku ruchu oraz pobocze o szerokości 1.0 metra,
- podział na pojazdów na dwie kategorie **pojazdy lekkie i ciężkie**,
- uwzględniono różną prędkość ruchu pojazdów zaliczanych do wymienionych kategorii w porze dnia i nocy dla różnych obszarów:

a) obszar zabudowany

- prędkość pojazdów lekkich i ciężkich w dzień (6:00 – 22:00) – 50 km/h,
- prędkość pojazdów lekkich i ciężkich w nocy (22:00 – 6:00) – 60 km/h.

b) obszar niezabudowany

- prędkość pojazdów lekkich w dzień (6:00 – 22:00) – 100 km/h,
- prędkość pojazdów ciężkich w dzień (6:00 – 22:00) – 80 km/h,
- prędkość pojazdów lekkich (22:00 – 6:00) – 100 km/h.
- prędkość pojazdów ciężkich w nocy (22:00 – 6:00) – 80 km/h.
- pochłaniania przez powietrze.

W obliczeniach wykorzystano dane ruchowe GPR 2005⁹³, gdzie natężenie ruchu pojazdów na omawianych odcinkach dróg krajowych zwiększono o 28% (założono 7% przyrost natężenia ruchu pojazdów na rok). W celu wyznaczenia procentowego udziału pojazdów lekkich i ciężkich dla nocnej i dziennej pory oceny wykorzystano wyniki pomiarów monitoringowych hałasu w ramach innego zlecenia⁹⁴. Dane ruchowe zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Natężenie ruchu pojazdów na omawianych odcinkach dróg krajowych nr 11 i 12

Nr drogi	Odcinek	Średnia struktura ruchu dobowego
----------	---------	----------------------------------

⁹³ Pomiary ruchu GPR 2005 wykonane na zlecenie GDDKiA

⁹⁴ Pomiary akustyczne wykonane w ramach opracowania „Monitoring hałasu emitowanego do otaczającego środowiska, będącego skutkiem ruchu pojazdów po wyznaczonym odcinku drogi nr 11 w miejscowości Ostrzeszów w województwie wielkopolskim wraz z oceną wpływu hałasu na otoczenie drogi w pobliżu drogi krajowej nr 11”, wykonane na zlecenie GDDKiA przez Pracownię Dokumentacji Ekologicznych, październik 2005 r.

		L.p.l. 16h	L.p.c 16h	L.p.l 8h	L.p.c 8h	Ogółem
11	Pleszew – Sobótka	5697	1482	940	785	8904
12	Pleszew – Kalisz	8299	1325	1369	702	11694

Wyznaczone przy powyższych założeniach zasięgi hałasu komunikacyjnego odniesione do obowiązującej dla danego charakteru zagospodarowania przestrzennego wartości normatywnej wskaźnika oceny hałasu, dla dwóch odcinków dróg krajowych kształtują się w sposób następujący:

1) Droga krajowa nr 11 odcinek Pleszew - Sobótka

a) teren zabudowany:

- dla dziennej pory oceny (6:00 - 22:00), $L_{AeqD}^* = 55 \text{ dB}$ – obliczony zasięg wynosi około 70 metrów ($L(L_{AeqD}^* = 55 \text{ dB}) = 70 \text{ metry}$),
- dla dziennej pory oceny (6:00 - 22:00), $L_{AeqD}^* = 60 \text{ dB}$ – obliczony zasięg wynosi około 40 metrów ($L(L_{AeqD}^* = 55 \text{ dB}) = 38 \text{ metry}$),
- dla nocnej pory oceny (22:00 - 6:00), $L_{AeqN}^* = 50 \text{ dB}$ – obliczony zasięg wynosi około 105 metrów ($L(L_{AeqN}^* = 50 \text{ dB}) = 105 \text{ metry}$);

b) teren niezabudowany:

- dla dziennej pory oceny (6:00 - 22:00), $L_{AeqD}^* = 55 \text{ dB}$ – obliczony zasięg wynosi około 100 metrów ($L(L_{AeqD}^* = 55 \text{ dB}) = 102 \text{ metry}$),
- dla dziennej pory oceny (6:00 - 22:00), $L_{AeqD}^* = 60 \text{ dB}$ – obliczony zasięg wynosi około 60 metrów ($L(L_{AeqD}^* = 55 \text{ dB}) = 62 \text{ metry}$),
- dla nocnej pory oceny (22:00 - 6:00), $L_{AeqN}^* = 50 \text{ dB}$ – obliczony zasięg wynosi około 135 metrów ($L(L_{AeqN}^* = 50 \text{ dB}) = 135 \text{ metry}$).

2) Droga krajowa nr 12 odcinek Pleszew - Kalisz

a) teren zabudowany:

- dla dziennej pory oceny (6:00 - 22:00), $L_{AeqD}^* = 55 \text{ dB}$ – obliczony zasięg wynosi około 70 metrów ($L(L_{AeqD}^* = 55 \text{ dB}) = 73 \text{ metry}$),
- dla dziennej pory oceny (6:00 - 22:00), $L_{AeqD}^* = 60 \text{ dB}$ – obliczony zasięg wynosi około 40 metrów ($L(L_{AeqD}^* = 55 \text{ dB}) = 40 \text{ metry}$),
- dla nocnej pory oceny (22:00 - 6:00), $L_{AeqN}^* = 50 \text{ dB}$ – obliczony zasięg wynosi

około 105 metrów ($L(L_{AeqN}^* = 50\text{dB}) = 105$ metry);

b) teren niezabudowany:

- dla dziennej pory oceny (6:00 - 22:00), $L_{AeqD}^* = 55$ dB – obliczony zasięg wynosi około 100 metrów ($L(L_{AeqD}^* = 55\text{dB}) = 110$ metry),
- dla dziennej pory oceny (6:00 - 22:00), $L_{AeqD}^* = 60$ dB – obliczony zasięg wynosi około 65 metrów ($L(L_{AeqD}^* = 55\text{dB}) = 65$ metry),
- dla nocnej pory oceny (22:00 - 6:00), $L_{AeqN}^* = 50$ dB – obliczony zasięg wynosi około 135 metrów ($L(L_{AeqN}^* = 50\text{dB}) = 135$ metry).

W stanie istniejącym w zasięgu ponadnormatywnego hałasu jest pojedyncza zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa położona wzdłuż drogi krajowej nr 12 we wsi Bielawy i Kuchary. W samej miejscowości Gołuchów, wzdłuż drogi, w zasięgu izolinii wyznaczającej poziom hałasu 50 dB w nocy znajduje się zabudowa usługowa, dla której nie określono wymagań akustycznych w środowisku, natomiast część stanowi tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (arboretum, lasy w rejonie zbiornika retencyjnego). W Kościelnej Wsi jest podobnie, jeśli chodzi o zabudowę usługową przy trasie, chociaż tam kilkanaście domów o funkcji usługowo-mieszkalnej pozostaje w zasięgu ponadnormatywnego oddziaływania.

W zasięgu ponadnormatywnego skażenia akustycznego od drogi nr 11 znajduje się pojedyncza zabudowa zagrodowa i szkoła w Krzywosądowie oraz zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna w Żychlinie.”